

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การศึกษาและปรับปรุงกระบวนการการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Study and Improvement of the Credit Transfer Process for Undergraduate

Students in the Transfer Program, Faculty of Business Administration,

Rajamangala University of Technology Thanyaburi

นายชาติ จิตรีผ่อง

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมงานวิจัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ประจำปี 2567

ชื่องานวิจัย การศึกษาและปรับปรุงกระบวนการการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ชื่อผู้วิจัย นายชาลี จิตรีผ่อง
ปีที่ทำการวิจัย 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน วิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นบริบทของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี การวิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษา ผ่านแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการเทียบโอนในรูปแบบเดิมมีข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ ความล่าช้าในขั้นตอน ความไม่ชัดเจนของเกณฑ์พิจารณา และระบบเอกสารที่ขาดความเป็นระบบ ส่งผลกระทบต่อการวางแผนการเรียนและความเชื่อมั่นของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม กระบวนการที่ได้รับการปรับปรุงในปีการศึกษา 2567 มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในด้านความรวดเร็ว ความชัดเจนของขั้นตอน และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ นักศึกษามีความคาดหวังต่อการพัฒนาระบบติดตามผลและแจ้งเตือนที่เข้าถึงง่าย ขณะที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอให้เสริมบทบาทด้านการประสานงานและสนับสนุนด้านข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ผลการศึกษานี้มิได้วิเคราะห์เพียงปัญหาเชิงระบบ หากยังนำเสนอแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในระดับนโยบายและการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ตอบสนองบริบทปัจจุบันของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

คำสำคัญ: กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน, หลักสูตรเทียบโอน, ความพึงพอใจของนักศึกษา

Research Title	Study and Improvement of the Credit Transfer Process for Undergraduate Students in the Transfer Program, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Author	Mr.Chalee Jittreephong
Year	2024

Abstract

This study aims to investigate the current conditions, challenges, and constraints associated with the credit transfer process for undergraduate students enrolled in the transfer program, with a specific focus on the Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. It also seeks to explore the needs and expectations of relevant stakeholders and to propose policy and procedural improvements that enhance the effectiveness and transparency of the process. A qualitative research design was employed, utilizing semi-structured interviews with students and academic advisors. The collected data were analyzed through content analysis to identify key themes and insights.

The findings indicate that the former credit transfer process faced several limitations, including procedural delays, ambiguous evaluation criteria, and ineffective document management systems. These issues hindered students' ability to plan their academic progress and reduced trust in the administrative process. However, the revised process, implemented in the 2024 academic year, demonstrated notable improvements in operational efficiency, procedural clarity, and user satisfaction. Students expressed a strong need for more accessible tracking and notification systems, while academic advisors emphasized the importance of enhancing their role in coordination and information support.

This research contributes both a diagnostic assessment and practical recommendations at the policy and implementation levels. The proposed enhancements aim to establish a more efficient, transparent, and student-centered credit transfer system that aligns with the strategic objectives of higher education management in the Faculty of Business Administration at Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

Keywords: Credit transfer process, transfer program, student satisfaction

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “การศึกษาและปรับปรุงกระบวนการการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี” ฉบับนี้ จัดทำขึ้นจากการปฏิบัติงานในหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติของผู้บริหาร ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการเทียบโอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และสามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.กล้าหาญ ณ น่าน คณบดีคณะบริหารธุรกิจ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิตตา สาริบุตร ที่กรุณาส่งเสริม สนับสนุน และมอบโอกาสให้เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภท “ทุนพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research)” จากกองทุนส่งเสริมงานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประจำปีงบประมาณ 2567 นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิญญู ปรอยกระโทก ที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัยด้วยความเอื้ออาทร จนทำให้รายงานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านในคณะบริหารธุรกิจ ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน รวมถึงอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน และ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในหลักสูตรเทียบโอนทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ ซึ่งล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

หากรายงานฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์หรือคุณค่าทางวิชาการใดๆ ผู้วิจัยขออุทิศความสำเร็จนี้แด่ บพการี ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และ ครอบครัว ผู้เป็นแรงใจสำคัญที่คอยสนับสนุนอย่างมั่นคงเสมอมา

ชาลี จิตรีผ่อง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	3
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน	5
2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	11
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
3.1 รูปแบบวิธีวิจัย	47
3.2 ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	47
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	50
บทที่ 4 ผลการวิจัย	51
4.1 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน	51
4.2 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ เทียบโอนผลการเรียน	54
4.3 แนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียน	57
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
5.1 สรุปผลการวิจัย	63
5.2 อภิปรายผล	64
5.3 ข้อเสนอแนะ	65
5.4 งานวิจัยครั้งต่อไป	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	68
ภาคผนวก ก.	69
ประวัติผู้วิจัย	75

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน ตามระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วยการเทียบ โอนผลการเรียน พ.ศ. 2562	9
ตารางที่ 2.2	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	18
ตารางที่ 2.3	การกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียน ในหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	19
ตารางที่ 2.4	วิเคราะห์สายธารคุณค่าของกระบวนการเทียบโอนรายวิชาของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	31
ตารางที่ 2.5	แสดงการวิเคราะห์สายธารคุณค่าของกระบวนการเทียบโอนรายวิชา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ปรับปรุงใหม่	34
ตารางที่ 3.1	แสดงวัตถุประสงค์การวิจัยกับคำถามวิจัย	48
ตารางที่ 3.2	การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างคำถามวิจัยกับคำถามในแบบสัมภาษณ์	49
ตารางที่ 4.1	เปรียบเทียบกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน “ก่อน” และ “หลัง” การปรับปรุง....	62

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิด	3
ภาพที่ 2.1	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Flow Chart) กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	19
ภาพที่ 2.2	การวิเคราะห์กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนตามกรอบแนวคิดของ Michael E. Porter (1985)	21
ภาพที่ 4.1	Flowchart กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน “ก่อนการปรับปรุง”	60
ภาพที่ 4.2	Flowchart กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน “หลังการปรับปรุง”	61

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเทียบโอนผลการเรียนเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรเทียบโอน ระดับปริญญาตรี ซึ่งรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาบริหารธุรกิจหรือพาณิชยกรรม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 จนถึงปัจจุบัน เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในภาคธุรกิจ อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ยังประสบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและคุณภาพการให้บริการหลายประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ความล่าช้าในกระบวนการเทียบโอน แม้ว่าจะมีการปรับปรุงให้ใช้เวลาในการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เร็วขึ้นโดยเฉลี่ย 4-6 สัปดาห์ จากเดิมที่ใช้เวลา 1 ภาคการศึกษา หรือประมาณ 12 สัปดาห์ แต่ยังคงส่งผลกระทบต่อการวางแผนการศึกษาของนักศึกษาและการบริหารจัดการหลักสูตร ความล่าช้านี้ขัดกับเจตนารมณ์ของระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562 ที่มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพในการเทียบโอน

ประการที่ 2 ขาดความชัดเจนและมาตรฐานในกระบวนการและเกณฑ์การเทียบโอน แม้จะมีระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นกรอบในการดำเนินงาน แต่ในทางปฏิบัติยังพบความไม่สอดคล้องในการตีความและการประยุกต์ใช้ระหว่างสาขาวิชา ซึ่งอาจขัดกับหลักการของความเสมอภาคและความโปร่งใสที่ระบุไว้ในประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

ประการที่ 3 การสื่อสารและให้ข้อมูลที่ไม่มีประสิทธิภาพ นักศึกษาขาดความเข้าใจในกระบวนการเอกสารที่จำเป็น และระยะเวลาดำเนินการ ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดและความล่าช้า ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่ระบุในประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

ประการที่ 4 ระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่มีประสิทธิภาพ การจัดเก็บข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบเอกสาร ทำให้การสืบค้น ตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลทำได้ยาก ขัดกับแนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาในยุคดิจิทัลตามที่ระบุในประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

ประการสุดท้าย ขาดการประเมินและพัฒนากระบวนการอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่สามารถระบุปัญหาและอุปสรรคได้อย่างทันท่วงที รวมถึงขาดข้อมูลเชิงลึกที่จำเป็นต่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาที่ระบุไว้ในประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

ด้วยเหตุนี้ ในฐานะที่ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และดูแลรับผิดชอบกระบวนการ การเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการศึกษาและปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงการปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐาน

หลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 และระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562 การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และแนวทางการปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ของการวิจัยจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเทียบโอน ลดระยะเวลาในการดำเนินการ การสร้างความชัดเจนและความเป็นมาตรฐานในการพิจารณา สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ยกระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาและปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียน

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งเป็นคณะที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน และเป็นพื้นที่ที่ต้องการศึกษาและปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้มุ่งศึกษาและปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

- 2.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน
- 2.2 วิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน
- 2.3 ศึกษาแนวทางการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนที่มีประสิทธิภาพ
- 2.4 ประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจต่อกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนที่ได้รับการปรับปรุง
3. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้ประกอบด้วย
 - 3.1 อาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
 - 3.3 นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยนี้ดำเนินการในช่วงปีการศึกษา 2566 - 2567 เพื่อให้ครอบคลุม การศึกษากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนทั้งก่อนและหลังการปรับปรุง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

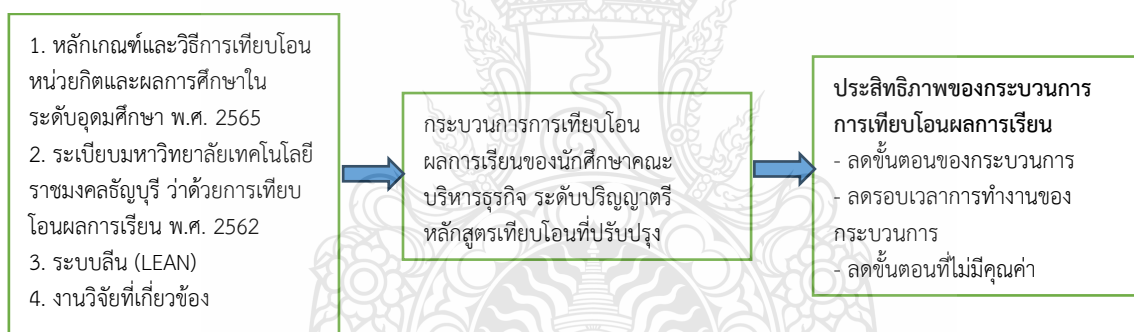
1. ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคในกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของ คณะบริหารธุรกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อลด ความล่าช้าและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตร

2. ทราบถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน และอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้ อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความคาดหวัง

3. นำเสนอแนวทางในการปรับปรุงนโยบายและระเบียบเกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียนให้มีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานมากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความคลุมเครือและความไม่สอดคล้องในการ ดำเนินการของสาขาวิชาต่างๆ

1.5 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

การศึกษาและการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาแนวคิดมาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาวิเคราะห์เป็นแนวทางการ วิจัย โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิด

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง กระบวนการที่นักศึกษานำผลการเรียนจากสถาบันการศึกษา การศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มาใช้เป็นเกณฑ์เทียบโอนรายวิชา ในระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยไม่ต้องลงเรียนใหม่ในวิชาที่ เทียบโอนสำเร็จ

2. หลักสูตรเทียบโอน หมายถึง หลักสูตรปริญญาตรีของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สามารถนำผลการเรียนจากหลักสูตรหรือสถาบันเดิมมาเทียบโอนผลการเรียนได้

3. นักศึกษาเทียบโอน หมายถึง นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี โดยมีสิทธิ์ในการเทียบโอนรายวิชาตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

4. คณะกรรมการพิจารณาผลการเทียบโอน หมายถึง อาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณบดี คณะบริหารธุรกิจ ให้ทำหน้าที่พิจารณาและอนุมัติผลการเทียบโอนรายวิชา โดยพิจารณาจากเกณฑ์และ มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนด

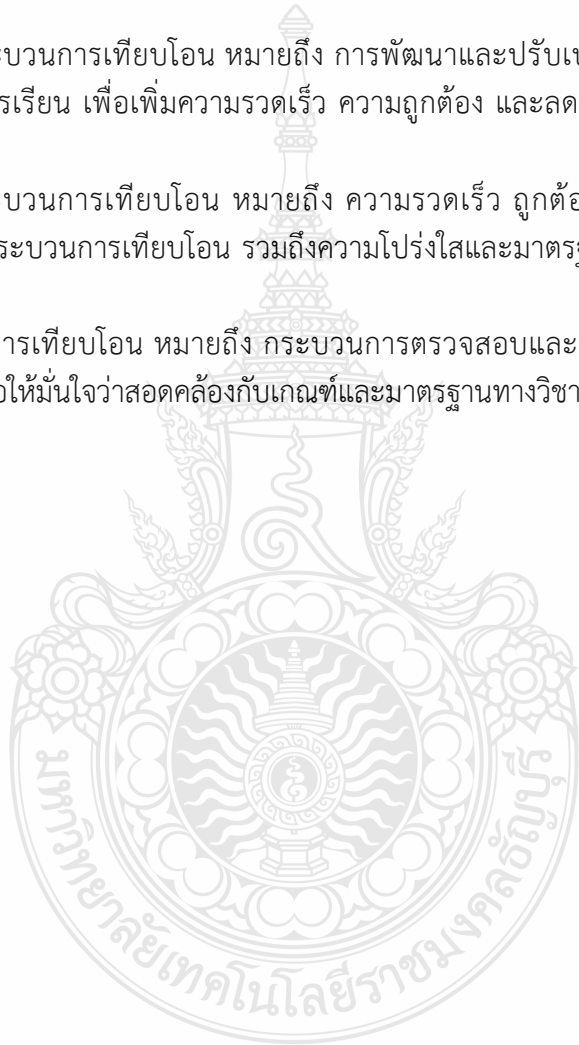
5. กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ลำดับขั้นตอนที่เกี่ยวข้องในการยื่นคำร้องและ พิจารณาผลการเทียบโอนรายวิชา รวมถึงการประเมินผลการเรียนจากสถาบันเดิม เพื่อตัดสินการเทียบโอน รายวิชาในระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

6. ปัญหาในกระบวนการเทียบโอน หมายถึง ข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการเทียบโอน ผลการเรียน เช่น การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน การจัดเตรียมเอกสารไม่ครบถ้วน หรือความล่าช้าในการพิจารณาผล การเทียบโอน

7. การปรับปรุงกระบวนการเทียบโอน หมายถึง การพัฒนาและปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานใน กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อเพิ่มความรวดเร็ว ความถูกต้อง และลดปัญหาในกระบวนการให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. คุณภาพของกระบวนการเทียบโอน หมายถึง ความรวดเร็ว ถูกต้อง และความพึงพอใจของ นักศึกษาและคณาจารย์ต่อกระบวนการเทียบโอน รวมถึงความโปร่งใสและมาตรฐานในการพิจารณาผลการ เทียบโอน

9. การประเมินผลการเทียบโอน หมายถึง กระบวนการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเทียบโอน รายวิชาที่ได้รับการอนุมัติ เพื่อให้มั่นใจว่าสอดคล้องกับเกณฑ์และมาตรฐานทางวิชาการที่กำหนด

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและปรับปรุงกระบวนการการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำเป็นต้องอาศัยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับระบบการเทียบโอนผลการเรียน ในบริบทของการอุดมศึกษาไทย โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน

2.1.1 ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา นับเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมปรัชญาการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย กระบวนการนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ซึ่งคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการดังกล่าว จึงได้ออกประกาศเรื่อง "หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565" ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2565 เป็นต้นมา โดยมีเป้าหมายหลักคือการกำหนดแนวทางการเทียบโอนที่เป็นมาตรฐาน มีความชัดเจน และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565)

การเทียบโอนหน่วยกิต หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสะสมและนำผลการเรียนที่ได้รับจากแหล่งต่างๆ มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่กำลังศึกษาอยู่ โดยแหล่งที่มาของผลลัพธ์การเรียนรู้เหล่านี้อาจเกิดขึ้นจาก 3 รูปแบบหลัก ได้แก่

1. การศึกษาในระบบ (Formal Education) เป็นการเรียนการสอนที่มีโครงสร้างหลักสูตรชัดเจน มีระยะเวลาการศึกษาที่แน่นอน และมีกระบวนการประเมินผลทางวิชาการที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน
2. การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในแง่ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและระยะเวลาในการเรียนรู้ โดยสามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม
3. การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น การทำงาน การฝึกอบรม หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

วัตถุประสงค์ของการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษา

ตามประกาศของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา การเทียบโอนหน่วยกิตมีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถสะสมผลการเรียนรู้จากหลากหลายแหล่งและช่วงเวลามาใช้ประโยชน์ในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา
2. ส่งเสริมความยืดหยุ่นทางการศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดแนวทางการเทียบโอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของหลักสูตรและสถาบันของตนเอง
3. รักษาคุณภาพของมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดหลักเกณฑ์การเทียบโอนที่ช่วยให้มั่นใจว่าผลการเรียนรู้ที่ได้รับการเทียบโอนนั้นมีคุณภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด

หลักการและแนวทางการเทียบโอนหน่วยกิต

หลักการพื้นฐานของการเทียบโอน ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ได้กำหนดหลักการสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในกระบวนการเทียบโอนหน่วยกิต ดังนี้

1. การเทียบโอนสามารถดำเนินการได้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย
2. กระบวนการเทียบโอนต้องรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานการศึกษาและความเสมอภาค โดยใช้หลักเกณฑ์ที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย
3. สถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบและกลไกที่ชัดเจนในการดำเนินการเทียบโอน เช่น มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและดำเนินการเทียบโอนโดยเฉพาะ
4. กระบวนการประเมินผลสำหรับการเทียบโอนต้องมีมาตรฐาน โดยพิจารณาจากผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นหลัก

แนวทางการเทียบโอนหน่วยกิต

การเทียบโอนตามประกาศฉบับนี้สามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบหลัก ได้แก่

1. การเทียบโอนจากการศึกษาในระบบ
 - ระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ต้องมีผลการเรียนไม่น้อยกว่า 2.00 จากระบบ 4.00
 - ระดับบัณฑิตศึกษา ต้องมีผลการเรียนไม่น้อยกว่า 3.00 จากระบบ 4.00
 - การเทียบโอนหน่วยกิตจากต่างสถาบันไม่สามารถนำมาคำนวณเป็นแต้มเฉลี่ยสะสมได้
2. การเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - การพิจารณาให้ความสำคัญกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตร
 - ไม่จำกัดระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ แต่ต้องคำนึงถึงความทันสมัยและความก้าวหน้าทางวิชาการของสาขาวิชานั้นๆ

การเทียบโอนทั้งสองรูปแบบต้องดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดที่สำคัญ ได้แก่ ระดับปริญญาตรีสามารถเทียบโอนรวมได้ไม่เกินสามในสี่ของจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดของหลักสูตร และระดับบัณฑิตศึกษาสามารถเทียบโอนได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดของหลักสูตร นอกจากนี้ การเทียบโอนจากสถาบันหนึ่งไปยังอีกสถาบันหนึ่งไม่สามารถเทียบโอนต่อเนื่องไปยังสถาบันที่สามได้

กล่าวโดยสรุป การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา ตามประกาศ พ.ศ. 2565 เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับระบบการศึกษาในประเทศไทย แนวทางนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ประสบการณ์และผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การเทียบโอนเป็นไปอย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพ สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางและระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

2.1.2 ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเทียบโอนผลการเรียนในฐานะกลไกที่ช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562 ขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการรับรองผลการเรียนของนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาที่เคยศึกษาในสถาบันเดิม นักศึกษาที่มีผลลัพธ์การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบ หรือนักศึกษาที่มีประสบการณ์จากการศึกษาตามอัธยาศัย (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2562)

การดำเนินการภายใต้ระเบียบนี้มีเป้าหมายสำคัญในการรักษาคุณภาพระหว่างเปิดโอกาสทางการศึกษากับการรักษาคุณภาพทางวิชาการและความน่าเชื่อถือของหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีทุกคนมีคุณภาพและมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้กำหนดประเภทของการเทียบโอนผลการเรียนไว้ 3 ประเภทหลักดังนี้

1. **การเทียบโอนผลการเรียนในระบบ** ใช้สำหรับนักศึกษาที่เคยลงทะเบียนเรียนในสถาบันอุดมศึกษาอื่น หรือเคยเรียนในรายวิชาหรือโมดูลที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัย การเทียบโอนประเภทนี้มุ่งเน้นการพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาสาระสำคัญของรายวิชา โดยรายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีสาระสำคัญที่ตรงกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัย และต้องมีผลการเรียนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. **การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบ** ใช้สำหรับนักศึกษาที่มีผลลัพธ์การเรียนรู้จากการฝึกอบรม การศึกษาอิสระ หรือการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรเฉพาะทาง การเทียบโอนในลักษณะนี้จำเป็นต้องมีการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนมีความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับรายวิชาในหลักสูตร

3. **การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาตามอัธยาศัย** ใช้สำหรับนักศึกษาที่มีผลลัพธ์การเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงาน หรือจากการเรียนรู้นอกระบบที่เกิดขึ้นเอง การเทียบโอนประเภทนี้อาจต้องใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) หรือการทดสอบสมรรถนะ เพื่อพิสูจน์ว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการเทียบโอน

ระดับปริญญาตรี

1. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยความสอดคล้องนี้พิจารณาจากคำอธิบายรายวิชา เนื้อหา และวัตถุประสงค์ของรายวิชา

2. ระดับคะแนนขั้นต่ำของรายวิชาที่สามารถเทียบโอนได้ต้องไม่น้อยกว่า C หรือระดับคะแนน 2.00 (ในระบบ 4.00) ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่เพียงพอในรายวิชานั้นๆ

3. จำนวนหน่วยกิตที่สามารถเทียบโอนได้รวมแล้วต้องไม่เกินสามในสี่ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร ข้อกำหนดนี้มีไว้เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นระยะเวลาที่เพียงพอ

ข้อจำกัดเพิ่มเติม

1. นักศึกษาต้องใช้เวลาเรียนในมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่านักศึกษาได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีอย่างเพียงพอ

2. รายวิชาที่ได้รับการเทียบโอนจะไม่สามารถนำมาคิดเป็นแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมได้ ทั้งนี้เพื่อให้แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมสะท้อนผลการเรียนที่เกิดขึ้นจริงในมหาวิทยาลัย

ระดับบัณฑิตศึกษา

1. รายวิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีสาระสำคัญที่ตรงกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยความตรงนี้จะพิจารณาจากคำอธิบายรายวิชา เนื้อหา และวัตถุประสงค์ของรายวิชา

2. ระดับคะแนนขั้นต่ำต้องไม่น้อยกว่า B หรือระดับคะแนน 3.00 (ในระบบ 4.00) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี สะท้อนถึงความเข้มข้นทางวิชาการที่มากขึ้นในระดับบัณฑิตศึกษา

3. จำนวนหน่วยกิตที่สามารถเทียบโอนได้ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร ซึ่งเข้มงวดกว่าระดับปริญญาตรี

ข้อจำกัดเพิ่มเติม

1. วิทยานิพนธ์และรายวิชาวิจัยไม่สามารถเทียบโอนได้ เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่แสดงถึงความสามารถและศักยภาพทางวิชาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

กระบวนการและวิธีการพิจารณาการเทียบโอน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีกำหนดให้การเทียบโอนต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระบวนการที่เป็นระบบดังนี้

1. การยื่นคำร้อง นักศึกษาต้องยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานแสดงผลการเรียนจากสถาบันเดิม หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย

2. การตรวจสอบสาระสำคัญของรายวิชา คณะกรรมการจะพิจารณาว่ารายวิชาที่ขอเทียบโอนมีความสอดคล้องกับหลักสูตรปัจจุบันหรือไม่ โดยอาจพิจารณาจากคำอธิบายรายวิชา ขอบเขตเนื้อหา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้

3. การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ สำหรับการเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย อาจมีการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การพิจารณาแฟ้มสะสมผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบความรู้และสมรรถนะ

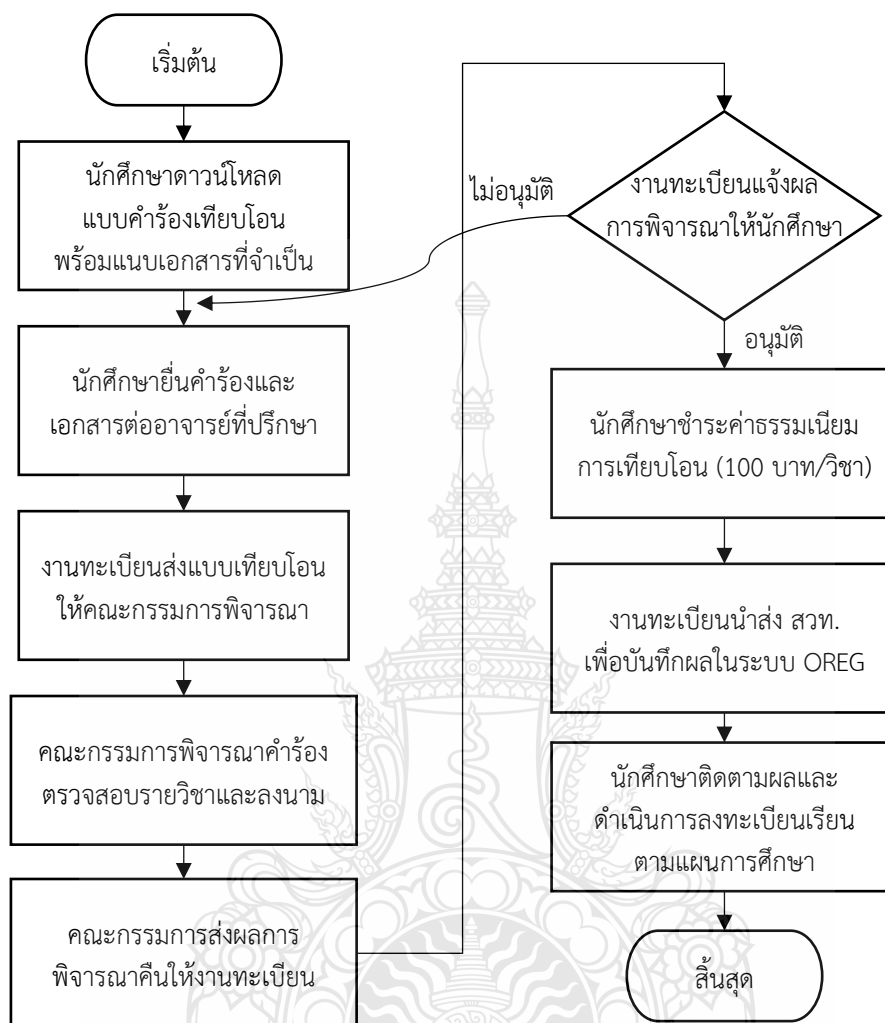
4. การรับรองผล เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบ ผลการเทียบโอนจะถูกบันทึกไว้ในระบบทะเบียนและประมวลผลการเรียนของนักศึกษา

ตารางที่ 2.1 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน ตามระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562

องค์ประกอบ	รายละเอียด
คุณสมบัติของผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน	- ผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน ต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี - ผู้ขอเทียบโอนจะต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างน้อย 1 ปีการศึกษา - ค่าธรรมเนียมการเทียบโอนผลการเรียนและหน่วยกิตให้เป็นไปตามประกาศเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (รายวิชาละ 100 บาท)
เอกสารประกอบ	- ใบแสดงผลการเรียน (Transcript) จากสถาบันการศึกษาเดิม - คำอธิบายรายวิชา (Course Description) ที่ต้องการเทียบโอน - เอกสารเพิ่มเติม เช่น หนังสือรับรองหรือประกาศนียบัตรที่เกี่ยวข้อง
ผู้เกี่ยวข้อง	- นักศึกษา: ยื่นคำร้องและเอกสารประกอบ - คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน: พิจารณาเนื้อหารายวิชาและความเหมาะสม - คณบดี: อนุมัติการเทียบโอนผลการเรียน - งานทะเบียน/สวท.: ตรวจสอบเอกสารและบันทึกผลการเทียบโอนลงในระบบ OREG
เกณฑ์การพิจารณา	- ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชา: วิชาที่ขอเทียบโอนต้องมีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อย่างน้อย 75% - เกรดขั้นต่ำ: ได้เกรดไม่น้อยกว่า C หรือ 2.00 - จำนวนหน่วยกิต: หน่วยกิตต้องเท่ากันหรือมากกว่าในหลักสูตรปัจจุบัน
เงื่อนไขอื่นๆ	- รายวิชาที่เทียบโอนหน่วยกิตให้ เมื่อรวมกันแล้วต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่เกินสามในสี่ (75%) ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร - สามารถเทียบโอนรายวิชาจากประสบการณ์ หรือการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ หากวิชานั้นเกิดจากการอบรม การปฏิบัติงาน หรือการศึกษาในโปรแกรม Non-degree โดยต้องได้รับการประเมินและอนุมัติจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง - ผู้ขอเทียบโอนที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรืออนุปริญญา หรือปริญญาตรีสามารถเทียบโอนเข้าสู่การศึกษาในระบบได้โดยคณะกรรมการเทียบโอน - รายวิชาที่เทียบโอนให้ จะไม่นำมาคิดค่าระดับคะแนนเฉลี่ยประจำภาค และค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม โดยบันทึก Prior Learning Credits ไว้ส่วนบนของรายวิชาที่เทียบโอนให้ในใบแสดงผลการเรียน - การดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนให้แล้วเสร็จภายในภาคการศึกษาแรกที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้อยู่ในดุลพินิจของคณบดีจะพิจารณาให้ขอเทียบโอน แต่ต้องไม่เกินภาคการศึกษาที่ 2 ในปีการศึกษานั้น
การบันทึกผลการเทียบโอนรายวิชา	ให้บันทึกตัวอักษร “TC” (Transfer Credits) ไว้ส่วนท้ายรายวิชาที่เทียบโอนผลการเรียนได้ในใบแสดงผลการเรียนรายวิชา
ขั้นตอนการดำเนินงาน	1. นักศึกษาขึ้นคำร้อง พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อหน่วยงานทะเบียน 2. คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน ตรวจสอบ เอกสารและพิจารณาความสอดคล้องของวิชา 3. งานทะเบียนแจ้งผลการพิจารณา ให้นักศึกษาทราบเป็นเอกสาร 4. นักศึกษาชำระค่าธรรมเนียมตามประกาศของมหาวิทยาลัย และนำส่งงานทะเบียน 5. งานทะเบียนจัดทำบันทึกส่งผลเทียบโอน เพื่อให้ สวท. ดำเนินการบันทึกผลการเทียบโอนลงในระบบ OREG 6. นักศึกษาตรวจสอบความถูกต้องของรายวิชาที่ทำการเทียบโอนในระบบ OREG

กล่าวโดยสรุป ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562 นับเป็นกรอบแนวทางที่กำหนดเกณฑ์และเงื่อนไขของการเทียบโอนหน่วยกิตอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการอ้างไว้ซึ่งคุณภาพทางวิชาการของหลักสูตร กลไกการเทียบโอนดังกล่าวช่วยส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายมาบูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Flow Chart) กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จากขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Flow Chart) กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สามารถอธิบายขั้นตอนได้ดังนี้

1. นักศึกษาดำเนินการดาวน์โหลดแบบคำร้องขอเทียบโอนรายวิชา พร้อมแนบเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น วุฒิการศึกษา และคำอธิบายรายวิชาจากสถาบันเดิม
2. นักศึกษายื่นแบบคำร้องพร้อมเอกสารต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง
3. อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเอกสารและลงนามรับรอง ก่อนส่งต่อให้งานทะเบียนดำเนินการในขั้นตอนถัดไป
4. งานทะเบียนและวัดผลรับแบบคำร้องและจัดส่งให้คณะกรรมการพิจารณาเทียบโอนแต่ละสาขาวิชาพิจารณา

5. คณะกรรมการพิจารณาคำร้องโดยละเอียด ตรวจสอบความสอดคล้องของรายวิชา และลงนามรับรองผลการพิจารณา

6. ผลการพิจารณาถูกส่งกลับไปยังงานทะเบียนและวัดผล ซึ่งจะเป็นผู้แจ้งผลให้นักศึกษา หากอนุมัติ นักศึกษาชำระค่าธรรมเนียมการเทียบโอน รายวิชาละ 100 บาท หากไม่อนุมัติ นักศึกษาจะได้รับคำแนะนำในการแก้ไขเพิ่มเติม

7. งานทะเบียนทำบันทึกข้อความและส่งเรื่องต่อไปยังสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (สวท.) เพื่อบันทึกผลการเทียบโอนในระบบทะเบียนกลาง (OREG)

8. สิ้นสุดกระบวนการและติดตามผล นักศึกษาสามารถตรวจสอบผลการเทียบโอนที่ได้รับการบันทึกในระบบทะเบียนกลาง (OREG) และดำเนินการลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่เหลือตามแผนการศึกษา

โดยภาพรวม จะเห็นว่าขั้นตอนการเทียบโอนผลการเรียนดังกล่าวมีความชัดเจน เป็นระบบ และโปร่งใส โดยเน้นการตรวจสอบอย่างละเอียดในทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดความถูกต้องและเป็นธรรมต่อนักศึกษารวมถึงเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รับข้อมูลย้อนกลับและสามารถดำเนินการแก้ไขได้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ทั้งนี้ กระบวนการนี้ยังช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจ และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์มาตรฐานของมหาวิทยาลัย

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้และการศึกษาต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนสามารถเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเพียเจต์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเพียเจต์

สรวงศ์ โค้วตระกูล (2513) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ และได้รับความสนใจในวงวิชาการมาอย่างยาวนาน ทฤษฎีดังกล่าวเป็นของ ฌอง เปียเจต์ (Jean Piaget) เป็นที่ยอมรับว่ามีอิทธิพลอย่างมากต่อความเข้าใจในพัฒนาการทางปัญญาของมนุษย์ โดยเฉพาะในแวดวงจิตวิทยาและการศึกษา ทฤษฎีนี้อธิบายกลไกการเรียนรู้และกระบวนการคิดของมนุษย์ผ่านระยะพัฒนาการทางปัญญาที่แตกต่างกันไปตามช่วงวัย เปียเจต์เสนอว่าการเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากการถ่ายทอดความรู้โดยตรง แต่เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองจากประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

ความเข้าใจในทฤษฎีของเปียเจต์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการออกแบบหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยเฉพาะในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งนักศึกษามีพัฒนาการทางปัญญาที่ซับซ้อนและมีความเป็นนามธรรมมากขึ้น

โครงสร้างของทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญา เปียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ระยะหลัก ซึ่งแต่ละระยะมีลักษณะเฉพาะและเป็นรากฐานสำหรับพัฒนาการทางความคิดในระดับที่สูงขึ้น ดังนี้

1. ระยะสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage: 0-2 ปี) ในระยะนี้ เด็กใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวเป็นเครื่องมือหลักในการทำความเข้าใจโลกรอบตัว เรียนรู้ผ่านการลองผิดลองถูก (Trial and Error) และพัฒนาไปสู่การใช้สัญลักษณ์ทางจิต (Mental Representation) พัฒนาการสำคัญในช่วงนี้คือความคงอยู่ของวัตถุ (Object Permanence) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการรับรู้ว่าวัตถุยังคงมีอยู่แม้จะมองไม่เห็น

2. ระยะก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage: 2-7 ปี) เด็กเริ่มใช้ภาษาและสัญลักษณ์เพื่อแทนความคิด แต่ยังไม่สามารถใช้ตรรกะที่เป็นระบบได้ พฤติกรรมสำคัญในวัยนี้คือ การมองโลกจากมุมมองของตนเอง (Egocentrism) โดยยังไม่สามารถเข้าใจมุมมองของผู้อื่น นอกจากนี้ เด็กยังไม่สามารถเข้าใจแนวคิดการอนุรักษ์ปริมาณ (Conservation) ซึ่งเป็นความเข้าใจว่าปริมาตรหรือจำนวนยังคงเดิมแม้รูปร่างจะเปลี่ยนไป

3. ระยะปฏิบัติการคิดเชิงรูปธรรม (Concrete Operational Stage: 7-11 ปี) เด็กเริ่มพัฒนาความสามารถในการใช้ตรรกะกับสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรม สามารถจัดลำดับ (Seriation) และจัดหมวดหมู่ (Classification) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กเข้าใจแนวคิด Class Inclusion ซึ่งหมายถึงการตระหนักว่าสิ่งหนึ่งสามารถอยู่ในหลายหมวดหมู่พร้อมกัน และเริ่มเข้าใจความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

4. ระยะปฏิบัติการคิดเชิงนามธรรม (Formal Operational Stage: 11 ปีขึ้นไป) ในวัยนี้ บุคคลสามารถคิดเชิงนามธรรม วิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ และสร้างสมมติฐานเพื่อตรวจสอบแนวคิดต่างๆ ได้ความสามารถในการคิดแบบ Possibility Thinking หรือการพิจารณาความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ พัฒนาอย่างสมบูรณ์ บุคคลสามารถให้เหตุผลแบบนิรนัย (Deductive Reasoning) และเข้าใจแนวคิดเชิงนามธรรมที่ซับซ้อนมากขึ้น

กระบวนการพัฒนาทางสติปัญญา

เพียเจต์อธิบายว่าพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์เกิดขึ้นผ่านกระบวนการสำคัญสองกระบวนการ ได้แก่ การดูดซึม (Assimilation) และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation)

1. การดูดซึม (Assimilation) คือ กระบวนการที่บุคคลใช้โครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิมเพื่อทำความเข้าใจข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ

2. การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) คือ กระบวนการที่บุคคลปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือโครงสร้างทางปัญญาของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยโครงสร้างเดิม

กระบวนการทั้งสองนี้ช่วยให้บุคคลสามารถบรรลุภาวะความสมดุลทางปัญญา (Equilibration) ซึ่งเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทางความคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

พัฒนาการทางสติปัญญากับกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน

การศึกษาและปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีเป้าหมายเพื่อศึกษากระบวนการและแนวทางการปรับปรุงระบบเทียบโอนผลการเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในบริบทนี้ ทฤษฎีของเพียเจต์สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการทำความเข้าใจพัฒนาการทางปัญญาของนักศึกษา โดยเฉพาะในประเด็นการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม และการปรับตัวต่อระบบการศึกษาระบบเทียบโอน จากทฤษฎีของเพียเจต์ที่ระบุว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์เกิดขึ้นเป็นระยะ นักศึกษาที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาจะอยู่ในช่วงระยะปฏิบัติการคิดเชิงนามธรรม (Formal Operational Stage) ซึ่งเป็นระยะที่บุคคลสามารถคิดเชิงนามธรรม วางแผนล่วงหน้า และใช้เหตุผลเชิงตรรกะได้อย่างเป็นระบบ ในบริบทของนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การเรียนรู้จากสถาบันอื่นมาก่อน และต้องปรับตัวเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ใหม่ ทฤษฎีนี้สามารถอธิบายการเรียนรู้และการปรับตัวของนักศึกษาได้ดังนี้

1. **การใช้เหตุผลเชิงตรรกะและการคิดเชิงนามธรรม** ในระยะปฏิบัติการคิดเชิงนามธรรม นักศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ซับซ้อนและทำความเข้าใจกฎระเบียบของการเทียบโอนผลการเรียนได้ ซึ่งหมายความว่า พวกเขาสามารถพิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตรเดิมกับหลักสูตรใหม่ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล อย่างไรก็ตาม ความซับซ้อนของกระบวนการเทียบโอนอาจทำให้นักศึกษาบางคนต้องเผชิญกับความท้าทายในการทำความเข้าใจเงื่อนไขและข้อกำหนดของแต่ละรายวิชา ซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจที่แม่นยำ

2. **การปรับตัวผ่านกระบวนการดูดซึมและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา** ตามแนวคิดของเปียเจต์ นักศึกษาหลักสูตรเทียบโอนต้องเผชิญกับข้อมูลใหม่เกี่ยวกับระบบการศึกษา หลักเกณฑ์ และโครงสร้างหลักสูตรที่แตกต่างจากเดิม นักศึกษาจึงต้องใช้กระบวนการการดูดซึม (Assimilation) เพื่อทำความเข้าใจระบบใหม่โดยใช้โครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ ขณะเดียวกัน พวกเขาต้องเผชิญกับข้อจำกัดบางอย่างที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยโครงสร้างเดิม ส่งผลให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) เพื่อให้สามารถเข้าใจและปรับตัวเข้ากับระบบเทียบโอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. **ความสมดุลทางปัญญาและการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา** การที่นักศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในระบบการเรียนรู้จากสถาบันหนึ่งไปสู่อีกสถาบันหนึ่ง อาจทำให้เกิดความไม่สมดุลทางปัญญา (Cognitive Disequilibrium) ในช่วงแรกของการปรับตัว อย่างไรก็ตาม กระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีของเปียเจต์เสนอว่าความไม่สมดุลนี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาพัฒนาแนวคิดใหม่และสามารถบรรลุภาวะสมดุลทางปัญญา (Equilibration) ได้ในที่สุด ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางปัญญาในระดับที่สูงขึ้น

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีของเปียเจต์ในการพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียน

ทฤษฎีของเปียเจต์สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในระดับอุดมศึกษาได้ดังนี้

1. **การออกแบบระบบที่ส่งเสริมการคิดเชิงนามธรรม** เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในระยะพัฒนาการที่สามารถใช้เหตุผลเชิงนามธรรมได้ จึงควรมีการจัดทำแนวทางและหลักเกณฑ์การเทียบโอนที่ชัดเจน มีโครงสร้างที่เป็นระบบ เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินและตัดสินใจเกี่ยวกับกระบวนการเทียบโอนได้ด้วยตนเอง การนำเสนอข้อมูลควรคำนึงถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรต่างๆ ที่นักศึกษามีศักยภาพในการทำความเข้าใจ

2. **การส่งเสริมการปรับตัวผ่านการให้ข้อมูลที่ชัดเจน** เนื่องจากการปรับตัวเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ นักศึกษาควรได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรและแนวทางการเทียบโอน เพื่อช่วยให้พวกเขาสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสื่อและแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย มีความชัดเจน และเป็นปัจจุบัน จะช่วยให้นักศึกษาสามารถผ่านกระบวนการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้อย่างราบรื่น

3. **การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)** นักศึกษาหลักสูตรเทียบโอนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับรายวิชาที่ต้องเทียบโอน ดังนั้น ระบบการให้คำปรึกษาและแนวทางการแนะแนวควรออกแบบให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ช่วยให้นักศึกษาได้ทำความเข้าใจกระบวนการเทียบโอน จะสนับสนุนให้พวกเขาเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของเปียเจต์

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีของเปียเจต์ช่วยให้เข้าใจพัฒนาการทางปัญญาของนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน โดยเฉพาะความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม การใช้เหตุผล และการปรับตัวเข้าสู่ระบบการศึกษาใหม่ การพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนควรคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ เพื่อให้ระบบมีความยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความสามารถทางปัญญาของนักศึกษา อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการศึกษา และการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

2. ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) เป็นกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นโดย Kolb (1984) ซึ่งเน้นการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน ทฤษฎีนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของนักจิตวิทยาหลายท่าน อาทิ Jean Piaget, John Dewey และ Kurt Lewin ซึ่งต่างให้ความสำคัญกับบทบาทของประสบการณ์ในการพัฒนาความรู้และทักษะของมนุษย์ (Kolb, 1984) ทฤษฎีดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในแวดวงการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการเชิงปฏิบัติ แทนที่จะเป็นการรับข้อมูลแบบตายตัวเหมือนแนวคิดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

1. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

Kolb (1984) ได้นิยามการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของประสบการณ์ ซึ่งผ่านการพิจารณาและตีความอย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการเรียนรู้ของ Kolb มีลักษณะเป็นวงจร 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประสบการณ์ตรง (Concrete Experience: CE) เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงจากสถานการณ์จริง ซึ่งจะกลายเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในขั้นถัดไป
2. การสังเกตและสะท้อนกลับ (Reflective Observation: RO) ผู้เรียนทบทวนและไตร่ตรองถึงประสบการณ์ที่ได้รับ โดยพิจารณาถึงความหมายและผลกระทบของประสบการณ์นั้นๆ ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะใช้มุมมองที่หลากหลายในการวิเคราะห์ประสบการณ์
3. การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization: AC) ผู้เรียนพัฒนาทฤษฎีหรือแนวคิดจากการวิเคราะห์ประสบการณ์ โดยเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่ ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์ข้อมูลและการสร้างกรอบความคิดที่เป็นระบบ
4. การนำไปทดลองใช้ (Active Experimentation: AE) ผู้เรียนทดลองใช้แนวคิดหรือทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งนำไปสู่การเกิดประสบการณ์ใหม่ และเริ่มต้นวงจรการเรียนรู้ใหม่อีกครั้ง การทดลองนี้เป็นการตรวจสอบความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทที่แตกต่างกัน

2. รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles)

Kolb (1984) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ "รูปแบบการเรียนรู้" (Learning Styles) ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลในการรับและประมวลผลข้อมูล โดยอาศัยการผสมผสานระหว่างสองมิติ ได้แก่ การรับรู้ประสบการณ์ (Concrete Experience - Abstract Conceptualization) และการประมวลผลประสบการณ์ (Reflective Observation - Active Experimentation) ส่งผลให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ 4 ประเภท ได้แก่

1. Diverging (CE + RO) ผู้เรียนที่เน้นการสังเกตและคิดไตร่ตรอง มีความคิดสร้างสรรค์สูง มักเรียนรู้ได้ดีจากการสังเกตและสะท้อนความคิด บุคคลกลุ่มนี้มักมีความสามารถในการมองสถานการณ์จากหลากหลายมุมมองและสร้างแนวคิดที่แตกต่าง

2. Assimilating (AC + RO) ผู้เรียนที่เน้นการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ให้ความสำคัญกับแนวคิด และทฤษฎีมากกว่าการนำไปใช้จริง บุคคลกลุ่มนี้มักชอบข้อมูลที่เป็นระบบและมีความชัดเจนในเชิงทฤษฎี

3. Converging (AC + AE) ผู้เรียนที่เน้นการแก้ปัญหา และสนใจการนำความรู้ไปใช้เพื่อแก้ปัญหา หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ บุคคลกลุ่มนี้มักชอบการทดลองและการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง

4. Accommodating (CE + AE) ผู้เรียนที่เน้นการลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการทดลองใช้แนวคิดใหม่ บุคคลกลุ่มนี้มักชอบความท้าทายและมีความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์กับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน

การนำทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb มาประยุกต์กับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สามารถดำเนินการโดยพิจารณาว่าผู้เรียนแต่ละคนมีลักษณะและประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยสามารถนำวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้ง 4 ขั้นตอนมาประยุกต์ใช้ ดังนี้

1. ประสบการณ์การเรียนรู้ก่อนหน้า (Concrete Experience: CE) นักศึกษาที่ต้องการเทียบโอนผลการเรียนมักมีประสบการณ์ด้านวิชาการหรือการทำงานในสาขาที่เกี่ยวข้องมาก่อน ซึ่งอาจได้มาจากสถาบันการศึกษาเดิมหรือจากการฝึกปฏิบัติในองค์กร กระบวนการเทียบโอนจึงควรพิจารณาถึงคุณค่าและความเข้มข้นของประสบการณ์เหล่านี้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

2. การสะท้อนและประเมินประสบการณ์ (Reflective Observation: RO) การเทียบโอนผลการเรียนต้องอาศัยการพิจารณาและวิเคราะห์ว่าประสบการณ์ของนักศึกษาสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรใหม่หรือไม่ กระบวนการนี้อาจรวมถึงการสัมภาษณ์ การทดสอบ หรือการนำเสนอผลงานที่สะท้อนถึงทักษะที่นักศึกษาได้พัฒนา ซึ่งจะช่วยให้คณะกรรมการเทียบโอนสามารถประเมินคุณค่าของประสบการณ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การแปลงประสบการณ์เป็นความรู้เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization: AC) นักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรเทียบโอนต้องสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะจากประสบการณ์เดิมกับแนวคิดและกรอบทฤษฎีที่ใช้ในหลักสูตรใหม่ กระบวนการนี้ต้องได้รับการสนับสนุนจากอาจารย์และที่ปรึกษาทางวิชาการ เพื่อช่วยให้การเทียบโอนความรู้เป็นไปอย่างราบรื่น และทำให้นักศึกษาเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมกับเนื้อหาในหลักสูตรใหม่

4. การนำไปใช้และทดสอบในบริบทใหม่ (Active Experimentation: AE) เมื่อนักศึกษาได้รับการเทียบโอนผลการเรียนแล้ว นักศึกษาจะต้องสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตรใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การฝึกงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรบริหารธุรกิจอาจช่วยให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีที่เรียนรู้มาในการปฏิบัติจริง ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบว่าการเทียบโอนผลการเรียนนั้นเหมาะสมหรือไม่

การออกแบบกระบวนการเทียบโอนตามแนวคิดของ Kolb

จากกรอบแนวคิดของ Kolb (1984) กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนควรได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักศึกษา ซึ่งอาจประกอบด้วย

1. การประเมินแบบองค์รวม (Holistic Assessment) การใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายและสามารถสะท้อนถึงความรู้และทักษะที่นักศึกษาได้รับจากประสบการณ์เดิม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การทดสอบภาคปฏิบัติ และการประเมินพอร์ตโฟลิโอ เพื่อให้ครอบคลุมรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน

2. การเรียนรู้แบบปรับตัว (Adaptive Learning Pathways) การสร้างเส้นทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นให้นักศึกษาเลือกตามรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง เช่น การให้ทางเลือกระหว่างการนำเสนอฟอร์ตโฟลิโอและการสอบข้อเขียน หรือการเลือกรูปแบบการประเมินที่สอดคล้องกับจุดแข็งของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเทียบโอนมีความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การใช้เทคโนโลยีในการเทียบโอนผลการเรียน แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์สามารถช่วยสนับสนุนการเทียบโอนผลการเรียนผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลของนักศึกษาเพื่อกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม รวมถึงการจัดเก็บและวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งทำให้กระบวนการเทียบโอนมีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) เป็นกรอบแนวคิดที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาในหลักสูตรเทียบโอนคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการทำความเข้าใจว่าผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และการออกแบบกระบวนการเทียบโอนให้สะท้อนถึงประสบการณ์ที่มีอยู่ กระบวนการนี้ไม่เพียงช่วยให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงการศึกษาที่เหมาะสมกับตนเองได้มากขึ้น แต่ยังช่วยให้หลักสูตรสามารถตั้งศักยภาพของผู้เรียนออกมาได้อย่างเต็มที่

3. หลักการยอมรับความรู้และประสบการณ์เดิม (Recognition of Prior Learning: RPL)

ปัจจุบันการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียน ระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถรองรับการเรียนรู้ในหลากหลายบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ หนึ่งในกลไกสำคัญที่มีบทบาทส่งเสริมแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ หลักการยอมรับความรู้และประสบการณ์เดิม หรือ Recognition of Prior Learning (RPL) ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์จากการทำงาน การฝึกอบรม การเรียนรู้นอกระบบ หรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง มาเทียบเท่ากับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาอย่างเป็นทางการ

แนวคิดพื้นฐานของ RPL

แนวคิดของ RPL มีฐานความเชื่อว่า ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของบุคคลมิได้เกิดขึ้นเฉพาะจากกระบวนการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมเท่านั้น แต่สามารถพัฒนาได้จากการปฏิบัติงาน การเผชิญปัญหาในชีวิตจริง และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตลอดช่วงชีวิต การให้การรับรองความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาอย่างเป็นทางการ จึงเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการเรียน ส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา และเพิ่มโอกาสให้กับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงระบบการศึกษาแบบปกติ

ในงานศึกษาของ Garnett และ Cavaye (2015) ได้นำเสนอมุมมองเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงานของ RPL ในระดับอุดมศึกษาอย่างรอบด้าน ทั้งในแง่ของศักยภาพและข้อท้าทาย งานวิจัยดังกล่าวระบุว่า RPL สามารถทำหน้าที่เป็น "สะพานเชื่อม" ระหว่างโลกแห่งการทำงานกับโลกแห่งการศึกษา ซึ่งมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในยุคที่สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อแรงกดดันจากบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่ประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนทักษะใหม่ หรือยกระดับคุณวุฒิให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อท้าทายในการดำเนินการ RPL ในระดับอุดมศึกษา

แม้ว่า RPL จะมีศักยภาพสูงในการสนับสนุนความยืดหยุ่นทางการศึกษา แต่การดำเนินการในระดับสถาบันอุดมศึกษายังประสบกับอุปสรรคสำคัญหลายประการ Garnett และ Cavaye (2015) ชี้ให้เห็นว่าปัญหาหลักเกิดจากการที่มหาวิทยาลัยบางแห่งยังขาดความเข้าใจในหลักการของ RPL และยังคงยึดติดกับกรอบความคิดแบบดั้งเดิมที่จำกัดความรู้เฉพาะในระบบการสอนแบบปกติ

ความท้าทายนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงวัฒนธรรมขององค์กรทางการศึกษา ซึ่งอาจทำให้ RPL ถูกมองว่าเป็นแนวทางที่ลดทอนมาตรฐานวิชาการ ทั้งที่ในความเป็นจริง การประเมินความรู้และทักษะที่ได้รับจากประสบการณ์จริงสามารถดำเนินไปอย่างเข้มงวด มีหลักฐานอ้างอิง และเป็นธรรมได้ หากมีการออกแบบกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ

อีกประเด็นหนึ่งที่สะท้อนความซับซ้อนของระบบ RPL คือ ความแตกต่างในการดำเนินงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษา บางแห่งมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน มีการประเมินที่ครอบคลุม และมีระบบสนับสนุนแก่ผู้เรียนที่ต้องการขอเทียบโอนจากประสบการณ์เดิม ขณะที่อีกหลายแห่งยังขาดโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ฐานข้อมูลการประเมินบุคคล การอบรมอาจารย์ผู้ประเมิน หรือแม้แต่การประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเข้าใจสิทธิและขั้นตอนการดำเนินการ ซึ่งส่งผลให้ RPL ยังไม่สามารถขยายผลได้อย่างเต็มที่ในระดับระบบ

ความเชื่อมโยงของ RPL กับระบบเทียบโอนผลการเรียนในบริบทของไทย

การนำแนวคิด RPL มาประยุกต์ใช้กับระบบเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทย โดยเฉพาะในหลักสูตรเทียบโอนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความสอดคล้องเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ หลักสูตรเทียบโอนเปิดรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือผู้มีประสบการณ์ทำงานในสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีศักยภาพในการสะสมความรู้และทักษะที่อาจเทียบเท่ากับรายวิชาในหลักสูตรระดับปริญญาตรีได้

หากสามารถออกแบบระบบเทียบโอนให้สามารถรับรองผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนอกระบบการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม ย่อมจะช่วยลดระยะเวลาและต้นทุนในการศึกษา เพิ่มความยืดหยุ่น และกระตุ้นแรงจูงใจในการกลับเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาของกลุ่มผู้เรียนเหล่านี้ได้มากยิ่งขึ้น

การประยุกต์ใช้แนวคิด RPL ในบริบทของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เมื่อพิจารณาในบริบทของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งมีการเปิดสอนหลักสูตรเทียบโอนในหลายสาขา อาทิ การบัญชี การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ การบูรณาการแนวคิด RPL เข้ากับระบบเทียบโอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน จะช่วยให้สามารถรองรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีประสบการณ์การทำงานหรือสำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. มาก่อน ทั้งนี้ การพัฒนาระบบเทียบโอนให้ครอบคลุมหลักการของ RPL ยังมีส่วนช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาส เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรด้านการศึกษา และสร้างระบบการศึกษาที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป แนวคิดการยอมรับความรู้และประสบการณ์เดิม (RPL) ไม่เพียงแต่เป็นกลไกที่ช่วยให้ระบบการศึกษามีความยืดหยุ่นมากขึ้น หากยังเป็นแนวทางสำคัญที่สนับสนุนความเท่าเทียมทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนในหลักสูตรเทียบโอน ที่มีภูมิหลังและบริบททางการเรียนรู้ที่หลากหลาย การพัฒนาระบบเทียบโอนในระดับคณะบริหารธุรกิจให้สามารถรับรองผลการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมได้อย่างมีมาตรฐานและเป็นธรรม จึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเชิงกลยุทธ์ (Strategic Environment Analysis)

การบริหารงานในสถาบันการศึกษานั้นต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะการพัฒนา ระบบการเทียบโอนผลการเรียนให้มีประสิทธิภาพ จากแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ได้ชี้ให้เห็นว่า สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมทาง การศึกษา เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในภาคการศึกษา (พินิจ มีคำทอง และโกวิทย์ แสนพงษ์, 2562) ในบริบทของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อปรับปรุงกระบวนการ เทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของสถาบัน โดยเลือกใช้ เครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) เป็นหลัก การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือที่ช่วยประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของกระบวนการ ซึ่งทำให้เห็น ภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างครอบคลุม

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของกระบวนการเทียบโอน ผลการเรียนในหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปัจจัย	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
ภายใน (Internal Factors)	- กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนดำเนินการ ภายใต้กรอบนโยบายและระเบียบที่ชัดเจนของ มหาวิทยาลัย - คณะบริหารธุรกิจมีบุคลากรที่มีความรู้และความ เชี่ยวชาญในการพิจารณาการเทียบโอน - มีแนวปฏิบัติที่เป็นไปตามกรอบของมหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- กระบวนการพิจารณาเทียบโอนใช้ระยะเวลา ค่อนข้างนาน เนื่องจากต้องมีการตรวจสอบเอกสาร และความสอดคล้องของรายวิชาอย่างละเอียด - เกณฑ์การเทียบโอนบางประการอาจมีข้อจำกัด ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถเทียบโอนรายวิชาบาง วิชาได้ แม้ว่าจะมีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน - บุคลากรที่รับผิดชอบกระบวนการเทียบโอนอาจมี ภาระงานสูง ส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้าในบาง ช่วงเวลา
ปัจจัย	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
ภายนอก (External Factors)	- นโยบายของภาครัฐสนับสนุนการศึกษาที่ยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเรียนต่อใน หลักสูตรเทียบโอนได้ง่ายขึ้น - ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย สามารถช่วยให้การรับรองผลการศึกษาและการ เทียบโอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ - แนวโน้มของตลาดแรงงานที่ต้องการบุคลากรที่มี ทักษะและประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้หลักสูตรเทียบโอนเป็นทางเลือกที่ได้รับความ สนใจมากขึ้น	- ความแตกต่างของโครงสร้างหลักสูตรและแผนการ เรียนการสอนระหว่างสถาบันการศึกษา อาจทำให้เกิดข้อจำกัดในการเทียบโอนบางรายวิชา - กฎระเบียบของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องอาจมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ต้องมีการ ปรับปรุงแนวปฏิบัติด้านการเทียบโอนอยู่เสมอ - การแข่งขันระหว่างมหาวิทยาลัยที่เปิดสอน หลักสูตรเทียบโอน อาจส่งผลต่อจำนวนผู้สมัครเข้า เรียนในหลักสูตรของคณะบริหารธุรกิจ

จากผลการวิเคราะห์ SWOT ข้างต้น พบว่ากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีทั้งปัจจัยเชิงบวกและเชิงลบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยสรุปดังนี้

ในด้านจุดแข็ง (Strengths) กระบวนการเทียบโอนมีความเข้มแข็งในเชิงมาตรฐานและการมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถช่วยให้การพิจารณาเทียบโอนเป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบและมีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม จุดอ่อน (Weaknesses) ที่สำคัญคือระยะเวลาในการดำเนินการที่ค่อนข้างยาวนานและข้อจำกัดของเกณฑ์การเทียบโอนบางประการ ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาและประสิทธิภาพโดยรวมของกระบวนการ ในขณะเดียวกัน โอกาส (Opportunities) จากนโยบายภาครัฐและความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนากระบวนการเทียบโอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ก็ต้องเผชิญกับอุปสรรค (Threats) ที่สำคัญ เช่น ความแตกต่างของโครงสร้างหลักสูตรและการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติได้จริง ผู้วิจัยจึงได้นำเครื่องมือ TOWS Matrix มาใช้ในการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงปัจจัยต่างๆ จากการวิเคราะห์ SWOT เข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ โดยกลยุทธ์เหล่านี้จะช่วยให้สามารถเสริมสร้างจุดแข็ง ลดจุดอ่อน ใช้ประโยชน์จากโอกาส และรับมือกับอุปสรรคได้อย่างเป็นระบบ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 การกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

กลยุทธ์	ปัจจัยภายนอก (External Factors)
SO (Strengths – Opportunities) กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากโอกาสที่มีอยู่	- สร้างเครือข่ายสถานศึกษาพันธมิตรเพื่อสนับสนุนการเทียบโอนให้เกิดการยอมรับทำให้การเทียบโอนที่รวดเร็วขึ้น - ตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านการเทียบโอน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญภายในคณะฯ มาร่วมกันพัฒนาแนวปฏิบัติที่รวดเร็วและโปร่งใสมากขึ้น - ใช้จุดแข็งด้านมาตรฐานการพิจารณาเทียบโอน จัดทำเอกสาร แนวทางการเทียบโอนเพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าใจง่าย และลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น - ทำโฆษณาประชาสัมพันธ์หลักสูตรเทียบโอน โดยนำเสนอจุดเด่นของมาตรฐานการเรียนการสอนและโอกาสทางอาชีพ เพื่อดึงดูดนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อ
ST (Strengths – Threats) กลยุทธ์เชิงป้องกัน ใช้จุดแข็งเพื่อลดผลกระทบจากอุปสรรค	- ปรับปรุงเกณฑ์การเทียบโอนให้ยืดหยุ่นมากขึ้น ใช้กลไกการพิจารณาแบบ Case-by-Case ที่สามารถพิจารณาเป็นรายกรณีได้ แทนที่จะใช้เกณฑ์ตายตัว - สร้างมาตรฐานเทียบโอนที่สามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยอื่นได้ จัดทำหลักเกณฑ์การเทียบโอนที่มีความเป็นธรรม และสามารถอธิบายได้อย่างโปร่งใส เพื่อลดปัญหาความแตกต่างของโครงสร้างหลักสูตร - ตั้งคณะกรรมการติดตามการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบภาครัฐ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว - ยกระดับคุณภาพหลักสูตรเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ปรับปรุงรายวิชาให้มีความทันสมัยและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้หลักสูตรเทียบโอนของคณะฯ มีจุดเด่นที่แตกต่างจากสถาบันอื่น

ตารางที่ 2.3 การกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (ต่อ)

กลยุทธ์	ปัจจัยภายนอก (External Factors)
WO (Weaknesses – Opportunities) กลยุทธ์เชิงแก้ไข ลดจุดอ่อนโดยใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์	- ออกแบบระบบการพิจารณาเทียบโอนที่รวดเร็วขึ้น ลดระยะเวลาการดำเนินการโดยกำหนดกรอบเวลาที่ชัดเจน และปรับโครงสร้างการพิจารณาเอกสารให้มีประสิทธิภาพ - พัฒนาโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาอื่น เพื่อช่วยลดข้อจำกัดด้านการเทียบโอนรายวิชา โดยสามารถพิจารณาจากโครงสร้างหลักสูตรที่ใกล้เคียงกัน - อบรมบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการประเมินการเทียบโอน จัดเวิร์กช็อปให้บุคลากรที่รับผิดชอบสามารถพิจารณาเทียบโอนได้รวดเร็วขึ้น และลดภาระงานสะสม - ใช้โอกาสจากแนวโน้มตลาดแรงงานเพื่อออกแบบหลักสูตรเทียบโอนที่ดึงดูดใจ - ปรับปรุงหลักสูตรเทียบโอนให้เหมาะสมกับแนวโน้มอาชีพที่ต้องการทักษะเฉพาะด้าน เพื่อให้ให้นักศึกษาสนใจสมัครมากขึ้น
WT (Weaknesses – Threats) กลยุทธ์เชิงป้องกันและปรับตัว ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงผลกระทบจากอุปสรรค	- ปรับปรุงโครงสร้างกระบวนการเทียบโอนให้เป็นขั้นตอนที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ลดความซับซ้อนของเอกสารที่ต้องใช้ และกำหนดแนวทางการพิจารณาที่ชัดเจน - ออกแบบระบบช่วยเหลือให้นักศึกษาสามารถตรวจสอบสิทธิ์การเทียบโอนล่วงหน้า จัดทำคู่มือออนไลน์ หรือแนวทางให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล เพื่อช่วยให้นักศึกษาทราบว่ารายวิชาใดสามารถเทียบโอนได้ - ปรับแผนการดำเนินงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบ ตั้งทีมเฉพาะกิจที่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบภาครัฐ และปรับกลยุทธ์ได้ทันที - ศึกษาวิธีการเทียบโอนของมหาวิทยาลัยอื่น และปรับปรุงกระบวนการของตนเองให้สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ข้างต้นนำไปสู่การกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาในหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และโปร่งใส โดยสามารถสรุปแนวทางปฏิบัติได้ดังนี้

1. การจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจด้านการเทียบโอนผลการเรียน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากสาขาวิชาต่างๆ ในคณะบริหารธุรกิจ เพื่อกำหนดมาตรฐานการพิจารณาที่ชัดเจนและลดระยะเวลาในการดำเนินการ
2. การสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ โดยการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) เพื่อกำหนดแนวทางการเทียบโอนร่วมกัน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการเทียบโอนไม่ได้ อันเนื่องมาจากความแตกต่างของโครงสร้างหลักสูตร
3. การพัฒนาคู่มือการเทียบโอนที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อให้นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและลดความสับสนในกระบวนการ
4. การติดตามการเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและรักษามาตรฐานการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนด
5. การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในระดับอุดมศึกษา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้และพัฒนาแนวทางการเทียบโอนให้มีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันได้

แนวทางปฏิบัติเหล่านี้จะช่วยให้กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาในหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความโปร่งใส รวดเร็ว และมีมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักศึกษาและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของคณะและมหาวิทยาลัยในระยะยาว เพื่อเพิ่มมุมมองเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี งานวิจัยฉบับนี้ได้นำแนวคิดสายธารคุณค่า (Value Chain) ของ Michael E. Porter (1985) มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์กิจกรรมสำคัญที่สร้างคุณค่า (Value Added) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) ในกระบวนการเทียบโอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

Procurement (การจัดหา/พัฒนาเครื่องมือและทรัพยากร) ได้แก่ จัดหาและปรับปรุงแบบฟอร์ม, เอกสาร, และคู่มือเทียบโอน, พัฒนาระบบเทียบโอนผลการเรียน/ระบบฐานข้อมูล				
Technology Development (การพัฒนาเทคโนโลยี/ระบบสารสนเทศ) ได้แก่ ระบบจัดการฐานข้อมูลนักศึกษา, รายวิชา, และเกณฑ์เทียบโอน				
Human Resource Management (การบริหารบุคลากร) ได้แก่ การประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่ปรึกษา การแต่งตั้งและพัฒนาองค์ความรู้คณะกรรมการเทียบโอน				
Firm Infrastructure (โครงสร้างพื้นฐานองค์กร) ได้แก่ ระบบนโยบายและระเบียบรองรับ (ระดับมหาวิทยาลัย/คณะ) การประเมินผลและรายงานสรุปต่อผู้บริหารคณะ				
Inbound Logistics (กระบวนการนำเข้า/รับข้อมูล) - รับสมัครนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน - นักศึกษาจัดเตรียมเอกสารผลการเรียน (วุฒิ ปวส. ใบแสดงผลการเรียน คำอธิบายรายวิชา ฯลฯ) - ส่งเอกสารคำร้องเทียบโอนให้อาจารย์ที่ปรึกษา	Operations (กระบวนการหลัก/การพิจารณาเทียบโอน) - อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำ - คณะกรรมการเทียบโอนประเมิน ตรวจสอบ และพิจารณาผลการเทียบโอนตามระเบียบ - งานทะเบียนและวัดผลตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของเอกสาร/กระบวนการ	Outbound Logistics (กระบวนการแจ้งผล/จัดส่งผลลัพธ์) - งานทะเบียนแจ้งผลการเทียบโอนให้นักศึกษาทราบ - นักศึกษาชำระค่าธรรมเนียมเทียบโอนและรับเอกสารยืนยัน - งานทะเบียนนำส่ง สวท. / สวท.บันทึกผลในระบบ	Marketing & Sales (การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์/ให้คำแนะนำ) - ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ขั้นตอนเทียบโอนผ่านเว็บไซต์/คู่มือ - การจัดประชุมชี้แจงกับนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ - ให้คำปรึกษาและตอบข้อซักถามรายกรณี	Service (บริการหลังการเทียบโอน/ดูแลต่อเนื่อง) - ให้คำปรึกษาหลังทราบผลเทียบโอน - แก้ไขปัญหาเฉพาะกรณี/ร้องเรียน/อุทธรณ์ - ติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษา/ช่วยเหลือวางแผนการลงทะเบียน
Value Added (คุณค่าที่เพิ่มขึ้น) - นักศึกษาได้รับการยกเว้น/ลดจำนวนวิชาที่ต้องเรียน - วางแผนการเรียนได้เหมาะสมกับประสบการณ์และพื้นฐาน - ลดเวลาสำเร็จการศึกษา/ลดค่าใช้จ่าย - เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการและความโปร่งใส		Profit Margin (ผลลัพธ์ทางมูลค่า/กำไร) - สร้างความพึงพอใจต่อผู้ใช้บริการ (นักศึกษา) - สร้างความน่าเชื่อถือของคณะ/มหาวิทยาลัย - ประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรบุคคล/เวลา - ลดความซ้ำซ้อนและข้อร้องเรียนในระบบ		

ภาพที่ 2.2 การวิเคราะห์กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนตามกรอบแนวคิดของ Michael E. Porter (1985)

การประยุกต์แนวคิดสายธารคุณค่าในกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน

แนวคิดสายธารคุณค่าของ Michael E. Porter (1985) เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ที่ช่วยองค์กรแบ่งแยกกิจกรรมออกเป็นสองกลุ่มหลัก ได้แก่ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสร้างและส่งมอบบริการ และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) ที่เสริมสร้างศักยภาพของกิจกรรมหลัก เพื่อระบุกระบวนการที่สร้างคุณค่าสูงสุดให้ผู้รับบริการและสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันอย่างยั่งยืน เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า คณะบริหารธุรกิจมีจุดแข็งในการพัฒนากระบวนการให้มีความรวดเร็ว ชัดเจน และตอบสนองความต้องการของนักศึกษา โดยเฉพาะการจัดทำคู่มือขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ยังมีโอกาสพัฒนาในด้านกิจกรรมสนับสนุน ได้แก่ การอบรมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาระบบเทคโนโลยีให้สามารถติดตามสถานะแบบเรียลไทม์ และการสร้างระบบป้อนกลับ (Feedback) เพื่อการปรับปรุงบริการอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดสายธารคุณค่านี้ช่วยให้คณะบริหารธุรกิจสามารถระบุจุดสร้างคุณค่าและจุดที่ต้องพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ และเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์การปรับปรุงงานระยะยาวต่อไป

2. ทฤษฎีระบบทั่วไป (General System Theory)

ทฤษฎีระบบทั่วไป (General System Theory) หรือเรียกโดยย่อว่า GST ถูกพัฒนาขึ้นโดย Ludwig von Bertalanffy ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 เพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดที่มีความสามารถในการอธิบายระบบที่มีความซับซ้อนผ่านมุมมองแบบองค์รวม (Holistic Approach) ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดแบบลดทอนนิยม (Reductionism) ที่เป็นวิธีการดั้งเดิมซึ่งมุ่งเน้นการวิเคราะห์องค์ประกอบแต่ละส่วนแยกออกจากกัน ทฤษฎีนี้ได้รับการยอมรับและถูกนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในหลากหลายสาขาวิชา ตั้งแต่ชีววิทยา จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ ไปจนถึงศาสตร์ทางด้านการบริหารจัดการและสังคมศาสตร์ (Bertalanffy, 1950)

หลักการสำคัญของทฤษฎีระบบทั่วไปให้ความสำคัญกับความเข้าใจระบบต่างๆ ผ่านโครงสร้างที่เป็นระบบเปิด (Open System) และปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในระบบ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ส่วนประกอบของระบบแต่ละหน่วยมีปฏิสัมพันธ์กันและส่งผลต่อภาพรวมของระบบทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ ทฤษฎีดังกล่าวจึงกลายเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญสำหรับการวิเคราะห์ระบบที่มีความซับซ้อนและการบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นเอกภาพ

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีระบบทั่วไป

Bertalanffy (1950) ได้ให้นิยามของคำว่า "ระบบ" (System) หมายถึง กลุ่มขององค์ประกอบที่มีปฏิสัมพันธ์กันภายในขอบเขตที่กำหนด ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ ระบบปิด (Closed Systems) และระบบเปิด (Open Systems) โดยมีลักษณะที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

1. **ระบบปิด (Closed Systems)** หมายถึง ระบบที่ไม่มีการแลกเปลี่ยนพลังงานหรือสารกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ตัวอย่างที่ชัดเจนของระบบปิด เช่น ปฏิกริยาเคมีในภาชนะที่ปิดสนิท หรือระบบกลไกที่ทำงานโดยไม่มีอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก ระบบประเภทนี้สามารถอธิบายได้ด้วยกฎอุณหพลศาสตร์ ซึ่งกำหนดว่าสถานะของระบบจะมีแนวโน้มเข้าสู่ภาวะความไม่เป็นระเบียบ (Entropy) เพิ่มขึ้นตามกาลเวลา

2. **ระบบเปิด (Open Systems)** คือ ระบบที่มีการแลกเปลี่ยนพลังงาน สาร และข้อมูลกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ตัวอย่างของระบบเปิด เช่น สิ่งมีชีวิต มนุษย์ องค์กร หรือแม้แต่วิทยาศาสตร์ที่ต้องพึ่งพาปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่รอด ระบบประเภทนี้มีความสามารถในการรักษาสมดุลเชิงพลวัต (Dynamic Equilibrium) และสามารถพัฒนาได้ผ่านกระบวนการปรับตัวและวิวัฒนาการ

คุณสมบัติสำคัญของระบบตามแนวคิดทฤษฎีระบบทั่วไป

ทฤษฎีระบบทั่วไปของ Bertalanffy ได้นำเสนอคุณสมบัติสำคัญของระบบซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้วิเคราะห์และอธิบายพฤติกรรมของระบบที่มีความแตกต่างกันได้ ดังนี้

1. **Equifinality** ระบบสามารถบรรลุเป้าหมายเดียวกันได้ แม้ว่าจะเริ่มต้นจากสถานะที่แตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่าหลายเส้นทางที่สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์เดียวกันได้

2. **Hierarchical Order** ระบบหนึ่งอาจประกอบไปด้วยหน่วยย่อยหลายระบบ (Subsystems) และในขณะเดียวกัน ก็อาจเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่มีขนาดใหญ่กว่า

3. **Feedback Mechanism** ระบบสามารถรักษาสมดุลและปรับตัวได้ผ่านกลไกป้อนกลับ ซึ่งทำให้ระบบสามารถเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้

4. **Homeostasis** ระบบมีความสามารถในการรักษาสมดุลภายใน แม้ว่าสภาพแวดล้อมภายนอกจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

5. **Differentiation & Integration** ระบบที่มีความซับซ้อนมักมีโครงสร้างที่แตกต่างกันตามหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบ แต่ในขณะเดียวกัน ก็สามารถทำงานร่วมกันเป็นองค์รวมเพื่อให้ระบบทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อจำกัดของทฤษฎีระบบทั่วไป

แม้ว่าทฤษฎีระบบทั่วไปจะมีประโยชน์ในเชิงแนวคิดและสามารถใช้เป็นกรอบสำหรับการวิเคราะห์ระบบที่มีความซับซ้อนได้ แต่ก็มีข้อจำกัดบางประการ ได้แก่

1. ขาดความสามารถในการนำเสนอแบบจำลองเชิงปริมาณที่สามารถทำนายพฤติกรรมของระบบได้อย่างแม่นยำ
2. อาจถูกมองว่าเป็นแนวคิดที่กว้างเกินไป และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับปัญหาเฉพาะทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ไม่สามารถอธิบายระบบที่ไม่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง เช่น ระบบเชิงกลที่ไม่มีองค์ประกอบของการเรียนรู้หรือการปรับตัว

โดยสรุป ทฤษฎีระบบทั่วไปของ Bertalanffy เป็นกรอบแนวคิดที่มีความสำคัญในการทำความเข้าใจระบบที่มีความซับซ้อน โดยเน้นการมองระบบในลักษณะองค์รวมและคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในระบบ ทฤษฎีนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในหลากหลายสาขา ตั้งแต่ชีววิทยา วิศวกรรมศาสตร์ จนถึงการบริหารจัดการและสังคมศาสตร์ อย่างไรก็ตาม การนำทฤษฎีระบบทั่วไปไปประยุกต์ใช้จำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อจำกัดของทฤษฎีดังกล่าว และอาจต้องใช้ร่วมกับกรอบแนวคิดเสริมอื่นๆ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบเพื่อปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน

การพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยกรอบแนวคิดที่มีความเป็นระบบและครอบคลุมองค์ประกอบต่างๆ อย่างรอบด้าน ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) จึงเป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการปรับปรุงกระบวนการดังกล่าว เนื่องจากมุมมองเชิงระบบช่วยให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา การประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีระบบเพื่อปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในบริบทของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สามารถดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดหลักเกณฑ์ที่โปร่งใสและเป็นธรรม

การกำหนดหลักเกณฑ์การเทียบโอนที่มีความโปร่งใสและเป็นธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้กระบวนการดำเนินไปอย่างมีมาตรฐานเดียวกันในทุกกรณี โดยควรมีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (Learning Outcomes) ที่ได้รับการยอมรับในการเทียบโอน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ดังกล่าวควรได้รับการพัฒนาบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายวิชาในเชิงเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ มากกว่าการพิจารณาเพียงชื่อรายวิชาหรือจำนวนหน่วยกิตเพียงอย่างเดียว

2. การกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถาบัน

เพื่อให้กระบวนการเทียบโอนมีมาตรฐานที่เป็นเอกภาพ จำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถาบันต้นทางและปลายทาง แนวทางดังกล่าวควรครอบคลุมถึงกระบวนการประสานงาน การเทียบเคียงหลักสูตร และกรอบเวลาในการพิจารณา ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความแตกต่างของหลักสูตรและแนวปฏิบัติที่อาจส่งผลกระทบต่อความล่าช้าในกระบวนการเทียบโอน นอกจากนี้ การกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในแต่ละขั้นตอนจะช่วยให้ทั้งนักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดตั้งคณะกรรมการกลางพิจารณาการเทียบโอน

การจัดตั้งคณะกรรมการกลางเพื่อพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนเป็นอีกกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้กระบวนการพิจารณามีความรอบด้านและเป็นธรรม คณะกรรมการดังกล่าวควรประกอบด้วยตัวแทนจากภาคส่วนที่หลากหลาย ทั้งคณาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ประธานหลักสูตร และบุคลากรจากงานทะเบียน เพื่อให้การพิจารณาครอบคลุมมิติต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและด้านกระบวนการ การมีคณะกรรมการที่มีองค์ประกอบหลากหลายจะช่วยลดอคติในการพิจารณาและสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการเทียบโอน

4. การจัดทำข้อตกลงทางวิชาการ ระหว่างสถาบันต้นทางและปลายทางเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความยืดหยุ่นในการโอนย้ายผลการเรียน ข้อตกลงดังกล่าวควรระบุถึงรายวิชาที่สามารถเทียบโอนได้โดยตรง เงื่อนไขการเทียบโอน และกระบวนการในการพิจารณากรณีพิเศษ การมีข้อตกลงที่ชัดเจนจะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการพิจารณาและอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาในการวางแผนการศึกษา นอกจากนี้ ข้อตกลงทางวิชาการยังอาจรวมถึงการจัดทำตารางเทียบเคียงรายวิชา (Course Equivalency Tables) ที่แสดงความสอดคล้องระหว่างรายวิชาของสถาบันต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถประเมินความเป็นไปได้ในการเทียบโอนก่อนที่จะดำเนินการอย่างเป็นทางการ

5. การประชุมร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา เป็นเวทีสำคัญในการหารือเกี่ยวกับเกณฑ์การพิจารณาและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเทียบโอนรายวิชา การประชุมดังกล่าวควรจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ รวมถึงร่วมกันแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการเทียบโอน การมีเวทีในการสื่อสารโดยตรงจะช่วยลดความเข้าใจผิดและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบัน ซึ่งจะเอื้อต่อการประสานงานในระยะยาว

6. การฝึกอบรมคณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความรู้และความเข้าใจของคณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของระบบ การฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาเทียบโอนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การฝึกอบรมควรครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น หลักเกณฑ์การเทียบโอน กระบวนการพิจารณา และการให้คำแนะนำแก่นักศึกษา โดยอาจจัดในรูปแบบของการสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ บุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมจะสามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่นักศึกษา และดำเนินการพิจารณาเทียบโอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยลดความล่าช้าและความผิดพลาดในกระบวนการ

7. การเปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอหลักฐานเพิ่มเติม ในกรณีที่หลักสูตรของสถาบันต้นทางไม่สามารถเทียบโอนได้โดยตรง การเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเสนอหลักฐานเพิ่มเติมเป็นทางเลือกที่ช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับกระบวนการ หลักฐานดังกล่าวอาจรวมถึงรายงานผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ (Portfolio) เอกสารการฝึกงาน หรือใบรับรองการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาหลักฐานเหล่านี้จะช่วยให้คณะกรรมการสามารถประเมินความรู้และทักษะของนักศึกษาได้อย่างรอบด้านมากขึ้น

8. การปรับปรุงเกณฑ์การเทียบโอนให้คำนึงถึงความสามารถของนักศึกษา เกณฑ์การเทียบโอนที่ดีควรคำนึงถึงความสามารถของนักศึกษาเป็นหลัก มากกว่าการยึดติดกับโครงสร้างหลักสูตรเพียงอย่างเดียว การพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้ในสาขาวิชานั้นๆ จะช่วยให้การเทียบโอนมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับศักยภาพที่แท้จริงของนักศึกษามากยิ่งขึ้น ในบางกรณี อาจมีการใช้วิธีการทดสอบความรู้เพิ่มเติม เช่น การสอบข้อเขียน การสอบปากเปล่า หรือการทำโครงการ เพื่อประเมินความรู้และทักษะของนักศึกษาในรายวิชาที่ขอเทียบโอน ซึ่งจะช่วยให้การพิจารณามีความเป็นธรรมและสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษา

9. การจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเทียบโอนให้แก่นักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง คู่มือดังกล่าวควรมีการอธิบายขั้นตอนการดำเนินงานอย่างละเอียด พร้อมยกตัวอย่างกรณีศึกษาและแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้คู่มือที่เป็นเอกสาร อาจมีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการสืบค้นข้อมูลและติดตามสถานะการเทียบโอน เช่น ฐานข้อมูลรายวิชาที่สามารถเทียบโอนได้ ระบบติดตามสถานะคำร้อง หรือช่องทางการสื่อสารออนไลน์ระหว่างนักศึกษาและเจ้าหน้าที่

10. การให้คำปรึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเทียบโอน ศูนย์ให้คำปรึกษาควรมีบทบาทในการให้คำแนะนำเชิงลึกเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเทียบโอน โดยมีการวิเคราะห์ผลการเรียนของนักศึกษาเป็นรายบุคคล และให้คำแนะนำเกี่ยวกับรายวิชาที่มีโอกาสได้รับการเทียบโอน รวมถึงรายวิชาที่อาจต้องลงทะเบียนเพิ่มเติม การให้คำปรึกษาในลักษณะนี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถวางแผนการเรียนได้อย่างเหมาะสมและใช้ระยะเวลาในการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

11. การช่วยเหลือในการจัดเตรียมเอกสาร การจัดเตรียมเอกสารที่ถูกต้องและครบถ้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการเทียบโอนดำเนินไปอย่างราบรื่น ศูนย์ให้คำปรึกษาควรมีบทบาทในการช่วยเหลือนักศึกษาในการจัดเตรียมเอกสารที่จำเป็น เช่น แบบฟอร์มขอเทียบโอน คำอธิบายรายวิชา และหลักฐานประกอบการพิจารณาอื่นๆ เจ้าหน้าที่ของศูนย์ควรมีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และให้คำแนะนำในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อมูลที่จำเป็น

12. การติดตามผลและให้การสนับสนุน การติดตามผลการพิจารณาเทียบโอนและให้การสนับสนุนในกรณีที่นักศึกษาต้องการอุทธรณ์หรือขอคำชี้แจงเพิ่มเติมเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของศูนย์ให้คำปรึกษา เจ้าหน้าที่ศูนย์ควรมีระบบในการติดตามความคืบหน้าของการพิจารณา และแจ้งให้นักศึกษาทราบอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีที่มิข้อสงสัยหรือต้องการอุทธรณ์ผลการพิจารณา เจ้าหน้าที่ศูนย์ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการและช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเพิ่มเติมที่จำเป็น

13. การเก็บข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการเทียบโอน การเก็บข้อมูลสถิติเกี่ยวกับอัตราการเทียบโอนที่สำเร็จและปัญหาที่พบระหว่างกระบวนการเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการวิเคราะห์และปรับปรุงระบบ ข้อมูลดังกล่าวอาจรวมถึงจำนวนนักศึกษาที่ขอเทียบโอน จำนวนรายวิชาที่ได้รับการเทียบโอน ระยะเวลาในการพิจารณา และสาเหตุของการปฏิเสธการเทียบโอน การวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้เห็นแนวโน้มและประเด็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข

14. การสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่าสำหรับการปรับปรุงระบบ การสำรวจความคิดเห็นอาจทำผ่านแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการจัดประชุมกลุ่มย่อย โดยมุ่งเน้นประเด็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในกระบวนการ ปัญหาที่พบ และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง การนำผลการสำรวจมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลสถิติจะทำให้ได้ภาพรวมของสถานการณ์ที่ครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

15. การจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลการเทียบโอน เป็นประจำเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารผลการดำเนินงานและแนวทางการปรับปรุงให้แก่ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รายงานดังกล่าวควรมีการนำเสนอข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ชัดเจน การเผยแพร่รายงานให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะช่วยสร้างความตระหนักถึงความสำคัญ of กระบวนการเทียบโอน และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบ

กล่าวโดยสรุป การปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรเทียบโอนของ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ควรมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการเชิงโครงสร้างและการพัฒนาเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเทียบโอน ซึ่งจะช่วยให้ กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนมีความโปร่งใส ยุติธรรม และสามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีการจัดการแบบลีน (Lean Management)

แนวคิดการจัดการแบบลีน (Lean Management) ได้รับการยอมรับและนำมาประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากมีประสิทธิภาพในการลดความสูญเปล่าและเพิ่มประสิทธิภาพของ กระบวนการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ จุดกำเนิดของแนวคิดนี้มาจากระบบการผลิตแบบโตโยต้าในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าสูงสุดให้แก่ลูกค้าโดยใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุด แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาปรับใช้ในวง การศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงระบบที่สั่งสมมายาวนาน เช่น ความล่าช้าในระบบราชการ ความซ้ำซ้อนของขั้นตอนการทำงาน และความไม่มีประสิทธิภาพในกระบวนการบริหารจัดการ (Nasseri et al., 2022)

หลักการสำคัญของการจัดการแบบลีน

การจัดการแบบลีนประกอบด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดคุณค่า (Value) คือการระบุและทำความเข้าใจในสิ่งที่ลูกค้าหรือผู้รับบริการมองว่าเป็นคุณค่า เพื่อให้องค์กรสามารถมุ่งเน้นการสร้างสิ่งเหล่านั้นได้อย่างตรงจุด การเข้าใจคุณค่าที่แท้จริงจะนำไปสู่ การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การระบุสายธารแห่งคุณค่า (Value Stream) เป็นการวิเคราะห์และทำความเข้าใจกระบวนการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการสร้างและส่งมอบคุณค่า เพื่อตรวจสอบว่ามีขั้นตอนใดที่ไม่จำเป็นหรือไม่เพิ่มคุณค่า การมองเห็นภาพรวมของกระบวนการทำให้สามารถระบุจุดที่เกิดความล่าช้าหรือความสูญเปล่าได้อย่างชัดเจน

3. การสร้างการไหลอย่างต่อเนื่อง (Flow) มุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีการไหลอย่างราบรื่น ลดการหยุดชะงักและความล่าช้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน กระบวนการทำงานที่ไหลลื่นจะ ช่วยลดเวลาในการรอคอยและเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ

4. ระบบการดึง (Pull System) คือการผลิตหรือดำเนินการตามความต้องการจริงของลูกค้า แทนการผลิตล่วงหน้าหรือเก็บสต็อก ซึ่งช่วยลดความสูญเปล่าและต้นทุน ระบบนี้ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริง แทนการคาดเดาหรือประมาณการที่อาจคลาดเคลื่อน

5. การมุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบ (Perfection) เป็นการส่งเสริมการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) เพื่อให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้ดีที่สุด การพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่งเป็นวิถีปฏิบัติที่นำไปสู่ความเป็นเลิศขององค์กร

องค์ประกอบของแนวคิดลีนและความเกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา

แนวคิดลีนในภาคการศึกษาไม่ได้มุ่งหวังเพียงแค่การลดต้นทุนหรือเพิ่มกำไร หากแต่มุ่งเน้นการเพิ่มคุณค่าให้กับ "ผู้ให้บริการ" ซึ่งในที่นี้คือ นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน โดยองค์ประกอบสำคัญของแนวคิดลีนประกอบด้วย

1. เป้าหมายหลัก 3 ประการ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร (Culture Change) ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. หลักพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) และการเคารพศักยภาพของคน (Respect for People) โดยการให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง

3. หลักการสั้น 5 ประการ ได้แก่ กำหนดคุณค่า (Define Value) วางผังสายธารคุณค่า (Map Value Stream) สร้างการไหลของกระบวนการ (Create Flow) ดึงตามความต้องการ (Establish Pull) และมุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบ (Seek Perfection) ซึ่งเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการอย่างเป็นระบบ

4. ความสูญเปล่า 8 ประเภท ประกอบด้วย การขนส่ง สินค้าคงคลัง การเคลื่อนไหว การรอคอย การประมวลผลเกินจำเป็น การผลิตเกิน ข้อผิดพลาด และการไม่ใช้ทักษะอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องขจัดออกไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

การประยุกต์แนวคิดลีนในสถาบันอุดมศึกษา

งานวิจัยของ Nasserri และคณะ (2022) ได้นำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักการ Lean ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาอย่างครอบคลุม โดยอิงจากหลักการสั้นดั้งเดิมทั้งห้าประการ ได้แก่ การกำหนดคุณค่า การทำแผนผังสายธารคุณค่า การสร้างกระแสการไหล การดึงตามความต้องการ และการมุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบ ซึ่งแต่ละหลักการได้ถูกปรับให้สอดคล้องกับความซับซ้อนของระบบอุดมศึกษา และมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในทุกมิติของการจัดการศึกษา

1. **การกำหนดคุณค่า (Define Value)** การกำหนดคุณค่าถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ เนื่องจากการนิยามว่า "คุณค่า" ในบริบทของมหาวิทยาลัยคืออะไร และควรส่งมอบให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มใด ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษาไม่ได้เป็นเพียงผู้รับบริการทางการศึกษา แต่ยังมีส่วนร่วมในการสร้างคุณค่าผ่านการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมทางวิชาการ และกิจกรรมต่างๆ คณาจารย์เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ วิจัย และให้บริการวิชาการ ขณะที่บุคลากรสายสนับสนุนคือกลไกสำคัญในการผลักดันการดำเนินงานให้ราบรื่น การกำหนดคุณค่าจึงต้องพิจารณาความต้องการ ความคาดหวัง และเป้าหมายของแต่ละกลุ่มอย่างถี่ถ้วน เช่น ความพึงพอใจในกระบวนการเรียนรู้ ความโปร่งใสในการบริหาร ความยืดหยุ่นของระบบบริการ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในองค์กร การมีความชัดเจนในเรื่องนี้จะช่วยให้การกำหนดทิศทางและการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

2. **การทำแผนผังสายธารคุณค่า (Map the Value Stream)** การทำแผนผังสายธารคุณค่าเป็นกระบวนการสำคัญในการวิเคราะห์และมองเห็นภาพรวมของกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร เพื่อตรวจสอบว่ากิจกรรมใดสร้างคุณค่า และกิจกรรมใดก่อให้เกิดความสูญเปล่า การมองเห็นกระบวนการทั้งหมดช่วยให้ผู้บริหารและบุคลากรสามารถระบุจุดที่เกิดปัญหาและหาแนวทางแก้ไขได้อย่างตรงจุด ตัวอย่างเช่น การตรวจสอบขั้นตอนการลงทะเบียนเรียน การให้คำปรึกษาทางวิชาการ หรือการประเมินผลการเรียนรู้ หากมีขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน หรือใช้เวลานานโดยไม่มีความจำเป็น ย่อมก่อให้เกิดความล่าช้าและสร้างภาระโดยไม่จำเป็นแก่ผู้เกี่ยวข้อง การทำแผนผังสายธารคุณค่ายังช่วยเปิดโอกาสให้เกิดการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงอย่างสร้างสรรค์จากผู้ปฏิบัติงานจริงในแต่ละระดับ ซึ่งเป็นผู้ที่เข้าใจสภาพปัญหาและความท้าทายในการปฏิบัติงานอย่างลึกซึ้ง

3 การสร้างกระแสการไหล (Create Flow) การสร้างกระแสการไหลเป็นหลักการที่เน้นการจัดกระบวนการให้ทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ราบรื่น และไม่สะดุด โดยลดอุปสรรคหรือคอขวดที่ทำให้การดำเนินการล่าช้า การปรับปรุงการไหลของกระบวนการช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินงาน ลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ ตัวอย่างของการปรับปรุงกระแสการไหลในสถาบันอุดมศึกษา เช่น การลดขั้นตอนอนุมัติที่ซับซ้อน การพัฒนาเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทดแทนเอกสารกระดาษ หรือการบูรณาการระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการทรัพยากรทางวิชาการ กระแสการไหลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ทั้งนักศึกษา คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว ลดความเครียด และเพิ่มความพึงพอใจในกระบวนการ

4 การดึงตามความต้องการ (Establish Pull) การดึงตามความต้องการหมายถึงการให้บริการหรือดำเนินกิจกรรมเมื่อเกิดความต้องการจริง แทนที่จะเตรียมการล่วงหน้าโดยไม่ทราบความต้องการที่แน่นอน หลักการนี้ช่วยลดการสูญเสียทรัพยากรและเวลาในการดำเนินการที่อาจไม่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ การประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาคือการออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและตลาดแรงงาน การใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพฤติกรรม และการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้ให้บริการล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินความต้องการอย่างแม่นยำ และช่วยให้สถาบันสามารถตอบสนองได้อย่างทันทั่วทั้งที่ เครื่องมือหนึ่งที่มีประโยชน์ในขั้นตอนนี้คือการวิเคราะห์ 5W1H (What, Why, When, Where, Who, How) ซึ่งช่วยให้การประเมินความต้องการมีความชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติ

5 การมุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบ (Seek Perfection) การมุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบเป็นหัวใจสำคัญของวัฒนธรรมที่เน้นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์และข้อมูลย้อนกลับ การพัฒนาไม่ได้สิ้นสุดที่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หากแต่ต้องสร้างระบบและวัฒนธรรมที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษา การมุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบอาจแสดงออกผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การสำรวจความพึงพอใจเป็นประจำ การส่งเสริมให้บุคลากรเสนอแนวทางใหม่ๆ หรือการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน การมุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบจึงไม่ใช่จุดสิ้นสุด แต่คือกระบวนการที่ต่อเนื่องและยั่งยืน เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ซึมลึกเข้าไปในทุกภาคส่วนของสถาบัน

กล่าวโดยสรุป การประยุกต์ใช้หลักการทั้งห้ามิติในสถาบันอุดมศึกษาเป็นการพลิกโฉมแนวทางการจัดการองค์กรแบบดั้งเดิม ไปสู่รูปแบบที่เน้นคุณค่า ความคล่องตัว และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ลดความสูญเปล่า และสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำหรับการศึกษาและปรับปรุงกระบวนการการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี แนวคิดการจัดการแบบลีนสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์กระบวนการปัจจุบัน ระบุจุดที่เกิดความล่าช้าหรือความสูญเปล่า และพัฒนาแนวทางการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบูรณาการแนวคิดลีนอย่างลึกซึ้งจึงสามารถเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพของสถาบันการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายของโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การประยุกต์ใช้แนวคิดสลินและหลักการ ECRS

หลักการ ECRS

หลักการ ECRS เป็นเครื่องมือพื้นฐานของการศึกษากระบวนการเคลื่อนไหว (Motion Study) ที่ใช้ในการวิเคราะห์และปรับปรุงขั้นตอนในกระบวนการทำงาน โดย ECRS ประกอบด้วยแนวทางหลัก 4 ประการ ได้แก่

1. E - Eliminate (การกำจัด) คือ การตัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นออกจากกระบวนการ การกำจัดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นถือเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการปรับปรุงกระบวนการ เนื่องจากไม่ต้องลงทุนเพิ่มเติมแต่สามารถลดเวลาและทรัพยากรที่ใช้ได้โดยตรง

2. C - Combine (การรวม) คือ การรวมกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันได้เพื่อลดจำนวนขั้นตอน การรวมกิจกรรมช่วยลดความซ้ำซ้อนและลดระยะเวลาในการดำเนินการโดยรวม

3. R - Rearrange (การจัดลำดับใหม่) คือ การปรับลำดับกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดลำดับงานใหม่อาจช่วยลดการรอคอยหรือการเคลื่อนที่ที่ไม่จำเป็น ทำให้กระบวนการทำงานมีความต่อเนื่องมากขึ้น

4. S - Simplify (การทำให้ง่ายขึ้น) คือ การปรับปรุงให้กิจกรรมเข้าใจง่ายและทำได้เร็วขึ้น การทำให้ง่ายอาจรวมถึงการออกแบบแบบฟอร์มใหม่ การจัดทำคู่มือที่ชัดเจน หรือการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน

หลักการ ECRS นี้เป็นแนวทางที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ลดเวลาในการดำเนินการ และเพิ่มความพึงพอใจของผู้รับบริการ

การประยุกต์ใช้แนวคิดสลินและหลักการ ECRS ในสถาบันการศึกษา

การประยุกต์ใช้แนวคิดสลินและหลักการ ECRS ในสถาบันการศึกษาเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการให้บริการแก่นักศึกษาและบุคลากร จากการศึกษาบทความงานวิจัยของ Bărsan และ Codrea (2019) ภายใต้หัวข้อ "Lean University: Applying the ECRS Method to Improve an Administrative Process" ได้นำเสนอกรณีศึกษาการใช้แนวคิดสลินร่วมกับหลักการ ECRS เพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย Lucian Blaga ประเทศโรมาเนีย โดยมุ่งเน้นที่การลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นในกระบวนการที่นักศึกษาปีสุดท้ายต้องดำเนินการก่อนจบการศึกษา ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญก่อนนักศึกษาจะได้รับเอกสารรับรองการสำเร็จการศึกษา

งานวิจัยดังกล่าวได้พิสูจน์ให้เห็นว่า แม้หลักการ ECRS จะมีจุดกำเนิดจากภาคอุตสาหกรรม แต่สามารถประยุกต์ใช้กับกระบวนการทางธุรการของสถาบันการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อมุ่งเน้นไปที่การขจัดกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่า (Non-value-added Activities) ประเด็นหลักของการวิจัยคือการปรับปรุงกระบวนการที่นักศึกษาปีสุดท้ายต้องดำเนินการก่อนจบการศึกษา ซึ่งรวมถึงการกรอกแบบสอบถาม การรับลายเซ็นจากหน่วยงานต่างๆ และการยื่นเอกสารเพื่อขอเอกสารรับรองการจบการศึกษาแบบชั่วคราว (degree substitute) จากการศึกษาโดยใช้แบบจำลองการปฏิบัติงานจริง พบว่านักศึกษาต้องเดินทางไปยัง 8 หน่วยงาน ได้แก่ ห้องสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ งานกิจการนักศึกษา หอพัก ฝ่ายการเงิน สำนักงานศิษย์เก่า และหน่วยงานอื่นๆ โดยใช้เวลาเฉลี่ยไม่น้อยกว่าครึ่งวันในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนให้ครบถ้วน จากการศึกษาพบว่า ระยะทางที่นักศึกษาต้องเดินทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ที่ 10.25 กิโลเมตรต่อคน ซึ่งถือเป็น "ความสูญเปล่า" ประเภทการขนส่ง (transportation waste) ที่มีผลกระทบในระดับองค์กร โดยเฉพาะเมื่อคูณกับจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในระดับปริญญาตรีและโทที่จบการศึกษาในแต่ละปี จากการจำแนกขั้นตอน

ต่างๆ ตามแนวคิดของ ECRS พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ไม่เพิ่มคุณค่า เช่น การค้นหาแบบฟอร์มในเว็บไซต์ การรอคอยเจ้าหน้าที่ การกรอกข้อมูลซ้ำ และการเดินทางระหว่างอาคาร ทั้งนี้ การปรับใช้ ECRS ทำให้สามารถปรับโครงสร้างของกระบวนการใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การกำจัด (Eliminate) ยกเลิกการพิมพ์แบบฟอร์มเอง และใช้แบบฟอร์มที่มีข้อมูลของนักศึกษาโดยอัตโนมัติ

2. การรวม (Combine) การรวมงานของหลายหน่วยงานให้อยู่ในกระบวนการเดียวกัน เช่น การตรวจสอบจากสำนักงานกิจการนักศึกษาและการเงินในคราวเดียว

3. การจัดลำดับใหม่ (Rearrange) ปรับเส้นทางการส่งแบบฟอร์มภายในให้เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการเดินทางซ้ำซ้อน

4. การทำให้ง่ายขึ้น (Simplify) ใช้ระบบการสแกนบัตรนักศึกษาเพื่อรวบรวมสถานะต่างๆ แทนการรับลายเซ็นด้วยตนเอง

ผลลัพธ์ที่ได้ คือ การลดจำนวนจุดตรวจสอบจาก 8 จุด เหลือเพียง 4 จุด และเปลี่ยนบทบาทของนักศึกษาให้ไม่ต้องเดินเอกสารเองอีกต่อไป แต่ใช้การส่งภายในระหว่างหน่วยงานแทน ซึ่งส่งผลให้เวลารวมของกระบวนการลดลง และความสูญเปล่าที่เกิดจากการรอคอยและการค้นหาเอกสารลดลงอย่างชัดเจน สิ่งที่สำคัญที่ได้จากการศึกษานี้ คือ การปรับปรุงกระบวนการใดๆ จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการพูดคุยกับเจ้าของกระบวนการ (Process Owner) อย่างแท้จริง และการวิเคราะห์ที่ดีต้องคำนึงถึงสถานการณ์จริงในปัจจุบัน รวมถึงความพร้อมทางเทคโนโลยีของแต่ละหน่วยงาน การวิเคราะห์โดยไม่เข้าใจข้อจำกัดในระบบ อาจนำไปสู่ข้อเสนอที่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้วิจัย คือ การบูรณาการโครงการลักษณะนี้เข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังแนวคิดเรื่องการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการใช้เครื่องมือทางลื่นอย่างเป็นระบบในมหาวิทยาลัยเอง ไม่ใช่เพียงแต่นำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรมภายนอก

แนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการ ECRS รวมถึงกรณีศึกษาการประยุกต์ใช้ในสถาบันการศึกษา สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์กระบวนการปัจจุบัน (Current State Analysis) โดยการศึกษาขั้นตอนการเทียบโอนผลการเรียนในปัจจุบัน ระบุกิจกรรมที่เพิ่มคุณค่าและไม่เพิ่มคุณค่า และวิเคราะห์ความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นในกระบวนการ

2. การประยุกต์ใช้หลักการ ECRS ในการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน โดยการกำจัดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น รวมกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันได้ จัดลำดับกิจกรรมใหม่ และทำให้กระบวนการง่ายขึ้น

3. การนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการเทียบโอนผลการเรียน การใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดเก็บและค้นหาข้อมูล เป็นต้น

4. การพัฒนาแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้นักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่เข้าใจกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ลดความสับสนและข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยของ Bârsan และ Codrea (2019) ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แนวคิดสลับและโดยเฉพาะเครื่องมือ ECRS สามารถประยุกต์ใช้กับกระบวนการบริหารจัดการภายในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่การลดขั้นตอนที่ไม่เพิ่มคุณค่า และการปรับโครงสร้างของกระบวนการให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน การออกแบบระบบที่ลดความสูญเสียและส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีเวลามุ่งเน้นกับงานที่สร้างคุณค่าแท้จริง ถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการแบบสลับในภาคการศึกษา และเป็นแนวทางที่ควรได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังในอนาคต การประยุกต์ใช้แนวคิดสลับและหลักการ ECRS ในการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ ลดระยะเวลาในการดำเนินการ และเพิ่มความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

แนวทางการประยุกต์แนวคิดสลับและหลักการ ECRS ในกระบวนการเทียบโอนรายวิชานักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สามารถดำเนินการ ได้ดังนี้

1. วิเคราะห์สายธารคุณค่า ของกระบวนการเทียบโอนรายวิชานักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 วิเคราะห์สายธารคุณค่าของกระบวนการเทียบโอนรายวิชานักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ที่	ขั้นตอนในกระบวนการ	เวลา/วัน	ผู้รับผิดชอบ	●	□	▶	▼	วิเคราะห์กิจกรรม	แบบฟอร์มหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง
1	นักศึกษาดาวโหลดแบบคำร้องเทียบโอนรายวิชา พร้อมแนบเอกสารที่จำเป็น เช่น วุฒิการศึกษาและคำอธิบายรายวิชา	15	นักศึกษา	●				VA: สร้างคุณค่าโดยเตรียมเอกสารที่จำเป็น	- แบบเทียบโอน/ยกเว้นรายวิชา - ระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562
2	นักศึกษายื่นคำร้องและเอกสารต่ออาจารย์ที่ปรึกษา	15	นักศึกษา, อาจารย์ที่ปรึกษา	●				VA: สร้างคุณค่าในการเริ่มกระบวนการ	- ระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562
3	อาจารย์ที่ปรึกษาดูตรวจสอบเอกสารและลงนามรับรอง	5	อาจารย์ที่ปรึกษา		□			NNVA: จำเป็นต้องตรวจสอบความถูกต้อง	- แบบเทียบโอน/ยกเว้นรายวิชา
4	งานทะเบียนส่งแบบเทียบโอน/ยกเว้นรายวิชา (FM 09-03) ให้คณะกรรมการพิจารณา	5	งานทะเบียน			▶		NNVA: ขั้นตอนส่งต่อข้อมูล อาจเกิดการรอคอย	- แบบเทียบโอน/ยกเว้นรายวิชา

ตารางที่ 2.4 วิเคราะห์สายธารคุณค่าของกระบวนการเทียบโอนรายวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (ต่อ)

ที่	ขั้นตอนในกระบวนการ	เวลา/ วัน	ผู้รับผิดชอบ	●	□	▶	▼	วิเคราะห์ กิจกรรม	แบบฟอร์มหรือ ระเบียบที่ เกี่ยวข้อง
5	คณะกรรมการพิจารณาคำ ร้อง ตรวจสอบรายวิชา และ ลงนามในแบบฟอร์ม	20	คณะกรรมการ เทียบโอน	●				VA: สร้างคุณค่า ในการตัดสินใจ การพิจารณา	- แบบเทียบ โอน/ยกเว้น รายวิชา
6	คณะกรรมการส่งผลการ พิจารณาให้งานทะเบียน	10	คณะกรรมการ เทียบโอน, ฝ่ายทะเบียน				▼	NNVA: การ เคลื่อนย้าย เอกสารภายใน ส่วนงาน	- แบบเทียบ โอน/ยกเว้น รายวิชา
7	งานทะเบียนแจ้งผลการ พิจารณาให้นักศึกษา:	15	ฝ่ายทะเบียน	●				VA: สร้างคุณค่า โดยแจ้งผลให้ นักศึกษา	- แบบเทียบ โอน/ยกเว้น รายวิชา
8	- หากอนุมัติ: นักศึกษาชำระ ค่าธรรมเนียมการเทียบโอน (รายวิชาละ 100 บาท)	5	นักศึกษา, ฝ่ายการเงิน	●				VA: สร้างคุณค่า ในการชำระ ค่าธรรมเนียม	- ใบแจ้ง ค่าธรรมเนียม การเทียบโอน
9	- หากไม่อนุมัติ: นักศึกษา ได้รับคำแนะนำในการแก้ไข	5	ฝ่ายทะเบียน		□			NNVA: กระบวนการ แก้ไขคำร้อง	- แบบเทียบ โอน/ยกเว้น รายวิชา
10	งานทะเบียนทำบันทึก ข้อความนำส่ง สวท. เพื่อ บันทึกผลในระบบ OREG	10	งานทะเบียน	●				VA: สร้างคุณค่า ในการจัดทำผล	- บันทึกข้อความ นำส่ง สวท.
11	สวท. บันทึกผลการพิจารณา ในระบบ OREG และออก เอกสารแสดงผลการเทียบ โอน Transfer Credit (TC)	15	สวท.	●				VA: สร้างคุณค่า โดยออกเอกสาร ผลการเทียบโอน	- ระบบ OREG และเอกสาร Transfer Credit
12	นักศึกษาติดตามผลและ ดำเนินการลงทะเบียนเรียน รายวิชาที่เหลือตามแผนการ ศึกษา	1	นักศึกษา	●				VA: สร้างคุณค่า โดยดำเนินการ ตามแผนการ ศึกษา	- ระบบ OREG และเอกสาร Transfer Credit

จาก ตารางที่ 2.4 วิเคราะห์สายธารคุณค่าของกระบวนการเทียบโอนรายวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์สายธารคุณค่าของกระบวนการ มีดังนี้ สัญลักษณ์ ● VA (Value-Added Activities) หมายถึง การเตรียมเอกสารและดำเนินการในขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างผลลัพธ์ เช่น การตรวจสอบรายวิชา การพิจารณา และการแจ้งผลสัญลักษณ์ □ NNVA (Non-Value-Added Activities) หมายถึง การตรวจสอบและเคลื่อนย้ายเอกสารที่จำเป็น เช่น การลงนาม การส่งต่อเอกสารหรือการแก้ไขคำร้อง สัญลักษณ์ ▶ การรอคอย (Waiting) หมายถึง ระยะเวลาการดำเนินงาน เช่น การรอประชุมคณะกรรมการ และสัญลักษณ์ ▼ การเคลื่อนย้าย (Transportation) หมายถึง การส่งต่อเอกสารระหว่างส่วนงาน ผลการวิเคราะห์สายธารคุณค่าข้างต้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. เวลาที่ใช้รวม (Total Lead Time) ทุกกระบวนการ ทั้งหมดใช้เวลาเฉลี่ย 121 วัน
2. ขั้นตอนที่ใช้เวลามากที่สุดคือ ขั้นตอนที่ 5 คือ คณะกรรมการพิจารณาคำร้อง โดยใช้เวลา 20 วัน หรือประมาณ 25% ของ Lead Time ทั้งหมด
3. ขั้นตอน ที่ 1 และ 2 การดำเนินการของนักศึกษา รวมกันใช้เวลา 30 วัน ซึ่งคิดเป็น 25% ของกระบวนการ
4. หากต้องการลด Lead Time ควรเน้นที่ การลดเวลาของขั้นตอนที่ 5 และขั้นตอนการส่งต่อเอกสาร เช่น ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนที่ 6 และขั้นตอนที่ 8

2. นำหลักการ ECRS มาประยุกต์ใช้เพื่อลดความสูญเปล่า โดยการลดระยะเวลา (Lead Time) ในกระบวนการเทียบโอนรายวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นเป้าหมายสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในองค์กร การดำเนินการในเรื่องนี้สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ควรกำหนด SLA (Service Level Agreement) ในแต่ละขั้นตอน การกำหนด SLA อย่างชัดเจนในทุกขั้นตอนเป็นก้าวแรกที่จะช่วยให้กระบวนการมีมาตรฐานและความรับผิดชอบในแต่ละส่วนงาน เช่น การกำหนดให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบคำร้องภายใน 1 วัน และคณะกรรมการพิจารณาคำร้องเสร็จสิ้นภายใน 2 วัน การกำหนดระยะเวลาเหล่านี้ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจถึงความสำคัญของการทำงานในกรอบเวลาที่กำหนด ลดความล่าช้าที่เกิดจากความไม่ชัดเจนในหน้าที่

2. ควรปรับกระบวนการให้กระชับ คือ การปรับกระบวนการเพื่อลดความซ้ำซ้อน โดยการรวมขั้นตอนที่มีลักษณะงานคล้ายกัน เช่น การตรวจสอบเอกสารและส่งคำร้องโดยอาจารย์ที่ปรึกษา สามารถดำเนินการในขั้นตอนเดียวได้ นอกจากนี้ การให้คณะกรรมการพิจารณาคำร้องได้ทันทีที่ได้รับคำร้อง จะช่วยลดการรอคอยซึ่งมักเป็นสาเหตุของความล่าช้า

3. ควรเพิ่มทรัพยากรและบุคลากรให้เพียงพอ โดยการจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสม เช่น เพิ่มเจ้าหน้าที่ดูแลเอกสารและกระบวนการเทียบโอน เพื่อให้เพียงพอต่อปริมาณงานในช่วงเวลาที่มีคำร้องเข้ามามาก อีกทั้งยังสามารถแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจที่ร่วมดำเนินการในทันที เพื่อเร่งรัดกระบวนการให้เสร็จสมบูรณ์ในเวลาที่กำหนด

4. จัดการเอกสารล่วงหน้าเพื่อความรวดเร็ว การจัดเตรียมเอกสารมาตรฐานที่ชัดเจน เช่น แบบฟอร์มพร้อมตัวอย่างการกรอกข้อมูล ช่วยลดเวลาในการตรวจสอบและลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น การให้คำแนะนำล่วงหน้าในรูปแบบคู่มือสำหรับนักศึกษา ยังช่วยให้นักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องตั้งแต่ต้น ลดการทำงานซ้ำและเวลาในการแก้ไขข้อมูล

5. ลดระยะเวลาการรอคอยในกระบวนการ การดำเนินการแบบต่อเนื่อง แทนที่จะรอรวบรวมคำร้องจำนวนมาก ควรพิจารณาคำร้องตามลำดับที่ได้รับทันที เพื่อให้กระบวนการเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การตั้งเป้าหมายระยะเวลายาว เช่น การแจ้งผลคำร้องภายใน 1 วันหลังจากการพิจารณา จะช่วยสร้างความคล่องตัวในระบบและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 2.5 แสดงการวิเคราะห์สายธารคุณค่าของกระบวนการเทียบโอนรายวิชาของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ปรับปรุงใหม่

ที่	ขั้นตอนในกระบวนการ	เวลา/ วัน	ผู้รับผิดชอบ	●	□	▶	▼	วิเคราะห์ กิจกรรม	แบบฟอร์มหรือ ระเบียบที่ เกี่ยวข้อง
1	นักศึกษาดาวน์โหลดคู่มือ และแบบคำร้อง พร้อมแนบ เอกสาร เช่น วุฒิการศึกษา และคำอธิบายรายวิชา	1	นักศึกษา	●				VA: เตรียม เอกสารเพื่อเริ่ม กระบวนการ	- คู่มือการเทียบ โอน - แบบเทียบ โอน/ยกเว้น รายวิชา
2	นักศึกษายื่นคำร้องต่อ อาจารย์ที่ปรึกษา	1	นักศึกษา, อาจารย์ที่ ปรึกษา	●				VA: ยื่นคำร้อง และได้รับ คำแนะนำ เบื้องต้น	- แบบคำร้องที่ กรอกเรียบร้อยแล้ว
3	อาจารย์ที่ปรึกษาดูสอบ เอกสารและลงนามรับรอง	1	อาจารย์ที่ ปรึกษา		□			NNVA: การ ตรวจสอบและ รับรองคำร้อง	- แบบเทียบ โอน/ยกเว้น รายวิชา
4	งานทะเบียนส่งคำร้องให้ คณะกรรมการพิจารณา	1	งานทะเบียน			▶		NNVA: การส่ง ต่อเอกสาร อาจ เกิดการรอคอย	- แบบเทียบ โอน/ยกเว้น รายวิชา
5	คณะกรรมการพิจารณาคำ ร้อง ตรวจสอบรายวิชา และ ลงนามในแบบฟอร์ม	2	คณะกรรมการ เทียบโอน	●				VA: พิจารณา และตัดสินใจคำร้อง	- เกณฑ์พิจารณา ผลการเทียบโอน - บันทึกผลการ พิจารณา
6	งานทะเบียนแจ้งผลการ พิจารณาให้นักศึกษา	1	งานทะเบียน	●				VA: แจ้งผล ให้กับนักศึกษา	- ใบแจ้งผล - ใบแจ้ง ค่าธรรมเนียม
7	นักศึกษาชำระค่าธรรมเนียม และนำส่งทีมงานทะเบียน	1	นักศึกษา, งาน ทะเบียน	●				VA: การ ดำเนินการที่ จำเป็นเพื่อเสร็จ สมบูรณ์	- ใบเสร็จ ค่าธรรมเนียม

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

1. สามารถลดระยะเวลา Lead Time ลงจาก 121 วัน เหลือ 8 วัน
2. เพิ่มความคล่องตัวในกระบวนการโดยใช้การจัดการภายในองค์กรที่ชัดเจน
3. ลดการรอคอยระหว่างหน่วยงานโดยกำหนดระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนอย่างเคร่งครัด
4. เพิ่มความพึงพอใจของนักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4. แนวคิดหลักของการบริการแบบญี่ปุ่น (Omotenashi)

การบริการ (Service) ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการให้บริการสินค้าและสิ่งอำนวยความสะดวกเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการสร้างประสบการณ์ ความประทับใจ และความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับลูกค้า แนวคิดการบริการแบบญี่ปุ่น (Omotenashi) เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในฐานะแนวคิดเชิงจิตวิญญาณของการบริการ โดยมีความหมายโดยนัยว่า “การบริการด้วยใจอย่างแท้จริงโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน” ความหมายนี้สะท้อนถึงความละเอียดอ่อน ความใส่ใจในรายละเอียด และความตั้งใจของผู้ให้บริการที่พยายามทำให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกสะดักสวายและพึงพอใจที่สุด โดยไม่จำเป็นต้องร้องขอ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดการบริการแบบตะวันตกที่มักเน้นการตอบสนองความต้องการที่ชัดเจน (The Secret Sauce, 2564)

Omotenashi ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การมองเห็นความต้องการของผู้รับบริการล่วงหน้า
2. การให้บริการด้วยความตั้งใจเต็มที่
3. การไม่คาดหวังผลตอบแทน

แนวคิดดังกล่าวจะฝังแน่นในวัฒนธรรมญี่ปุ่นทั้งในชีวิตประจำวันและระบบบริการธุรกิจ ตัวอย่างเช่น การต้อนรับลูกค้าโดยให้ความรู้สึก “ปลอดภัย” และ “สบายใจ” แม้ในสถานการณ์ที่ไม่มีการสื่อสารโดยตรง หรือในระบบร้านอาหารที่มีการพัฒนาโปรโตคอลเพื่อให้การบริการเป็นระบบ มีการฝึกฝน การสะท้อนผล และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ Omotenashi ยังเน้น “การดูแลเชิงรุก” (Proactive Care) ซึ่งผู้ให้บริการจะพิจารณาความเป็นไปได้ของปัญหาและเตรียมทางเลือกไว้ล่วงหน้า เช่น การจัดวางของใช้ให้พร้อม การอำนวยความสะดวกในจุดที่ผู้ใช้บริการอาจไม่ทันสังเกต หรือแม้กระทั่งการปรับเปลี่ยนกระบวนการตามสถานการณ์เฉพาะบุคคล (Personalization)

ความเชื่อมโยงระหว่าง Omotenashi และการพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียน

แม้ว่าการบริการแบบญี่ปุ่นในรูปของ Omotenashi จะถูกใช้เป็นหลักในงานบริการเชิงพาณิชย์และการบริการลูกค้า (Customer Service) อย่างไรก็ตาม หลักการสำคัญของแนวคิดนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนได้ในหลายมิติ ได้แก่

1. การใส่ใจในรายละเอียด การเทียบโอนรายวิชาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและอาศัยข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น มาตรฐานหลักสูตรเดิมของนักศึกษา สารระยรายวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากผู้รับผิดชอบสามารถประมวลข้อมูลและนำเสนอผลการเทียบโอนอย่างถูกต้อง ชัดเจน และโปร่งใส จะช่วยลดความวิตกกังวลของนักศึกษาได้อย่างมาก

2. การเตรียมการล่วงหน้า เช่น การจัดทำคู่มือการเทียบโอน การตอบคำถามที่พบบ่อย (FAQ) หรือแบบฟอร์มที่กรอกง่าย พร้อมตัวอย่างและคำอธิบายที่ชัดเจน ถือเป็นบริการเชิงรุกที่สอดคล้องกับแนวคิด Omotenashi ที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือผู้ใช้บริการโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหา

3. ความเป็นมิตร เข้าใจและเอาใจใส่ต่อผู้อื่น แม้จะอยู่ในระบบราชการหรือขั้นตอนที่มีความตายตัว แต่การสื่อสารที่อ่อนโยน ให้กำลังใจ หรือการใส่ใจความรู้สึกของนักศึกษา เช่น กรณีมีความกังวลเรื่องการเทียบโอนไม่ครบถ้วน ย่อมส่งผลดีต่อความพึงพอใจและความไว้วางใจของนักศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ระบบอัตโนมัติหรือเอกสารไม่สามารถทดแทนได้

4. การสะท้อนผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง แนวคิด Omotenashi สนับสนุนการ “รีเฟล็กซ์” หรือการทบทวนเพื่อปรับปรุงอยู่เสมอ เช่น การรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เรียน การสอบถามถึงจุดที่ไม่เข้าใจในกระบวนการ และการนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับรูปแบบการดำเนินการให้ตอบโจทย์มากขึ้นในอนาคต

กล่าวโดยสรุป แนวคิดการบริการแบบญี่ปุ่น (Omotenashi) แม้จะมีต้นกำเนิดในบริบททางธุรกิจและวัฒนธรรมการให้บริการแบบดั้งเดิม แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนได้ โดยเฉพาะในมิติต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมของข้อมูลและระบบให้ครอบคลุมก่อนที่นักศึกษาจะสอบถาม
2. การใส่ใจต่อความรู้สึกและประสบการณ์ของนักศึกษาในระหว่างรอผล
3. การจัดการขั้นตอนอย่างมีระเบียบพร้อมแสดงความโปร่งใส
4. การเก็บข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำมาปรับปรุงบริการในอนาคต

ดังนั้น แนวคิด Omotenashi สามารถใช้เป็นแนวทางเสริมในการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน โดยช่วยสร้างความพึงพอใจ เพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ และเสริมสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของคณะในฐานะหน่วยงานการศึกษาที่มีความเข้าใจและใส่ใจในนักศึกษาอย่างแท้จริง

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในระดับอุดมศึกษาถือเป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงความพยายามในการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของหลักสูตรเทียบโอน ซึ่งมุ่งหมายให้นักศึกษาที่มีพื้นฐานจากการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สามารถยกระดับการศึกษาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยหลายฉบับทั้งในประเทศและต่างประเทศได้สะท้อนมุมมอง แนวทางการพัฒนา และอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับระบบการเทียบโอนดังกล่าวอย่างหลากหลาย

ชาลี จิตรีผ่อง (2562) ได้ทำการศึกษากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษา และผลการเทียบโอนในแต่ละสาขาวิชา ได้แก่ การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ นวัตกรรมจัดการธุรกิจ การบัญชี และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาหลักที่เปิดสอนในหลักสูตรเทียบโอน ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า นักศึกษาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 299 คน โดยร้อยละ 79.60 เป็นเพศหญิง และมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตภาคกลางและกรุงเทพมหานครรวมถึงปริมณฑล เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ยังพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากสถานศึกษาของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 81.61 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในการเป็นทางเลือกเพื่อต่อยอดการศึกษาของกลุ่มผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ในด้านผลการเทียบโอน พบว่านักศึกษาสามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้เฉลี่ยระหว่าง 31 ถึง 60 หน่วยกิต ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่มีนัยสำคัญต่อระยะเวลาการศึกษาในระดับปริญญาตรี อย่างไรก็ตาม นักศึกษา ยังคงต้องลงทะเบียนเรียนอีกไม่น้อยกว่า 67 ถึง 96 หน่วยกิตเพื่อให้สามารถจบการศึกษาได้ตามแผนที่วางไว้ ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แม้การเทียบโอนจะเป็นช่องทางที่ลดความซ้ำซ้อนในการเรียนซ้ำในเนื้อหาที่เคยศึกษาแล้ว แต่ยังไม่สามารถลดภาระการเรียนได้อย่างเต็มที่ในทางปฏิบัติ ยิ่งไปกว่านั้น รายงานการศึกษาได้ระบุถึงข้อจำกัดในกระบวนการเทียบโอนที่สำคัญ ได้แก่ ความไม่ยืดหยุ่นของเกณฑ์การพิจารณา ความไม่ชัดเจนของเกณฑ์และเอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณาเทียบโอน รวมถึงปัญหาการรับรู้และความเข้าใจของนักศึกษาต่อกระบวนการทั้งหมด เช่น นักศึกษาบางส่วนไม่เข้าใจว่าแม้รายวิชาจะมีชื่อหรือเนื้อหาคล้ายกัน แต่หากจำนวนหน่วยกิตหรือผลสัมฤทธิ์ไม่ตรงตามที่หลักสูตรกำหนด ก็อาจไม่ได้รับการเทียบโอน นอกจากนี้ยังพบว่าระบบสนับสนุนข้อมูล เช่น ระบบฐานข้อมูลกลาง หรือคู่มือประกอบการพิจารณา ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ส่งผลให้การสื่อสารระหว่างนักศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน และอาจารย์ที่ปรึกษาไม่เป็นไปอย่างราบรื่น

โดยสรุป ผลงานวิเคราะห์ของชาลี จิตรม่อง (2562) ถือเป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ที่สำคัญในบริบทของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นภาพรวมของกลุ่มเป้าหมายที่เลือกเรียนในหลักสูตรเทียบโอนเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงอุปสรรคเชิงระบบที่ควรได้รับการปรับปรุง ไม่ว่าจะเป็นในด้านเกณฑ์การพิจารณา การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง และการสื่อสารข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นระบบระหว่างผู้เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนให้มีความโปร่งใส ยืดหยุ่น และส่งเสริมความเป็นธรรมทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

ณัฐพล ดำรงเชื้อ (2566) ได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านระบบคลังหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบดังกล่าวให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในเชิงโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ผลการวิจัยได้แบ่งรูปแบบการดำเนินงานของระบบคลังหน่วยกิตออกเป็น 3 แนวทางสำคัญ ได้แก่ การเรียนแบบสะสมหน่วยกิตล่วงหน้า (Pre-degree Learning) การเรียนแบบไม่ประสงค์ปริญญา (Non-degree Learning) และการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการเทียบโอนประสบการณ์ (Lifelong Learning & Credit Transfer) ซึ่งแต่ละรูปแบบต่างมีบทบาทในการส่งเสริมความยืดหยุ่นของระบบการศึกษาและการลดข้อจำกัดของการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม ดังนี้

รูปแบบแรก คือ Pre-degree Learning นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าสามารถลงทะเบียนเรียนในรายวิชาระดับอุดมศึกษาล่วงหน้า และเมื่อสำเร็จการศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษา หน่วยกิตที่เรียนไว้สามารถนำมาเทียบโอนเข้าสู่ระดับปริญญาตรีได้โดยไม่ต้องเรียนซ้ำ ส่งผลให้สามารถลดระยะเวลาการศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ได้อย่างมีแบบแผน รูปแบบนี้จึงเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีเป้าหมายทางการศึกษาอย่างชัดเจน และมีศักยภาพในการเรียนรู้ที่ก้าวหน้า

รูปแบบที่สอง คือ Non-degree Learning เป็นช่องทางการเรียนรู้สำหรับบุคคลทั่วไปที่ต้องการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านในระยะสั้น เช่น หลักสูตรอบรม หลักสูตรทักษะดิจิทัล หรือการอบรมเชิงวิชาชีพ โดยผู้เรียนจะได้รับหน่วยกิตสะสมแม้จะไม่ได้ลงทะเบียนในฐานะนักศึกษาปริญญา เมื่อบุคคลเหล่านี้ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หน่วยกิตที่เคยสะสมไว้สามารถนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรได้ ซึ่งช่วยลดความซ้ำซ้อนและเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนในระบบนอกเวลาและผู้ใหญ่ที่ทำงานแล้ว

รูปแบบที่สาม คือ Lifelong Learning & Credit Transfer ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยอนุญาตให้ผู้เรียนสามารถใช้ประสบการณ์จากการทำงาน การฝึกอบรม หรือการศึกษา นอกกระบบมาเทียบโอนเป็นหน่วยกิตในหลักสูตรปริญญาได้ โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่ไม่มีสาขาวิชาชีวกำกับ เช่น สาขาบริหารธุรกิจหรือเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเนื้อหาวิชาอาจเทียบเคียงได้กับประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ แนวทางนี้จึงช่วยให้ระบบอุดมศึกษาสามารถตอบสนองต่อบริบทของตลาดแรงงานและพัฒนาทักษะที่ใช้ได้จริง

อย่างไรก็ตาม แม้งานศึกษานี้จะชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านคลังหน่วยกิต แต่ก็สะท้อนถึงอุปสรรคสำคัญที่ต้องพัฒนาให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ความหลากหลายของโครงสร้างหลักสูตรในแต่ละสถาบัน การขาดมาตรฐานกลางในการเทียบโอน และความจำเป็นในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถบูรณาการข้อมูลผลการเรียนรู้จากหลายแหล่งได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษายังมีความเข้าใจต่อระบบคลังหน่วยกิตไม่เพียงพอ ทำให้กระบวนการดำเนินงานไม่สามารถขยายผลได้อย่างเต็มศักยภาพ

โดยสรุป งานศึกษาของณัฐพล ดำรงเชื้อ (2566) ชี้ให้เห็นว่า ระบบคลังหน่วยกิตเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบเทียบโอนผลการเรียนให้มีความยืดหยุ่น โปร่งใส และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง เกณฑ์กลางในการเทียบโอน และการสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง

ปริญญญา ทองคำ (2561) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาระบบบริหารการจัดการงานเทียบโอนรายวิชาเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการทำงาน” โดยมุ่งเน้นศึกษากระบวนการเทียบโอนรายวิชาของสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งถือเป็นตัวอย่างสำคัญของการพัฒนาเชิงระบบในระดับคณะวิชา เพื่อลดข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในกระบวนการเทียบโอน และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่นักศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จากการศึกษาพบว่า กระบวนการเทียบโอนรายวิชาเดิมยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะในประเด็นด้านความเข้าใจของนักศึกษาต่อขั้นตอนและหลักเกณฑ์ในการเทียบโอนรายวิชา ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มักไม่สามารถจัดเตรียมเอกสารประกอบ เช่น คำอธิบายรายวิชาหรือหลักฐานการศึกษา ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ส่งผลให้ต้องมีการขอเอกสารเพิ่มเติมหลายครั้ง ทำให้กระบวนการล่าช้าและเพิ่มภาระงานของเจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังพบว่ากระบวนการอนุมัติคำร้องขอเทียบโอนในหลายกรณีต้องอาศัยการพิจารณาจากหลายฝ่าย ซึ่งรวมถึงงานทะเบียนกลางและคณะกรรมการประจำหลักสูตร โดยที่การประสานงานระหว่างหน่วยงานยังขาดประสิทธิภาพ ระบบการจัดเก็บข้อมูลยังอยู่ในรูปแบบเอกสารกระดาษ และไม่มีฐานข้อมูลกลางที่สามารถอ้างอิงหรือใช้ในการตรวจสอบซ้ำ ส่งผลให้กระบวนการอนุมัติใช้เวลานาน และอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อต้องดำเนินการกับนักศึกษาจำนวนมากในช่วงเวลาเดียวกัน เช่น ช่วงเปิดภาคเรียน จากปัญหาดังกล่าว ปริญญญา ทองคำ จึงได้ออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการงานเทียบโอนรายวิชา โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความสะดวกให้กับนักศึกษา ลดภาระงานของอาจารย์ที่ปรึกษา และสร้างความโปร่งใสในการพิจารณา โดยระบบที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถให้บริการแบบออนไลน์ นักศึกษาสามารถยื่นคำร้อง แแนบเอกสาร และติดตามสถานะการอนุมัติได้ด้วยตนเองผ่านระบบสารสนเทศ ซึ่งทำให้การจัดการเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสามารถย้อนกลับมาตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ผลการนำระบบสารสนเทศมาใช้งานจริง พบว่าสามารถลดระยะเวลาในการดำเนินการเทียบโอนได้อย่างมีนัยสำคัญ ลดภาระงานของบุคลากรฝ่ายทะเบียนและอาจารย์ผู้พิจารณา รวมถึงช่วยลดข้อผิดพลาดที่เกิดจากการสื่อสารคลาดเคลื่อนหรือเอกสารไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ ระบบยังช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในกระบวนการมากขึ้น เพราะมีการระบุขั้นตอนการดำเนินการอย่างชัดเจนในแต่ละลำดับขั้น ทำให้สามารถเตรียมเอกสารได้อย่างถูกต้อง และมีความพึงพอใจต่อระบบในภาพรวม

โดยสรุป งานวิจัยของปริญญญา ทองคำ (2561) ถือเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปรับปรุงกระบวนการทางการศึกษาที่ซับซ้อนและมีผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาระบบที่ตอบโจทย์ผู้ใช้งาน และสามารถบูรณาการการดำเนินงานของหลายหน่วยงานเข้าด้วยกัน จะช่วยให้ระบบการเทียบโอนรายวิชามีความคล่องตัวมากขึ้น มีความโปร่งใส และสามารถขยายผลไปใช้ในระดับสถาบันหรือระดับประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปิยวรรณ รุ่งวรพงศ์ (2565) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเคลื่อนย้ายทางวิชาการและนักศึกษาโมบิลิตี้ในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย” ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทของการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีเป้าหมายสู่ความเป็นนานาชาติ และการส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ในบริบทข้ามสถาบัน งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะของระบบการเคลื่อนย้ายทางวิชาการ (Academic

Mobility) โดยเฉพาะนักศึกษาโมบิลิตี้ (Mobility Students) และพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมและยกระดับระบบดังกล่าวในประเทศไทย

งานวิจัยชิ้นนี้ได้จำแนกรูปแบบของการเคลื่อนย้ายทางวิชาการออกเป็น 2 ลักษณะหลัก ได้แก่ การเคลื่อนย้ายทางกายภาพ (Physical Mobility) และ การเคลื่อนย้ายทางเสมือน (Virtual Mobility) โดยรูปแบบแรกเป็นการที่นักศึกษาหรือบุคลากรทางวิชาการต้องเดินทางไปยังมหาวิทยาลัยในประเทศหรือต่างประเทศเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ อาทิ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา โครงการศึกษาระยะสั้น หรือการฝึกงานต่างประเทศ ขณะที่รูปแบบหลังเป็นการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทาง เช่น การเรียนในรายวิชาหรือหลักสูตรออนไลน์ของมหาวิทยาลัยต่างประเทศ การเข้าร่วม MOOC หรือโครงการแลกเปลี่ยนแบบเสมือนจริง ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงสถานการณ์โควิด-19 อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเคลื่อนย้ายทางวิชาการในประเทศไทยยังพบข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะในด้านงบประมาณสนับสนุนที่ยังไม่เพียงพอ การขาดกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ชัดเจน และที่สำคัญคือ ปัญหาเกี่ยวกับระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบัน ซึ่งยังขาดความเป็นมาตรฐานกลาง ทำให้การรับรองหน่วยกิตหรือรายวิชาที่นักศึกษาเรียนในสถาบันคู่ความร่วมมือยังไม่มีค่าน้ำหนักแน่นอน และบางกรณีไม่สามารถนำกลับมาเทียบโอนในสถาบันต้นทางได้ ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมในเชิงระบบ และบัณฑิตจบมาของนักศึกษาในการเข้าร่วมโครงการเหล่านี้ ปิยวรรณ รุ่งวรพงศ์ ยังได้เสนอให้ประเทศไทยพัฒนาระบบถ่ายโอนหน่วยกิตในระดับชาติ ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้กับระบบ European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) ที่ใช้ในสหภาพยุโรป ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งเสริมความคล่องตัวของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ยังช่วยสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังควรมีการจัดตั้งฐานข้อมูลกลางเพื่อเก็บข้อมูลรายวิชาที่สามารถเทียบโอนได้ รวมถึงควรกำหนดเกณฑ์กลางที่ชัดเจนระหว่างสถาบัน เช่น มาตรฐานของผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์กลางในการพิจารณาการเทียบโอน อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจจากงานวิจัยนี้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนย้ายทางวิชาการกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยผู้วิจัยระบุว่า ประเทศที่มีระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตและการยอมรับผลการเรียนข้ามสถาบันที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถดึงดูดนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาได้มากขึ้น และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในประเทศสามารถเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ระดับสากลได้อย่างทั่วถึง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของกำลังคนและการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

โดยสรุป งานศึกษาของ ปิยวรรณ รุ่งวรพงศ์ (2565) ได้แสดงให้เห็นว่า การเคลื่อนย้ายทางวิชาการและระบบถ่ายโอนหน่วยกิตเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่สำคัญคือการสร้างระบบที่มีมาตรฐานกลาง มีความคล่องตัว และสามารถรองรับความหลากหลายของหลักสูตรและสถาบันในประเทศได้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทั้งนโยบายระดับชาติ การออกแบบระบบฐานข้อมูล และการสร้างความร่วมมือในระดับสถาบันอย่างยั่งยืน

พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการทดลองใช้ระบบธนาคารสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถาบันการอาชีวศึกษาในจังหวัดตาก” ซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งความพยายามสำคัญในการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิด “การศึกษาตลอดชีวิต” และ “การเทียบโอนผลการเรียนรู้” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการศึกษาสายอาชีพซึ่งต้องการความยืดหยุ่นและเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงในภาคแรงงาน วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การนำระบบธนาคารหน่วยกิตมาใช้ในระดับอาชีวศึกษา เพื่อรองรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย อาทิ นักเรียนที่ลาออกกลางคัน บุคคลวัยทำงานที่ประสงค์กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา รวมถึงผู้ที่ต้องการใช้ประสบการณ์จากการทำงานหรือการฝึกอบรมเพื่อเทียบโอนเป็นหน่วยกิต

ซึ่งหากสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ ก็จะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการเรียน เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการศึกษา และขยายโอกาสทางการเรียนรู้อย่างทั่วถึง

ระบบธนาคารหน่วยกิตที่ผู้วิจัยได้นำมาทดลองใช้ มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การสะสมและโอนย้ายหน่วยกิต (Credit Accumulation and Transfer) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากแหล่งที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการเรียนแบบปกติ หลักสูตรระยะสั้น การอบรม หรือการทำงาน และสามารถนำผลการเรียนรู้เหล่านั้นมาใช้เทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรที่ต้องการเรียนต่อได้

2. การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยระบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ตลอดเวลา โดยไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ตามจังหวะชีวิตและความสะดวกของตนเองได้

3. การรับรองผลการเรียนรู้เดิม (Recognition of Prior Learning: RPL) ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของระบบนี้ในการเปิดโอกาสให้ผู้มีประสบการณ์ทำงานหรือฝึกอบรมในระบบนอกโรงเรียนสามารถขอเทียบโอนเป็นหน่วยกิตในระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ

ผลการทดลองใช้ระบบนี้ในสถาบันการอาชีวศึกษาในจังหวัดตาก พบว่าผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อระบบ สามารถเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่าระบบสามารถลดความซ้ำซ้อนของรายวิชาที่ผู้เรียนมีพื้นฐานอยู่แล้ว ทำให้สามารถสำเร็จการศึกษาได้เร็วขึ้น ลดภาระทั้งในด้านเวลาและค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม งานศึกษานี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยความสำเร็จและข้อท้าทายของการดำเนินระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับพื้นที่ โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ ได้แก่ (1) นโยบายและกฎหมายที่ชัดเจน (2) ความร่วมมือของเครือข่ายสถาบัน ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อตกลงในการเทียบโอนหน่วยกิตที่มีมาตรฐานเดียวกัน (3) ความเข้าใจของบุคลากรและผู้เรียน ที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสะสมหน่วยกิตและขั้นตอนการเทียบโอน และ (4) ระบบเทคโนโลยีที่สนับสนุน เช่น แพลตฟอร์มฐานข้อมูลที่สามารถจัดเก็บและตรวจสอบหน่วยกิตได้อย่างเป็นระบบและโปร่งใส

โดยสรุป งานวิจัยของพงษ์ภิญโญ แม้นโกศล (2564) เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของระบบธนาคารหน่วยกิตในการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ อย่างเท่าเทียม และสามารถขยายผลไปสู่ระบบอุดมศึกษาได้ หากได้รับการออกแบบที่เหมาะสม และมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง

ลักสรดา ธนพันธ์ (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และกลไกเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน” ซึ่งนับเป็นหนึ่งในงานวิจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของระบบธนาคารหน่วยกิตในบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาแบบปกติ กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาค้างนี้คือผู้สูงอายุทั่วประเทศจำนวน 1,604 คน และผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสำหรับผู้สูงวัย ผลการศึกษาค้างพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสนใจในการเข้าร่วมหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และสุขภาวะในชีวิตประจำวัน มากกว่าการเรียนรู้เพื่อมุ่งรับปริญญา อย่างไรก็ตาม การที่หลักสูตรเหล่านี้สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับปริญญาได้ผ่านกลไกของธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ระยะยาว และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการได้โดยไม่ต้องเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด

ระบบธนาคารหน่วยกิตที่ลักสรดาเสนอในงานวิจัยนี้ มีความคล้ายคลึงกับแนวทางที่ใช้ในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดชีวิต เช่น ระบบ Credit Accumulation and Transfer Scheme (CATS) ของอังกฤษ และ Recognition of Prior Learning (RPL) ของออสเตรเลีย

ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตจากหลักสูตรที่หลากหลาย ทั้งในระบบปกติและนอกระบบ เช่น การฝึกอบรมวิชาชีพ หรือประสบการณ์การทำงาน แล้วนำมาเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรปริญญาอย่างเป็นทางการได้ แม้ระบบนี้จะมีศักยภาพสูงในการเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับระบบการศึกษา แต่ลัทธิสรดา (2565) ก็ได้ชี้ให้เห็นข้อจำกัดสำคัญหลายประการ ได้แก่ (1) การขาดแนวทางมาตรฐานกลางในการถ่ายโอนหน่วยกิต ทำให้แต่ละสถาบันมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ความน่าเชื่อถือของหน่วยกิตที่สะสมไว้ไม่สามารถนำไปใช้ได้ในทุกบริบท (2) ความแตกต่างของโครงสร้างหลักสูตรระหว่างสถาบัน โดยเฉพาะในด้านของผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่ไม่มีเกณฑ์เปรียบเทียบที่ชัดเจน (3) ข้อจำกัดเชิงนโยบายภายในของมหาวิทยาลัยบางแห่งยังไม่เปิดรับการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น ส่งผลให้หลักสูตรระยะสั้นยังไม่สามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบธนาคารหน่วยกิตได้อย่างเต็มที่ และ (4) การขาดแพลตฟอร์มเทคโนโลยีสนับสนุน ทั้งในด้านการจัดเก็บหน่วยกิต การตรวจสอบข้อมูล และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ

จากข้อค้นพบดังกล่าว ลัทธิสรดา ธนพันธ์ (2565) เสนอว่า หากประเทศไทยต้องการผลักดันระบบธนาคารหน่วยกิตให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเริ่มจากการจัดทำ แนวทางมาตรฐานกลางระดับชาติที่สามารถใช้ได้กับทุกสถาบันในทุกระดับการศึกษา พร้อมทั้งพัฒนา ระบบฐานข้อมูลดิจิทัลกลาง ที่ใช้ในการบริหารจัดการหน่วยกิต สืบค้นรายวิชา และดำเนินการเทียบโอนอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้

โดยสรุป งานวิจัยของลัทธิสรดา ธนพันธ์ (2565) ได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของระบบธนาคารหน่วยกิตในการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งมักถูกมองว่าเป็นกลุ่มนอกระบบการศึกษา แต่ในความเป็นจริงแล้ว พวกเขายังมีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อีกมาก หากได้รับโอกาสและการออกแบบระบบสนับสนุนที่เหมาะสม งานวิจัยนี้จึงเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบเทียบโอนในระดับอุดมศึกษา เพื่อรองรับความหลากหลายของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

ศักดิ์ณรงค์ ทิพวรรณ (2563) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาระบบเทียบโอนรายวิชา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษา และพัฒนาแนวทางการจัดระบบเทียบโอนที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมถึงสามารถลดภาระงานของเจ้าหน้าที่และอาจารย์ผู้เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรม จากการศึกษา พบว่า การดำเนินงานเทียบโอนรายวิชาในระดับคณะยังคงมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะในด้าน ความซับซ้อนของขั้นตอนเอกสาร นักศึกษาจำเป็นต้องรวบรวมเอกสารประกอบจำนวนมาก เช่น คำอธิบายรายวิชา หลักฐานการเรียนจากสถานศึกษาต้นทาง และเอกสารการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมักมีรูปแบบไม่สอดคล้องกันในแต่ละสถาบัน ทำให้กระบวนการพิจารณาใช้เวลานาน และเกิดความไม่แน่นอนในการอนุมัติ อีกปัญหาที่สำคัญ คือ ความไม่ชัดเจนของแนวทางปฏิบัติในการเทียบโอนระหว่างสถาบัน โดยแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะมีประกาศหรือระเบียบว่าด้วยการเทียบโอนรายวิชา แต่ในทางปฏิบัติกลับยังมีความแตกต่างของการตีความเกณฑ์ เช่น การพิจารณาความใกล้เคียงของเนื้อหาวิชา จำนวนชั่วโมงเรียน หรือวิธีการประเมินผล ซึ่งล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความโปร่งใสของกระบวนการพิจารณา และทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการให้สิทธิแก่นักศึกษาแต่ละราย ผู้วิจัยยังระบุว่า ในหลายกรณี การบริหารจัดการภายในของคณะยังขาดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ที่เหมาะสมมาสนับสนุนการดำเนินงาน ทำให้กระบวนการส่วนใหญ่ยังเป็นแบบใช้เอกสารกระดาษ การติดตามสถานะคำร้อง การตรวจสอบข้อมูล และการพิจารณาจึงยังคงต้องใช้วิธีการติดต่อประสานงานแบบดั้งเดิม ซึ่งมีความเสี่ยงต่อความผิดพลาด ความล่าช้า และการสูญหายของข้อมูล จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางการพัฒนา “ระบบเทียบโอนรายวิชาแบบดิจิทัล” ซึ่งจะช่วยลดความซับซ้อนของขั้นตอน เพิ่มประสิทธิภาพในการ

ตรวจสอบเอกสาร และสามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างงานทะเบียนกลาง อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยระบบดังกล่าวควรออกแบบให้มีฟังก์ชันสำคัญ เช่น การแนบไฟล์คำอธิบายรายวิชา ระบบตรวจสอบความซ้ำซ้อนของรายวิชาอัตโนมัติ การแสดงสถานะคำร้อง และระบบแจ้งเตือนการพิจารณาผลการเรียนเสนอแนะว่า หากมหาวิทยาลัยสามารถนำระบบเทียบโอนแบบดิจิทัลไปใช้จริง โดยมี เกณฑ์กลางที่ชัดเจนและมีการฝึกอบรมบุคลากร อย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้กระบวนการเทียบโอนมีความโปร่งใสมากขึ้น ลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ และเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับนักศึกษาว่าระบบการพิจารณาเป็นไปอย่างเป็นธรรม

โดยสรุป งานวิจัยของ ศักดิ์ธรรงค์ ทิพวรรณ (2563) เป็นงานวิจัยเชิงประยุกต์ที่ตอบสนองต่อปัญหาที่เป็นรูปธรรมในการบริหารจัดการระบบเทียบโอนรายวิชาในระดับคณะ โดยเสนอแนวทางการพัฒนาเชิงระบบ และการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการ หากข้อเสนอแนะเหล่านี้ได้รับการดำเนินการอย่างจริงจัง ก็สามารถยกระดับระบบเทียบโอนในสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐาน มีความยืดหยุ่น และตอบสนองต่อบริบทของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมิตตา จันทรขำ และคณะ (2563) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาระบบการจัดการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับประสิทธิภาพของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในภูมิภาคที่ยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและการจัดการสารสนเทศ งานวิจัยชิ้นนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงระบบที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการให้บริการทางการศึกษา ความเท่าเทียมของผู้เรียน และศักยภาพในการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาค จากการรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอน ได้แก่ เจ้าหน้าที่งานทะเบียน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้บริหารของมหาวิทยาลัย พบว่ากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในระบบเดิมมีลักษณะซับซ้อน ยุ่งยาก และไม่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการใช้ระบบงานเอกสารที่ยังอยู่ในรูปแบบกระดาษ ทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณา การสืบค้นข้อมูลไม่สะดวก และมีความเสี่ยงสูงต่อการสูญหายของข้อมูลสำคัญ ปัญหาหลักที่ปรากฏชัด ได้แก่

1. ขั้นตอนการยื่นคำร้องที่ไม่มีความเป็นอัตโนมัติ นักศึกษาต้องดำเนินการด้วยตนเองหลายขั้นตอน ตั้งแต่การกรอกแบบฟอร์ม แนบเอกสาร และส่งต่อคำร้องผ่านหลายหน่วยงาน ซึ่งส่งผลให้ระยะเวลาในการดำเนินการยืดเยื้อ และอาจเกิดความล่าช้าในกระบวนการลงทะเบียนเรียน
2. การจัดเก็บเอกสารที่ไม่มีระบบสารสนเทศรองรับ ข้อมูลคำร้อง การอนุมัติ และประวัติการเทียบโอนยังคงจัดเก็บในรูปแบบแฟ้มเอกสาร ส่งผลให้การติดตามย้อนรอยหรือการตรวจสอบซ้ำทำได้ยาก อีกทั้งยังเกิดภาระงานแก่บุคลากรในการค้นหาเอกสารจำนวนมาก
3. ขาดระบบสนับสนุนการตัดสินใจของอาจารย์ผู้พิจารณา โดยเฉพาะการเปรียบเทียบเนื้อหาวิชา ความเทียบเท่าของผลลัพธ์การเรียนรู้ และหน่วยกิตที่เกี่ยวข้อง ซึ่งยังคงใช้วิธีการพิจารณาแบบแมนนวล ไม่มีเครื่องมือช่วยวิเคราะห์หรือสนับสนุนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

เพื่อตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าว สมิตตาและคณะได้เสนอการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการเทียบโอนผลการเรียน โดยใช้แนวคิดของ วงจรการพัฒนาแบบ (System Development Life Cycle: SDLC) มาเป็นกรอบแนวทางในการออกแบบระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้งาน การออกแบบฐานข้อมูล การกำหนดกระบวนการทำงานของระบบ ไปจนถึงการพัฒนาโปรแกรมต้นแบบและทดลองใช้งาน โดยระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น มีคุณลักษณะที่สำคัญ ได้แก่

1. การยื่นคำร้องออนไลน์ ที่ให้นักศึกษาสามารถกรอกแบบฟอร์มผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน พร้อมแนบไฟล์คำอธิบายรายวิชาและหลักฐานการศึกษา

2. ระบบแจ้งเตือนและติดตามสถานะคำร้อง แบบเรียลไทม์ เพื่อให้นักศึกษาสามารถตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินการได้ด้วยตนเอง

3. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจของอาจารย์ ที่สามารถเปรียบเทียบเนื้อหารายวิชาเดิมกับรายวิชาของหลักสูตรใหม่โดยอิงจากคำสำคัญ (keywords) และ Learning Outcomes

4. ระบบจัดเก็บข้อมูลและสร้างรายงาน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติ เช่น รายวิชาที่มักถูกเทียบโอนหรือไม่ผ่านการพิจารณา

จากการทดลองใช้ระบบต้นแบบในสภาพแวดล้อมจริง ผลการศึกษาพบว่า ระบบสามารถลดระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องได้อย่างมีนัยสำคัญ ลดภาระของเจ้าหน้าที่และอาจารย์ผู้พิจารณา และเพิ่มความพึงพอใจของนักศึกษาในด้านความโปร่งใสและความสะดวกในการดำเนินการ

โดยสรุป งานวิจัยของสุมิตตา จันทรขำ และคณะ (2563) ถือเป็นกรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบเทียบโอนผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของสถาบันที่ยังประสบข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรบุคคล การพัฒนาระบบที่มีมาตรฐาน ใช้งานง่าย และสามารถรองรับความต้องการของทั้งผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างรอบด้าน

เอธิกา เอกวาริสกุล และชานน ศรีบุรพาภิรมย์ (2567) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นในมหาวิทยาลัยมหิดล” โดยมุ่งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถของมหาวิทยาลัยในการดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบที่เปิดกว้าง รองรับผู้เรียนหลากหลายกลุ่ม และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคดิจิทัล งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในบริบทที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตกลายเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 การศึกษาดังกล่าวได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ (1) ปัจจัยที่มีผลต่อหลักสูตรที่มีการดำเนินการแบบยืดหยุ่นแล้ว และ (2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหลักสูตรที่ยังไม่สามารถดำเนินการในรูปแบบยืดหยุ่นได้ โดยในกลุ่มแรก พบว่าหลักสูตรที่ดำเนินงานในลักษณะยืดหยุ่นยังเผชิญกับอุปสรรคหลายด้าน เช่น การจัดเก็บค่าธรรมเนียม ที่ยังขาดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคิดคำนวณสำหรับหลักสูตรที่เรียนแบบไม่ต่อเนื่อง การเทียบโอนผลการเรียนหรือการรับรองผลการเรียนรู้เดิมที่มี ขั้นตอนซับซ้อนและขาดความชัดเจนในเกณฑ์การพิจารณา รวมถึงปัญหาด้านการลงทะเบียนเรียนและการเปิดรายวิชาที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

ในขณะที่หลักสูตรที่ยังไม่ดำเนินการแบบยืดหยุ่น พบว่ามีข้อจำกัดหลายประการที่สำคัญ เช่น ภาระเบียดเบียนจากหน่วยงานกำกับดูแลภายนอก ที่ยังไม่มีแนวปฏิบัติชัดเจนต่อโครงสร้างหลักสูตรที่สามารถยืดหยุ่นได้ ระบบการเรียนการสอนบางประเภท เช่น หลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ยังคงต้องใช้การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการสูง ซึ่งไม่สามารถปรับเข้าสู่ระบบออนไลน์ได้โดยง่าย และ ข้อกำหนดจากสภาวิชาชีพ ในบางสาขาที่จำกัดโครงสร้างหลักสูตรและรูปแบบการวัดผลอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถพัฒนาโครงสร้างแบบยืดหยุ่นได้ตามต้องการ หนึ่งในประเด็นที่สำคัญยิ่งที่งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็น คือ ปัญหาในการเทียบโอนหน่วยกิตและการรับรองผลการเรียนรู้เดิม (Recognition of Prior Learning: RPL) ซึ่งแม้จะเป็นกลไกสำคัญที่สามารถทำให้ระบบการศึกษามีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ทางวิชาชีพหรือผ่านการเรียนรู้ในรูปแบบนอกระบบเข้ามาในระบบการศึกษาได้ง่ายขึ้น แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีความไม่แน่นอนในเกณฑ์การพิจารณา รวมถึง การไม่มีระบบกลางที่เป็นมาตรฐานระดับชาติ ส่งผลให้การดำเนินการยังคงเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบัน ไม่สามารถขยายผลในวงกว้างได้

งานวิจัยยังระบุว่า ระบบ TCAS (Thai University Central Admission System) ยังไม่สามารถรองรับการรับนักศึกษาในหลักสูตรแบบยืดหยุ่นได้อย่างเต็มรูปแบบ เช่น การรับเข้าเรียนในช่วงเวลานอกเหนือจากรอบปกติ หรือการรับจากกลุ่มผู้เรียนที่มีประสบการณ์การทำงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้เรียนเป้าหมายใหม่ที่มีความต้องการเรียนรู้แต่ไม่ได้อยู่ในโครงสร้างแบบเดิมของระบบอุดมศึกษา ในแง่ของการพัฒนาระบบสนับสนุน งานวิจัยเสนอว่า มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพัฒนา โครงสร้างเทคโนโลยีดิจิทัล ที่สามารถบริหารจัดการกระบวนการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่น เช่น ระบบสารสนเทศด้านหลักสูตร ฐานข้อมูลหน่วยกิต ระบบแพลตฟอร์มสำหรับการเทียบโอนผลการเรียน ระบบลงทะเบียนเรียนที่เปิดรับการเรียนแบบโมดูลหรือเรียนเป็นรายวิชา และระบบติดตามผลการเรียนรู้ที่อิงตามผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) มากกว่าการเรียนตามเวลา

โดยสรุป งานวิจัยของเอธิกา เอกวาริสกุล และชานน ศรีบุรพาภิรมย์ (2567) ได้ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายและโอกาสของการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นในระดับอุดมศึกษาไทย โดยเน้นถึงความสำคัญของการพัฒนากฎระเบียบ โครงสร้างหลักสูตร และระบบเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาที่เปิดกว้างและตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง หากข้อเสนอแนะในงานวิจัยนี้ได้รับการขับเคลื่อนในเชิงนโยบาย ก็จะสามารถเป็นต้นแบบในการยกระดับระบบการศึกษาของประเทศไทยไปสู่รูปแบบที่ยืดหยุ่น คล่องตัว และเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น

Richardson and Knight (2024) ได้ศึกษาวิจัยในหัวข้อ “Earned Credit Could Be Lost Credit” โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัญหาการสูญเสียหน่วยกิต (Credit Loss) ในกลุ่มนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ที่โอนย้ายจากวิทยาลัยชุมชน (Community Colleges) ไปยังมหาวิทยาลัย การศึกษานี้ให้ภาพสะท้อนอย่างลึกซึ้งถึงอุปสรรคในระบบการโอนย้ายหน่วยกิตของอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการประเมินและปรับปรุงระบบเทียบโอน โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาระบบสนับสนุน การประสานงานระหว่างสถาบัน และการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการโอนย้าย ผลการวิจัยพบว่าการโอนย้ายหน่วยกิตของนักศึกษาจากวิทยาลัยชุมชนไปยังมหาวิทยาลัยนั้นมักเผชิญกับอุปสรรคหลายประการที่นำไปสู่การ “สูญเสียหน่วยกิต” แม้นักศึกษาเหล่านี้จะได้เรียนและสอบผ่านรายวิชามาแล้วก็ตาม โดยหนึ่งในปัจจัยสำคัญคือ โครงสร้างหลักสูตรที่มีความซับซ้อนและไม่เชื่อมโยงกัน ระหว่างสถาบันต้นทางและปลายทาง ทำให้แม้เนื้อหาวิชาจะใกล้เคียงกัน แต่กลับไม่สามารถเทียบโอนกันได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ นโยบายการรับรองหน่วยกิตที่ไม่เป็นเอกภาพ ยังส่งผลให้นักศึกษาบางรายต้องเรียนซ้ำในวิชาที่คล้ายกับที่เคยเรียนมาแล้ว ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรและเวลาการศึกษา งานวิจัยได้เสนอแนวทางในการลดปัญหาการสูญเสียหน่วยกิตไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาระบบแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีที่ปรึกษาที่เข้าใจระบบการโอนย้าย และสามารถแนะนำรายวิชาที่สามารถเทียบโอนได้อย่างเหมาะสม
2. การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบัน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและความสอดคล้องของรายวิชาที่สามารถโอนย้ายได้
3. การพัฒนาแพลตฟอร์มเทคโนโลยีเพื่อช่วยจับคู่รายวิชา โดยใช้เทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเปรียบเทียบเนื้อหาวิชาและแนะนำความเทียบเคียงระหว่างหลักสูตร
4. การปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรให้ยืดหยุ่น โดยเฉพาะการอนุญาตให้สะสมหน่วยกิตจากรายวิชาหรือการอบรมระยะสั้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับการศึกษา
5. การกำหนดมาตรฐานกลางเกี่ยวกับหน่วยกิตของแต่ละรายวิชา เพื่อให้การโอนย้ายระหว่างสถาบันเป็นไปได้อย่างราบรื่นและเป็นธรรม

งานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า การสูญเสียหน่วยกิตไม่เพียงแต่ส่งผลต่อระยะเวลาในการศึกษาของนักศึกษา แต่ยังส่งผลกระทบต่อ แรงจูงใจ และ โอกาสทางเศรษฐกิจ ของผู้เรียน โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่มีทุนจำกัด หรือผู้ที่ต้องทำงานควบคู่ไปกับการเรียน ซึ่งเมื่อต้องเรียนซ้ำหลายรายวิชา อาจเกิดภาวะทางการเงินและ ตัดสินใจ “หยุดเรียนกลางคัน (Stop-out)” ได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การสูญเสียหน่วยกิตยังเพิ่ม โอกาสการไม่ สำเร็จการศึกษา และลด รายได้ตลอดชีวิต ของผู้เรียนเมื่อเทียบกับผู้ที่สามารถโอนหน่วยกิตได้เต็มจำนวน

โดยสรุป งานวิจัยของ Richardson and Knight (2024) เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งในแง่ของ การเสนอแนวทางป้องกันและลดปัญหาการสูญเสียหน่วยกิต ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อระบบการโอนย้ายใน ระดับอุดมศึกษา ความรู้จากงานวิจัยนี้สามารถนำมาปรับใช้ในการออกแบบระบบการเทียบโอนผลการเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านของการวางโครงสร้างหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีสนับสนุน และการ จัดทำแนวทางมาตรฐานระดับชาติ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มความยืดหยุ่นทางการศึกษา และลดภาระ ของผู้เรียนในยุคที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตกลายเป็นสิ่งจำเป็น

Center for Higher Education Policy and Practice (CHEPP, 2024) ได้นำเสนอรายงานวิจัยเชิง นโยบายในหัวข้อ “Improving College Credit Transfer: Policy Recommendations” ซึ่งมุ่งวิเคราะห์ ปัญหาเชิงโครงสร้างและเสนอแนวทางในการปรับปรุงระบบการโอนย้ายหน่วยกิต (Credit Transfer) ใน ระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของประเทศสหรัฐอเมริกา รายงานฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของ ปัญหาการโอนย้ายหน่วยกิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ และความสูญเสียทางการศึกษาทั้งในด้านเวลา ค่าใช้จ่าย และ โอกาสทางสังคมของผู้เรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลของ CHEPP พบว่า นักศึกษาที่โอนย้ายระหว่าง สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มที่จะ “สูญเสียหน่วยกิต” สูงถึง 43% ของหน่วยกิตที่เคยได้รับ ซึ่งเทียบเท่ากับเป็นการเรียนที่สูญเปล่าประมาณหนึ่งภาคการศึกษา และอาจก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมสูงถึง 13,000 ดอลลาร์สหรัฐ โดยรวมทั้งค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพ ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลให้การโอนย้ายซึ่งควร เป็นเครื่องมือในการสร้างความยืดหยุ่นทางการศึกษา กลับกลายเป็นอุปสรรคที่ทำให้นักศึกษาบางกลุ่มไม่ สามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามเป้าหมาย CHEPP (2024) ได้จำแนกอุปสรรคในกระบวนการโอนย้าย หน่วยกิต ออกเป็น 3 ระยะสำคัญ ได้แก่

1. ระยะก่อนการโอนย้าย (Pre-Transfer Barriers) นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับ หลักสูตรและหน่วยกิตที่สามารถโอนย้ายได้ รวมถึงการเผชิญกับอุปสรรคเชิงเทคนิค เช่น ค่าธรรมเนียมในการ ขอเอกสาร หรือไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลการศึกษาในกรณีที่สถาบันเดิมปิดตัวลง

2. ระหว่างกระบวนการโอนย้าย (Transfer Process Barriers) การพิจารณาความเทียบเท่าของ รายวิชามักใช้เวลานาน และมีความเข้มงวดสูง บางกรณี แม้ว่ารายวิชาจะมีเนื้อหาใกล้เคียงกัน แต่กลับไม่ สามารถเทียบโอนได้เนื่องจากข้อจำกัดด้านเกรดเฉลี่ยหรือชื่อวิชาที่ไม่ตรงกัน

3. หลังการโอนย้าย (Post-Transfer Utilization Barriers) หน่วยกิตที่ได้รับการโอนย้ายมักถูก นำไปใช้เป็น “วิชาเลือกทั่วไป” ซึ่งไม่ได้ช่วยให้นักศึกษาบรรลุข้อกำหนดของหลักสูตร ส่งผลให้ต้องลงเรียนวิชา ซ้ำและเสียเวลาโดยไม่จำเป็น

นอกจากนี้ CHEPP ยังได้ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบเชิงลึกของการสูญเสียหน่วยกิตที่มีต่อผู้เรียน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่

1. ผลกระทบทางการเงิน (Financial Costs) นักศึกษาต้องเสียค่าเล่าเรียนเพิ่มเติมจากการเรียนซ้ำ และอาจหมดสิทธิ์ได้รับเงินสนับสนุนทางการศึกษา เช่น Pell Grant หากใช้สิทธิ์เต็มก่อนจบหลักสูตร

2. ผลกระทบต่อการตัดสินใจของนักศึกษา (Human and Optimal Choice Costs) นักศึกษาบางรายเลือกเปลี่ยนเส้นทางการศึกษาไปยังสถาบันที่โอนย้ายหน่วยกิตได้ง่ายกว่า แม้จะไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ของตน ซึ่งเพิ่มโอกาสในการ “หยุดเรียนกลางคัน” (Stop-out)

3. ผลกระทบต่อโอกาสทางเศรษฐกิจ (Opportunity Costs) การที่นักศึกษาใช้เวลานานกว่าที่ควรในการสำเร็จการศึกษา ส่งผลให้สูญเสียโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงาน และลดศักยภาพรายได้ตลอดชีวิตของตน โดยมีประมาณว่าผู้ที่ไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีรายได้ตลอดชีวิตน้อยกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาถึง 600,000 ดอลลาร์สหรัฐ

CHEPP ได้เสนอแนวทางเชิงนโยบายเพื่อปรับปรุงระบบโอนย้ายหน่วยกิต ซึ่งประกอบด้วย

1. การจัดตั้งมาตรฐานกลางระดับรัฐหรือระดับชาติ สำหรับการเทียบโอนหน่วยกิต เพื่อสร้างความสอดคล้องและลดความแตกต่างระหว่างสถาบัน

2. การพัฒนาแพลตฟอร์มเทคโนโลยีเพื่อจัดการข้อมูลหน่วยกิต อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

3. การสนับสนุนแนวทางการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ที่อนุญาตให้รับรองผลการเรียนรู้เดิมจากประสบการณ์การทำงาน หรือการเรียนรู้แบบนอกระบบ เช่น MOOCs

การปรับปรุงกฎระเบียบจากหน่วยงานรับรองวิชาชีพและระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เปิดรับการโอนย้ายมากขึ้น และสร้างระบบที่ยืดหยุ่นต่อความหลากหลายของผู้เรียน โดยสรุป งานวิจัยของ CHEPP (2024) ถือเป็นแนวทางที่สำคัญในการปฏิรูประบบโอนย้ายหน่วยกิตในระดับมหภาค ด้วยการชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในทุกขั้นตอนของกระบวนการโอนย้าย พร้อมทั้งเสนอแนวทางเชิงระบบที่สามารถลดภาระของนักศึกษา และเพิ่มความยืดหยุ่นให้แก่ระบบการศึกษา การประยุกต์ใช้แนวทางเหล่านี้ในบริบทของประเทศไทยจะช่วยยกระดับการบริหารจัดการระบบเทียบโอนผลการเรียนในระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นธรรมยิ่งขึ้น

Giani (2019) ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณในหัวข้อ The Correlates of Credit Loss โดยมุ่งศึกษาปรากฏการณ์การ “การสูญเสียหน่วยกิต” (Credit Loss) ของนักศึกษาในระบบอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่โอนย้ายจากวิทยาลัยชุมชนไปยังมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มจะใช้เวลาศึกษายาวนานขึ้น และมีอัตราการสำเร็จการศึกษาน้อยกว่านักศึกษาทั่วไป งานวิจัยนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจต้นเหตุของการสูญเสียหน่วยกิต และแนวทางการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในระดับโครงสร้าง จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากสองรัฐ ได้แก่ ฮาวาย และ นอร์ทแคโรไลนา Giani พบว่า นักศึกษาโอนย้ายในทั้งสองรัฐนี้ สูญเสียหน่วยกิตจากสถาบันต้นทางโดยเฉลี่ยระหว่าง 7.2% ถึง 16% ของหน่วยกิตที่เคยได้รับ ซึ่งหมายความว่า หนึ่งในสิบของการเรียนรู้เดิมของนักศึกษาไม่สามารถนำมาใช้ต่อในหลักสูตรใหม่ได้ โดยไม่มีเหตุผลด้านคุณภาพหรือความเกี่ยวข้องของเนื้อหาวิชา ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงช่องว่างสำคัญในระบบโอนย้าย ที่สะท้อนถึงความไม่มีเอกภาพของระบบอุดมศึกษาทั้งในด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการรับรองผลการเรียนรู้ Giani ได้วิเคราะห์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียหน่วยกิต โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1. ลักษณะทางประชากรของนักศึกษา (Demographic Characteristics) เช่น เพศ เชื้อชาติ รายได้ครัวเรือน การเป็นนักศึกษารุ่นแรกของครอบครัว (First-generation students) ซึ่งพบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีความเปราะบางทางสังคม เช่น ครอบครัวรายได้น้อย หรือเป็นกลุ่มชนกลุ่มน้อย มักสูญเสียหน่วยกิตในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มอื่น

2. คุณสมบัติทางวิชาการก่อนโอนย้าย (Pre-Transfer Academic Characteristics) เช่น คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) สาขาวิชาที่เรียนเดิม และระดับความพร้อมทางวิชาการของสถาบันต้นทาง โดยพบว่าผลการเรียนที่สูงก่อนโอนย้ายช่วยลดโอกาสการสูญเสียหน่วยกิต

3. ลักษณะของสถาบันต้นทางและปลายทาง (Institutional Characteristics) เช่น ความเข้มงวดของนโยบายโอนย้าย โครงสร้างหลักสูตร และการมีข้อตกลงร่วมระหว่างสถาบัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดว่าหน่วยกิตจะได้รับการรับรองหรือไม่

Giani ยังได้อธิบาย ผลกระทบของการสูญเสียหน่วยกิตต่อเส้นทางการศึกษา ของนักศึกษา โดยแสดงให้เห็นว่า

1. นักศึกษาที่สูญเสียหน่วยกิตในระดับสูงมีแนวโน้มต้องใช้เวลา นานขึ้นในการสำเร็จการศึกษา โดยอาจช้ากว่าหนึ่งปีหรือมากกว่า

2. การเรียนซ้ำวิชาเดิมที่เคยเรียนแล้วก่อให้เกิด ภาระทางการเงิน ซึ่งในบางกรณีอาจสูงถึงหลายพันดอลลาร์สหรัฐ

3. ความท้อแท้จากการต้องเรียนซ้ำ และความรู้สึกไม่เป็นธรรมในกระบวนการอาจส่งผลให้ นักศึกษาหยุดเรียนกลางคัน (Stop-out) ซึ่งกระทบต่อแรงจูงใจและความสำเร็จทางวิชาการในระยะยาว

ข้อเสนอแนะของ Giani (2019) ต่อการปรับปรุงระบบโอนย้ายหน่วยกิต ได้แก่

1. การจัดทำระบบรหัสรายวิชากลาง (Common Course Numbering System) เพื่อเพิ่มความสอดคล้องของหลักสูตรระหว่างสถาบัน

2. การส่งเสริมข้อตกลงความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (Articulation Agreements) ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาและทุกระดับของการโอนย้าย

3. การยอมรับหน่วยกิตจากแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ เช่น MOOCs หรือประสบการณ์จากการทำงาน (Recognition of Prior Learning)

การมีเจ้าหน้าที่แนะแนวเฉพาะทาง เพื่อช่วยให้นักศึกษาวางแผนเส้นทางการศึกษาได้แม่นยำ และลดโอกาสการเรียนซ้ำโดยไม่จำเป็น โดยสรุป งานวิจัยของ Giani (2019) ได้เปิดเผยให้เห็นภาพรวมของ “ระบบโอนย้ายที่ยังไม่ตอบโจทย์ความเท่าเทียมทางการศึกษา” และเสนอแนวทางที่สามารถช่วยลดการสูญเสียหน่วยกิต ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบเทียบโอนผลการเรียนในประเทศไทย โดยเฉพาะในระดับนโยบายของสถาบันและหน่วยงานกำกับดูแล การออกแบบระบบที่มีความยืดหยุ่น โปร่งใส และคำนึงถึงบริบทของผู้เรียน จะมีส่วนช่วยลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นของนักศึกษา และสร้างโอกาสในการสำเร็จการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถสังเคราะห์ได้ว่า กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ระบบสนับสนุนข้อมูล การใช้เทคโนโลยี และข้อจำกัดของนโยบายในระดับมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศต่างเห็นพ้องว่าการพัฒนาระบบเทียบโอนที่มีความชัดเจน ยืดหยุ่น และใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนจะสามารถยกระดับคุณภาพของระบบการศึกษา เพิ่มความเท่าเทียม และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้ จึงตั้งอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ดังกล่าว เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงระบบเทียบโอนให้เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยเน้นการวิเคราะห์จากประสบการณ์จริงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการดังกล่าว ได้แก่ นักศึกษาและอาจารย์ผู้มีบทบาทในการพิจารณาเทียบโอนรายวิชา เพื่อให้สามารถเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของระเบียบมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2562 และแนวทางตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ด้วยลักษณะของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ภาพรวมการจัดการภายใน และประสบการณ์เฉพาะบุคคล ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาประเด็นต่างๆ อย่างลึกซึ้งและรอบด้าน โดยเน้นการเก็บข้อมูลผ่านแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแบบปลายเปิด ที่ให้ผู้ให้ข้อมูลตอบกลับด้วยลายลักษณ์อักษร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984) ว่าด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ และแนวคิดของระบบทั่วไปที่มุ่งวิเคราะห์กระบวนการและองค์ประกอบภายในระบบอย่างเป็นองค์รวม

3.1 รูปแบบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งออกแบบเพื่อศึกษาประเด็นเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจจากประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบในสถานการณ์จริง ข้อมูลที่ได้จึงมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงพรรณนา ซึ่งสามารถสะท้อนถึงมุมมอง ความรู้สึก และข้อเสนอแนะได้อย่างหลากหลาย

ผู้วิจัยไม่ได้ใช้การสัมภาษณ์แบบพบปะพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูล แต่ใช้แบบสัมภาษณ์ที่เป็นเอกสาร ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้สะท้อนความคิดเห็น ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ โดยไม่ถูกชี้นำจากผู้สัมภาษณ์ การดำเนินการลักษณะนี้มีข้อดีคือ ผู้ให้ข้อมูลสามารถพิจารณาคำถามและตอบกลับอย่างรอบคอบในเวลาที่เหมาะสม อีกทั้งยังช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความตรงไปตรงมา ลดอคติที่อาจเกิดจากการสื่อสารระหว่างบุคคล

3.2 ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน ในคณะบริหารธุรกิจ จำนวน 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการตลาด-การตลาด สาขาวิชาการจัดการ-การจัดการทรัพยากรมนุษย์ สาขาวิชาการจัดการ-นวัตกรรมการจัดการธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สำหรับการเก็บข้อมูลครั้งนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 นักศึกษาที่เข้าศึกษาก่อนปีการศึกษา 2567 ซึ่งมีประสบการณ์การเทียบโอนผลการเรียนในกระบวนการแบบเดิม

กลุ่มที่ 2 นักศึกษาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2567 ซึ่งเผชิญกระบวนการเทียบโอนในระบบที่ได้รับการปรับปรุงใหม่

ผู้วิจัยคัดเลือกนักศึกษานักเรียนจำนวนกลุ่มละ 5-7 คน จากแต่ละสาขาวิชา โดยเน้นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงทั้งในด้านความสำเร็จ และข้อจำกัดในกระบวนการเทียบโอน ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความหลากหลายของประสบการณ์ และให้ครอบคลุมทุกบริบทของแต่ละหลักสูตร

2. อาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเทียบโอนรายวิชา โดยแต่ละสาขาวิชาจะมีอาจารย์ที่ปรึกษา อย่างน้อย 1-2 คน ที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษา ตรวจสอบเอกสารความถูกต้อง เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ และติดตามผลการเทียบโอน สำหรับการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาผู้มีประสบการณ์ตรงกับกระบวนการเทียบโอนไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา รวมทั้งคำนึงถึงความครอบคลุมของแต่ละสาขาวิชา เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนแนวทางปฏิบัติที่หลากหลาย ครบถ้วน ทั้งในส่วนที่ประสบผลสำเร็จ และอุปสรรคที่พบในแต่ละรูปแบบ

ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเน้นผู้ที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ตรงกับกระบวนการเทียบโอน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เคยประสบปัญหา ข้อจำกัด หรือประสบความสำเร็จในการเทียบโอนรายวิชา กลุ่มตัวอย่างนี้มีความสำคัญต่อการสะท้อนประสบการณ์เชิงลึก ผลกระทบเชิงโครงสร้าง และแนวปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมของแต่ละหลักสูตร

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งออกแบบเป็นเอกสารที่ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นและบรรยายประสบการณ์ของตนเองได้อย่างอิสระ แบบสัมภาษณ์มี 2 ชุด ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์นักศึกษา ครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกเรียนหลักสูตรเทียบโอน ประสบการณ์การเทียบโอน ความเข้าใจในกระบวนการ การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ ความโปร่งใส ความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงระบบ

2. แบบสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา ครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับบทบาทในการดำเนินการเทียบโอน ปัญหาในการให้คำปรึกษา ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของกระบวนการ แนวทางการสื่อสารกับนักศึกษา ความยุติธรรมในการพิจารณา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบ

แบบสัมภาษณ์ทั้งสองชุดได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อปรับปรุงแก้ไขคำถามเพิ่มเติม หรือตัดออกตามความเหมาะสม โดยให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

ตารางที่ 3.1 แสดงวัตถุประสงค์การวิจัยกับคำถามวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย	คำถามวิจัยหลัก	คำถามวิจัยย่อย
วัตถุประสงค์ที่ 1: เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในคณะบริหารธุรกิจ มทร.ธัญบุรี	กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในคณะบริหารธุรกิจ มทร.ธัญบุรี ในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร และประสบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง	(1) กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในปัจจุบันดำเนินการอย่างไร (2) กระบวนการดังกล่าวประสบปัญหาใดบ้าง (3) กระบวนการดังกล่าวเผชิญอุปสรรคใดบ้างในการดำเนินการ

ตารางที่ 3.1 แสดงวัตถุประสงค์การวิจัยกับคำถามวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย	คำถามวิจัยหลัก	คำถามวิจัยย่อย
วัตถุประสงค์ที่ 2: เพื่อวิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน	ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในคณะบริหารธุรกิจ มทร.ธัญบุรี เป็นอย่างไร	(1) ความต้องการและความคาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอนต่อกระบวนการดังกล่าวเป็นอย่างไร (2) ความต้องการและความคาดหวังของอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาหลักสูตรเทียบโอนต่อกระบวนการดังกล่าวเป็นอย่างไร
วัตถุประสงค์ที่ 3: เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียน	แนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ มทร.ธัญบุรี ควรเป็นอย่างไร	(1) ควรปรับปรุงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าวให้มีความชัดเจนมากขึ้นอย่างไร (2) ควรปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าวให้มีมาตรฐานมากขึ้นอย่างไร

ตารางที่ 3.2 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างคำถามวิจัยกับคำถามในแบบสัมภาษณ์

คำถามวิจัย	คำถามในแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้อง
แบบสัมภาษณ์สำหรับ “นักศึกษา”	
คำถามวิจัยที่ 1 กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร และประสบปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง	- กรุณาเล่าประสบการณ์ของท่านในการเทียบโอน - ท่านเข้าใจกระบวนการเทียบโอนมากน้อยเพียงใด - ท่านพบปัญหาใดบ้างระหว่างการเทียบโอน - การยื่นคำร้องดำเนินการใช้เวลานานหรือไม่ - การประสานงานระหว่างหน่วยงานมีอุปสรรคใดบ้าง
คำถามวิจัยที่ 2 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคืออะไร	- ท่านคาดหวังอะไรจากระบบเทียบโอน - ข้อมูลและคำแนะนำที่ได้รับตรงตามความต้องการหรือไม่ - ท่านพึงพอใจในผลลัพธ์ของกระบวนการหรือไม่ - ท่านรู้สึกว่ากระบวนการนี้ยุติธรรมหรือไม่
คำถามวิจัยที่ 3 แนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องควรเป็นอย่างไร	- ท่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการหรือไม่ - คิดว่าควรปรับขั้นตอนใดบ้าง - อยากเห็นการปรับปรุงด้านใด เช่น ระบบแจ้งผล ระบบให้คำปรึกษา ฯลฯ
แบบสัมภาษณ์สำหรับ “อาจารย์ที่ปรึกษา”	
คำถามวิจัยที่ 1 กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร และประสบปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง	- กรุณาเล่าถึงบทบาทของท่านในกระบวนการเทียบโอน - ท่านพบปัญหาในการประสานงานหรือไม่ - ขั้นตอนการตรวจสอบเอกสารหรือพิจารณามีความล่าช้าหรือไม่ - มีข้อจำกัดด้านเวลา บุคลากร หรือระบบใดที่กระทบต่อประสิทธิภาพหรือไม่
คำถามวิจัยที่ 2 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคืออะไร	- ท่านคาดหวังให้ระบบเทียบโอนมีลักษณะอย่างไร - นักศึกษาที่ปรึกษามีความเข้าใจเพียงพอหรือไม่ - ระบบปัจจุบันตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเพียงใด
คำถามวิจัยที่ 3 แนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องควรเป็นอย่างไร	- ท่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบเทียบโอนหรือไม่ - ระเบียบหรือขั้นตอนใดที่ควรแก้ไข - คิดว่ามหาวิทยาลัยควรจัดระบบสนับสนุนเพิ่มเติมอย่างไร เช่น แพลตฟอร์มตรวจสอบสิทธิ์เทียบโอน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสัมภาษณ์ให้กับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ผ่านทั้งรูปแบบเอกสารและระบบออนไลน์ (ในกรณีที่เหมาะสม) โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการตอบคำถามด้วยความสมัครใจ ผู้ให้ข้อมูลสามารถใช้เวลาตอบคำถามในเวลาที่เหมาะสม และส่งคืนแบบสัมภาษณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและเก็บรักษาเอกสารอย่างปลอดภัย เพื่อรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลตามหลักจริยธรรมในการวิจัย แม้ว่าวิธีการนี้จะไม่มีการปฏิสัมพันธ์แบบสดระหว่างนักวิจัยกับผู้ตอบ แต่ก็เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ถูกชี้นำจากคำถามเพิ่มเติม ซึ่งช่วยลดอคติและแรงกดดันที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการสัมภาษณ์แบบพบปะเชิงตัวต่อตัว

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสัมภาษณ์จะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธี การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับข้อมูลเชิงพรรณนา โดยมีกระบวนการดังนี้

1. การอ่านข้อมูลทั้งหมดอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาในภาพรวม
2. การแยกประเด็นสำคัญ โดยจำแนกคำตอบออกเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เช่น ปัญหาการประสานงาน ความไม่ชัดเจนของข้อมูล ความล่าช้าในกระบวนการ เป็นต้น
3. การจัดกลุ่มข้อมูล (Categorization) โดยจัดกลุ่มคำตอบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน และระบุหัวข้อหลัก (Themes) ที่สะท้อนประเด็นหลักของผู้ให้ข้อมูล
4. การตีความข้อมูล (Interpretation) โดยเชื่อมโยงคำตอบกับกรอบทฤษฎี แนวคิดระบบ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่ออธิบายเหตุผล และผลกระทบของประเด็นที่พบ
5. การสังเคราะห์และสรุปผล เพื่อเสนอข้อค้นพบในรูปแบบคำบรรยาย พร้อมยกตัวอย่างคำตอบบางส่วนประกอบการอธิบาย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีนี้จะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงธรรมชาติของปัญหา แนวโน้มของความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่สำคัญจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงที่สอดคล้องกับสภาพจริงของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และความต้องการของนักศึกษา

สรุป การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาผ่านแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความคาดหวัง และแนวทางการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน เครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบวัตถุประสงค์และคำถามวิจัยอย่างครบถ้วน โดยผลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำเสนอในบทที่ 4 ซึ่งเป็นการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญที่สะท้อนสภาพจริงของกระบวนการเทียบโอน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทั้งจากกลุ่มนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษาและดำเนินกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน โดยผลการวิจัยสามารถจัดกลุ่มและวิเคราะห์ตามประเด็นหลัก ดังนี้

4.1 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน

จากการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งรวบรวมจากกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่เข้าศึกษาก่อนปีการศึกษา 2567 ซึ่งใช้กระบวนการเทียบโอนแบบเดิม และอาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า สภาพปัจจุบันของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนมีลักษณะของปัญหาและอุปสรรคที่มีความคล้ายคลึงและเชื่อมโยงกันในหลายประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรกที่เกิดจากการศึกษาคือ ปัญหาความล่าช้าของกระบวนการดำเนินงาน นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่า กระบวนการพิจารณาอนุมัติการเทียบโอนผลการเรียนใช้เวลานานกว่าที่คาดไว้ ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถวางแผนการเรียนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างข้อความที่สะท้อนประเด็นนี้ชัดเจนจากนักศึกษา เช่น

“ความล่าช้าในการพิจารณาและอนุมัติ หลังจากที่ยื่นเอกสารและคำร้องขอเทียบโอนแล้ว บางครั้งกระบวนการพิจารณาและอนุมัติอาจใช้เวลานานกว่าที่คาดไว้ ซึ่งทำให้นักศึกษาไม่สามารถวางแผนการเรียนต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาก็ได้ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า การล่าช้ามักเกิดจากเอกสารที่นักศึกษาเตรียมมาไม่ครบถ้วน หรือมีความผิดพลาด จึงต้องส่งกลับเพื่อให้นักศึกษาแก้ไขซ้ำหลายครั้ง ดังที่อาจารย์ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“นักศึกษายังไม่เข้าใจในกระบวนการเทียบโอนรายวิชาเท่าที่ควร ทำให้การรวบรวมเอกสารไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ รวมถึงความผิดพลาดของการเขียนแบบฟอร์มเทียบโอนรายวิชาที่ไม่มีการตรวจทานความถูกต้อง...หากมีความผิดพลาดมาก เอกสารดังกล่าวจะถูกส่งกลับให้นักศึกษาแก้ไข ทำให้กระบวนการเทียบโอนล่าช้าไปด้วย”

ประเด็นที่สองคือ ปัญหาความซับซ้อนและความยุ่งยากของกระบวนการรวบรวมเอกสาร นักศึกษาระบุว่าการเตรียมเอกสารมีความยุ่งยาก เนื่องจากเป็นกระบวนการใหม่ที่นักศึกษายังไม่คุ้นเคย ตัวอย่างคำกล่าวของนักศึกษาคนหนึ่งระบุว่า

“การรวบรวมเอกสารเนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ทำให้เกิดความทุกทักเล็กลั่น และยังสับสนว่าต้องใช้เอกสารใดบ้าง”

เช่นเดียวกับอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งสะท้อนปัญหาคล้ายกันว่า เอกสารมีจำนวนมากและต้องผ่านหลายขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย ซึ่งบางครั้งยังมีข้อผิดพลาดในการจัดเตรียมเอกสารจากนักศึกษา ทำให้กระบวนการดำเนินการต้องสะดุดและล่าช้าลง ดังคำกล่าวที่ชัดเจนจากอาจารย์อีกท่านหนึ่งคือ

“เอกสารมีจำนวนมาก วิชาที่ไม่ครอบคลุม บางวิทยาลัยซื้อวิชาสอดคล้อง บางวิทยาลัยซื้อวิชาไม่สอดคล้อง ทำให้การเทียบโอนได้บ้าง ไม่ได้บ้าง”

ประเด็นที่สามคือ ปัญหาเรื่องการสื่อสารและการประสานงาน โดยนักศึกษาระบุชัดเจนว่า มีความล่าช้าในการตอบกลับจากเจ้าหน้าที่หรืออาจารย์ที่ปรึกษา ทำให้นักศึกษาต้องเดินทางไปติดตามเรื่องด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น

“การตอบแชทช้าเป็นหนึ่งในปัญหาที่ผมเจอมากที่สุด 1 วันบางครั้งไม่ได้รับการตอบกลับ ทำให้ต้องไปติดตามด้วยตนเอง”

ในขณะเดียวกัน อาจารย์ก็ได้ให้ข้อมูลว่าการสื่อสารภายในกระบวนการยังมีความซับซ้อน เนื่องจากต้องประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย ส่งผลให้เกิดความล่าช้า ดังที่อาจารย์อีกท่านหนึ่งกล่าวไว้ชัดเจนว่า

“การประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย เช่น คณะวิชาศึกษาทั่วไป อาจมีความซับซ้อนหรือมีความล่าช้าในบางครั้ง เนื่องจากมีการดำเนินการหลายขั้นตอนที่ต้องผ่านการอนุมัติจากหลายฝ่าย”

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นปัญหาเฉพาะที่น่าสนใจจากอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเทียบโอน ที่นักศึกษาบางส่วนมีข้อจำกัดด้านการเงิน ทำให้เกิดความล่าช้าในการชำระค่าใช้จ่ายและส่งผลกระทบต่อกระบวนการทั้งหมด ดังที่อาจารย์ท่านหนึ่งระบุชัดเจนว่า

“ปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายในการเทียบโอนรายวิชา สำหรับนักศึกษาบางคน ทำให้เกิดผลล่าช้า การเทียบโอนล่าช้ากว่ากำหนด”

จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่ากระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในปัจจุบันของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการที่ต้องได้รับการแก้ไขและปรับปรุง โดยเฉพาะเรื่องการเตรียมเอกสาร ความชัดเจนของข้อมูลที่ให้นักศึกษา และการเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเทียบโอน โดยคณะบริหารธุรกิจ ได้ทำการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนขึ้นใหม่ และนำมาใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2567 และทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยรวบรวมจากกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2567 ซึ่งใช้กระบวนการ

เทียบโอนแบบใหม่ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีมุมมองที่เป็นบวกต่อกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในรูปแบบใหม่ โดยให้ความเห็นว่าสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีความชัดเจนมากขึ้น นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่ได้พบปัญหาอุปสรรคที่เป็นสาระสำคัญจากขั้นตอนการดำเนินงานโดยรวม ดังที่นักศึกษารายหนึ่งกล่าวว่า

“ขั้นตอนไม่ซับซ้อน เข้าใจได้ง่าย ไม่ประสบปัญหาใดๆ”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาพรวมของการเทียบโอนผลการเรียนจะได้รับการตอบรับในเชิงบวก แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก พบว่ามีประเด็นปัญหาและอุปสรรคบางประการที่นักศึกษาได้ระบุไว้ ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการต่อไป

ประเด็นแรกที่น่าสนใจคือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเอกสาร ซึ่งแม้ว่ากระบวนการใหม่จะสะดวกขึ้น แต่ก็ยังพบปัญหาด้านความถูกต้องของเอกสาร โดยนักศึกษายกตัวอย่างว่า

“ปัญหาหลักคือการส่งเอกสารผิด หรือต้องคอยตรวจสอบเอกสารผ่านเว็บไซต์ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งบางครั้งอาจทำให้ไม่ทราบว่ามีการผิดพลาดเกิดขึ้น”

นอกจากนี้ นักศึกษายังสะท้อนปัญหาความไม่แน่นอนในระยะเวลาการดำเนินการบางขั้นตอน เช่น การออกผลการเทียบโอนซึ่งอาจล่าช้ากว่ากำหนดการที่ตั้งไว้ในเบื้องต้น ดังที่นักศึกษารายหนึ่งระบุว่า

“มีปัญหาบ้างในการติดตามผลการเทียบโอนรายวิชา เพราะเวลาในการประกาศผลการเรียนไม่แน่นอน ทำให้รู้สึกกังวลและไม่สามารถวางแผนได้ชัดเจน”

อีกประเด็นหนึ่งที่ถูกระบุชัดเจนคือ ความยุ่งยากในการสื่อสารระหว่างนักศึกษากับเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับเอกสาร นักศึกษายกตัวอย่างเสนอแนะว่า ควรมีระบบแจ้งเตือนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ระบบส่งข้อความ SMS หรือการแจ้งผ่านอีเมลหรือโทรศัพท์เพื่อให้นักศึกษาทราบทันทีเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ดังที่นักศึกษากล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า

“อยากให้มีการแจ้งเตือนนักศึกษาด้วย SMS หรืออีเมล หากมีปัญหาเรื่องเอกสาร เพราะบางครั้งไม่ได้เข้าตรวจสอบในเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ก็จะไม่ทราบปัญหาที่เกิดขึ้น”

นอกจากนี้ แม้ว่ากระบวนการโดยรวมจะได้รับการประเมินว่าดีขึ้น แต่ยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในบางกรณี โดยนักศึกษายกตัวอย่างระบุว่า

“อยากให้เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจและให้บริการอย่างเต็มใจมากกว่านี้ โดยเฉพาะเรื่องของการพูดจาและกิริยาที่แสดงออกกับนักศึกษา เพราะนักศึกษาทุกคนต้องการความช่วยเหลือและข้อมูลที่ต้องการ”

ขณะเดียวกัน ในมุมมองของนักศึกษาที่ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการ นักศึกษาส่วนใหญ่สะท้อนว่า กระบวนการใหม่ช่วยให้สามารถลดเวลาการศึกษาได้ชัดเจน และไม่มีผลกระทบต่อการวางแผนการเรียนของตนเอง ดังที่นักศึกษาหลายรายได้กล่าวเป็นทิศทางเดียวกันว่า

“ไม่พบปัญหาและอุปสรรคใดๆ เลย ขั้นตอนต่างๆ มีความสะดวก ง่ายต่อการเข้าใจ สามารถลดระยะเวลาในการเรียนได้จริง และพอใจกับกระบวนการทั้งหมดเป็นอย่างมาก”

สรุปได้ว่า แม้การเทียบโอนผลการเรียนในรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาใหม่จะมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากนักศึกษาในภาพรวม แต่ยังมีประเด็นที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมในด้านความถูกต้องของการจัดการเอกสาร ความชัดเจนในการสื่อสารและการแจ้งข้อมูล รวมทั้งการพัฒนาด้านบริการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

4.2 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสอบถามทั้งจากกลุ่มนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอนที่เข้าศึกษาก่อนปีการศึกษา 2567 และกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างมีความต้องการและความคาดหวังที่ชัดเจนในกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนแบบเดิม ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ในส่วนของนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน พบว่าความต้องการและความคาดหวังหลักที่นักศึกษาแสดงออกมา คือการมีระบบและกระบวนการที่ชัดเจน ช่วยให้นักศึกษาสามารถวางแผนการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถลดระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาให้สั้นลงได้ตามความคาดหวัง ตัวอย่างข้อความจากนักศึกษาที่ยืนยันถึงความคาดหวังในด้านนี้ เช่น

“ความชัดเจนและเป็นระบบในการเทียบโอนรายวิชา จะช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจในการวางแผนการเรียน สามารถจัดการเวลาทั้งในการศึกษาและชีวิตส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถเตรียมตัวในการสมัครงานหรือศึกษาต่อในระดับสูงได้อย่างไม่ติดขัด”

นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความคาดหวังว่ากระบวนการเทียบโอนจะช่วยลดภาระในการเรียนวิชาที่เคยเรียนมาแล้วหรือวิชาที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อน ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการศึกษาลง ดังที่นักศึกษารายหนึ่งกล่าวไว้ว่า

“การเทียบโอนรายวิชาช่วยให้สามารถวางแผนการลงทะเบียนเรียนได้อย่างเหมาะสม และช่วยลดเวลาในการศึกษา”

อีกทั้งยังมีนักศึกษาที่แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมอย่างชัดเจนว่า กระบวนการที่ดีและมีประสิทธิภาพจะทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการต้องเรียนซ้ำในวิชาที่ตนเองไม่มีความถนัดหรือไม่ชื่นชอบ ดังตัวอย่างความเห็นว่

“ช่วยให้ไม่ต้องเรียนวิชาที่ไม่ชอบซ้ำรอบสอง”

ในด้านของอาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรเทียบโอน พบว่าอาจารย์มีความคาดหวังและต้องการเห็นกระบวนการเทียบโอนที่มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานมากขึ้น โดยเฉพาะการมีบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบเอกสาร รวมถึงติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวของอาจารย์ท่านหนึ่งที่ระบุว่

“บทบาทหลักของอาจารย์คือการตรวจสอบรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาจากสถาบันเดิมของนักศึกษา รวมถึงตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารการเทียบโอนต่างๆ ให้ถูกต้องตามขั้นตอนและกระบวนการของการเทียบโอนอย่างสมบูรณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ”

อาจารย์ที่ปรึกษายังมีความคาดหวังในกระบวนการที่ช่วยลดภาระในการจัดการเอกสาร โดยเฉพาะการสนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ง่ายต่อการติดตามข้อมูลและลดปัญหาการสูญหายของเอกสารที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ดังที่อาจารย์ที่ปรึกษาท่านหนึ่งได้แสดงความต้องการไว้ว่

“อยากให้มีการจัดเก็บหลักฐานหรือเอกสารต่าง ๆ ไว้ในระบบที่เป็นระบบมากขึ้น เช่น MS Teams หรือกลุ่มไลน์ เพื่อความสะดวกในการติดตามและใช้งาน”

นอกจากนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาบางส่วนยังคาดหวังว่ากระบวนการเทียบโอนจะมีการพัฒนาในด้านการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาการดำเนินงานที่สามารถลดขั้นตอนและลดความซับซ้อนที่เกิดขึ้นได้ ดังที่อาจารย์ที่ปรึกษาท่านหนึ่งกล่าวอย่างชัดเจนว่

“บทบาทของอาจารย์คือการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น คณะวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อให้มั่นใจว่ากระบวนการดำเนินไปอย่างราบรื่นและไม่มีความล่าช้า โดยการประสานงานนี้ยังรวมถึงการติดตามผลการพิจารณาและแจ้งผลให้กับนักศึกษาได้อย่างรวดเร็ว”

ความต้องการและความคาดหวังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงจุดร่วมที่ชัดเจนว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายล้วนต้องการกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนที่มีความชัดเจน โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และสามารถรองรับการบริหารจัดการด้านเอกสารและข้อมูลอย่างมีมาตรฐาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักศึกษาและความสะดวกในการปฏิบัติงานของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และจากการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2567 ซึ่งใช้กระบวนการเทียบโอน รูปแบบที่ปรับปรุงใหม่ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความคาดหวังที่ชัดเจนในหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอน โดยเฉพาะในด้านความรวดเร็วของขั้นตอนดำเนินการ ความชัดเจนของการสื่อสาร และการได้รับบริการที่มีคุณภาพและทั่วถึงจากเจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่ปรึกษา

ในด้านความรวดเร็วของการดำเนินการ นักศึกษามีความคาดหวังอย่างชัดเจนให้กระบวนการมีระยะเวลาที่รวดเร็วและสามารถคาดการณ์ได้แน่นอน นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อมูลตรงกันว่า การเทียบโอนรายวิชาในรูปแบบใหม่นั้นดำเนินการได้ดีและรวดเร็วตามความคาดหวัง ตัวอย่างเช่น นักศึกษารายหนึ่งกล่าวไว้ว่า

“กระบวนการเทียบโอนมีความสะดวก รวดเร็ว ไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากหรือซับซ้อน ช่วยให้นักศึกษาสามารถวางแผนการเรียนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น”

ความชัดเจนและความโปร่งใสในการสื่อสารถือเป็นอีกหนึ่งความคาดหวังสำคัญของนักศึกษา โดยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและคาดหวังให้มหาวิทยาลัยรักษามาตรฐานด้านการสื่อสารนี้ต่อไป นักศึกษาหลายคนได้สะท้อนว่าการได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและชัดเจนจากอาจารย์ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ ช่วยลดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเทียบโอน ตัวอย่างเช่น นักศึกษาท่านหนึ่งระบุว่า

“ได้รับข้อมูลครบถ้วนดี อาจารย์ที่ปรึกษาคอยแจ้งให้ทราบอยู่ตลอดเวลา และถ้ามีปัญหาก็สามารถติดต่อสอบถามได้สะดวก”

อย่างไรก็ตาม นักศึกษาบางรายยังมีความคาดหวังในเรื่องการพัฒนาช่องทางการสื่อสารให้มีความทันสมัยและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น การแจ้งเตือนผ่าน SMS หรือช่องทางออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าปัจจุบัน ดังที่นักศึกษาท่านหนึ่งได้เสนอไว้ว่า

“อยากให้มีระบบแจ้งเตือนแบบ SMS หรือช่องทางที่นักศึกษาสามารถรับข้อมูลได้สะดวกและทันเวลามากขึ้น เพราะบางครั้งการแจ้งผ่านเว็บไซต์อาจทำให้ไม่ได้รับข้อมูลที่รวดเร็วพอ”

ในการให้บริการ นักศึกษาคาดหวังให้เจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่ปรึกษามีทักษะในการสื่อสารและการให้บริการที่ดีขึ้น โดยเฉพาะการให้บริการที่แสดงออกถึงความเต็มใจในการให้ความช่วยเหลือและความสุภาพในการติดต่อประสานงาน ดังที่นักศึกษาระบุชัดเจนว่า

“อยากให้เจ้าหน้าที่และอาจารย์ที่ปรึกษามีความเข้าใจและมีใจรักบริการมากกว่านี้ โดยเฉพาะในเรื่องการสื่อสารที่สุภาพ และให้ข้อมูลอย่างเต็มที่”

นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความคาดหวังในประเด็นการจัดการเอกสารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอีก โดยเฉพาะการลดความผิดพลาดในการจัดเตรียมเอกสารที่ยังพบปัญหาอยู่บ้าง นักศึกษาคาดหวังให้มหาวิทยาลัยมีแนวทางหรือคู่มือในการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้นักศึกษาสามารถเตรียมเอกสารได้ถูกต้องตั้งแต่ต้น ดังข้อความจากนักศึกษาท่านหนึ่งที่ระบุว่า

“อยากให้มีการแนะนำหรือคู่มือที่ชัดเจนในการจัดเตรียมเอกสาร เพื่อให้สามารถเตรียมได้ครบถ้วน และถูกต้องตั้งแต่ครั้งแรกที่ยื่นเรื่อง”

โดยภาพรวมแล้ว นักศึกษามีความคาดหวังในกระบวนการเทียบโอนที่ได้รับการปรับปรุงใหม่นี้ในทิศทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านความรวดเร็ว ความชัดเจนของข้อมูล และการได้รับบริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่และอาจารย์ ซึ่งสะท้อนถึงการยกระดับคุณภาพของกระบวนการเทียบโอนรายวิชา ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

4.3 แนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอนและอาจารย์ที่ปรึกษา พบข้อเสนอแนะที่สำคัญหลายประเด็น ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น โดยสรุปสาระสำคัญดังนี้

1. พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลและเอกสารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บและติดตามเอกสารอย่างเป็นระบบมากขึ้น เช่น การใช้โปรแกรม MS Teams หรือ Line Group ในการเก็บหลักฐานและเอกสารสำคัญต่างๆ เพื่อช่วยลดความผิดพลาดในการจัดการข้อมูล และยังช่วยเพิ่มความสะดวกในการตรวจสอบเอกสารและติดตามผลการดำเนินงาน ดังข้อความที่อาจารย์ท่านหนึ่งระบุว่า

"ควรมีการบันทึกหลักฐานและจัดเก็บเอกสารไว้ใน MS Teams หรือ Line Group อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การติดตามงานและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสะดวกมากขึ้น"

2. สร้างมาตรฐานที่ชัดเจนในการพิจารณาเทียบโอนรายวิชา นักศึกษาได้เสนอแนะว่า ควรมีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนและมาตรฐานที่เป็นทางการในการพิจารณาเทียบโอนรายวิชา โดยเฉพาะในกรณีที่ชื่อหรือรหัสวิชาไม่ตรงกัน แต่เนื้อหามีความใกล้เคียงกัน ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนอยู่บ่อยครั้ง นักศึกษาท่านหนึ่งกล่าวว่า

"ขั้นตอนการเทียบโอนมีความสับสนอยู่เรื่องเดียว คือบางครั้งชื่อรายวิชา หรือรหัสรายวิชาไม่ตรงกัน แต่คำอธิบายรายวิชาสอดคล้องหรือเนื้อหาเดียวกัน จึงไม่แน่ใจว่าสามารถเทียบได้หรือไม่"

ดังนั้น คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ควรกำหนดเกณฑ์และหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณา เพื่อให้ให้นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษามีความเข้าใจตรงกัน ลดปัญหาการตีความที่แตกต่างกันในการพิจารณาเทียบโอน

3. จัดการอบรมและพัฒนาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ที่ปรึกษาหลายท่านเสนอแนะว่า ควรจัดอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการสื่อสารถึงขั้นตอน เงื่อนไข และการเตรียมเอกสารที่ถูกต้อง เพื่อช่วยลดปัญหาความเข้าใจผิดหรือการเตรียมเอกสารไม่ครบถ้วนจากฝั่งนักศึกษา ดังที่อาจารย์ได้ระบุว่า

"ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอน เงื่อนไข และการเตรียมเอกสารที่จำเป็นสำหรับการเทียบโอนอย่างชัดเจน เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจกระบวนการและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ครั้งแรกที่ยื่นเรื่อง"

4. เพิ่มความรวดเร็วและลดขั้นตอนการดำเนินงาน นักศึกษาหลายรายเสนอแนะว่า กระบวนการพิจารณาและอนุมัติควรมีความรวดเร็วมากขึ้น เพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากความล่าช้าในการวางแผนการเรียนของนักศึกษา โดยอาจมีการปรับปรุงขั้นตอนการยื่นคำร้องเพิ่มเติมหรือการอุทธรณ์ให้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น ดังที่นักศึกษาท่านหนึ่งระบุว่า

"การยื่นคำร้องเพิ่มเติมหรือการอุทธรณ์ในกรณีที่ไม่ได้รับการอนุมัติ ควรมีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อนและใช้เวลาน้อยลง เพื่อลดผลกระทบต่อนักศึกษาในการวางแผนการเรียน"

5. การปรับปรุงการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย อาจารย์หลายท่านเห็นตรงกันว่า การประสานงานระหว่างหน่วยงาน เช่น สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ควรมีความราบรื่นและลดขั้นตอนที่ซับซ้อนลง เพื่อลดความล่าช้าในกระบวนการดำเนินงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารและแจ้งผลต่อนักศึกษา ดังที่อาจารย์ที่ปรึกษาท่านหนึ่งกล่าวไว้ว่า

"บทบาทของอาจารย์และเจ้าหน้าที่งานทะเบียน ในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย ควรมีการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้กระบวนการดำเนินไปอย่างราบรื่นและรวดเร็ว โดยเฉพาะการแจ้งผลการเทียบโอนให้นักศึกษาทราบอย่างชัดเจนและรวดเร็ว"

ข้อเสนอแนะทั้งหมดที่ได้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางสำคัญที่มหาวิทยาลัยสามารถนำไปปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนให้มีความชัดเจน โปร่งใส และมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อการจัดการศึกษาและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้อย่างยั่งยืน และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามของนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน ที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2567 พบว่า นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความพึงพอใจสูงสุดต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปเป็นแนวทางสำคัญ ดังนี้

1. การเพิ่มช่องทางการสื่อสารและแจ้งเตือนที่รวดเร็ว

นักศึกษาหลายรายให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า ควรมีการปรับปรุงระบบการสื่อสารระหว่างนักศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยให้มีความรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแจ้งเตือนสถานะการดำเนินงานหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ตัวอย่างความเห็นที่น่าสนใจของนักศึกษาคือ

"ควรมีระบบแจ้งเตือนผ่านทางข้อความ SMS หรือระบบออนไลน์ที่สะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ นักศึกษาสามารถรับทราบปัญหาหรือข้อมูลสำคัญได้ทันเวลา โดยที่ไม่ต้องตรวจสอบจากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว"

2. การจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับการเตรียมเอกสาร

นักศึกษาบางส่วนเสนอแนะว่า คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ควรจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติที่มีรายละเอียดชัดเจน เพื่อช่วยนักศึกษาในการเตรียมเอกสารประกอบการเทียบโอนตั้งแต่ขั้นตอนแรก ลดโอกาสการเกิดข้อผิดพลาดที่อาจทำให้กระบวนการล่าช้า ดังความเห็นจากนักศึกษารายหนึ่งกล่าวว่า

“อยากให้คู่มือชัดเจนเพื่อให้ นักศึกษาสามารถเตรียมเอกสารที่จำเป็นในการเทียบโอนได้อย่างถูกต้องตั้งแต่ครั้งแรกที่ยื่นขอ”

3. การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการ

อีกประเด็นหนึ่งที่นักศึกษามีข้อเสนอแนะอย่างชัดเจนคือ ควรมีการพัฒนาทักษะด้านการบริการและการสื่อสารของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทียบโอนให้มีความเข้าใจและตระหนักถึงบทบาทในการให้บริการนักศึกษาอย่างเต็มใจและมีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น ดังคำกล่าวที่น่าสนใจจากนักศึกษารายหนึ่งว่า

“เจ้าหน้าที่ควรได้รับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้บริการและการสื่อสารกับนักศึกษา เพื่อให้บริการด้วยความเต็มใจ สุภาพ และสามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่นักศึกษาได้”

4. การกำหนดระยะเวลาและการติดตามผลที่ชัดเจนและเป็นระบบ

นักศึกษาส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะว่า คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ควรกำหนดระยะเวลาการดำเนินการที่แน่นอนของแต่ละขั้นตอน และมีระบบติดตามผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ นักศึกษาสามารถวางแผนการเรียนและกิจกรรมอื่นๆ ได้อย่างมั่นใจ โดยนักศึกษารายหนึ่งกล่าวว่า

“อยากให้มหาวิทยาลัยกำหนดเวลาการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน รวมถึงมีระบบในการติดตามผลที่สามารถตรวจสอบได้ง่าย เพื่อให้ นักศึกษารู้สึกมั่นใจและสามารถวางแผนการศึกษาได้แม่นยำยิ่งขึ้น”

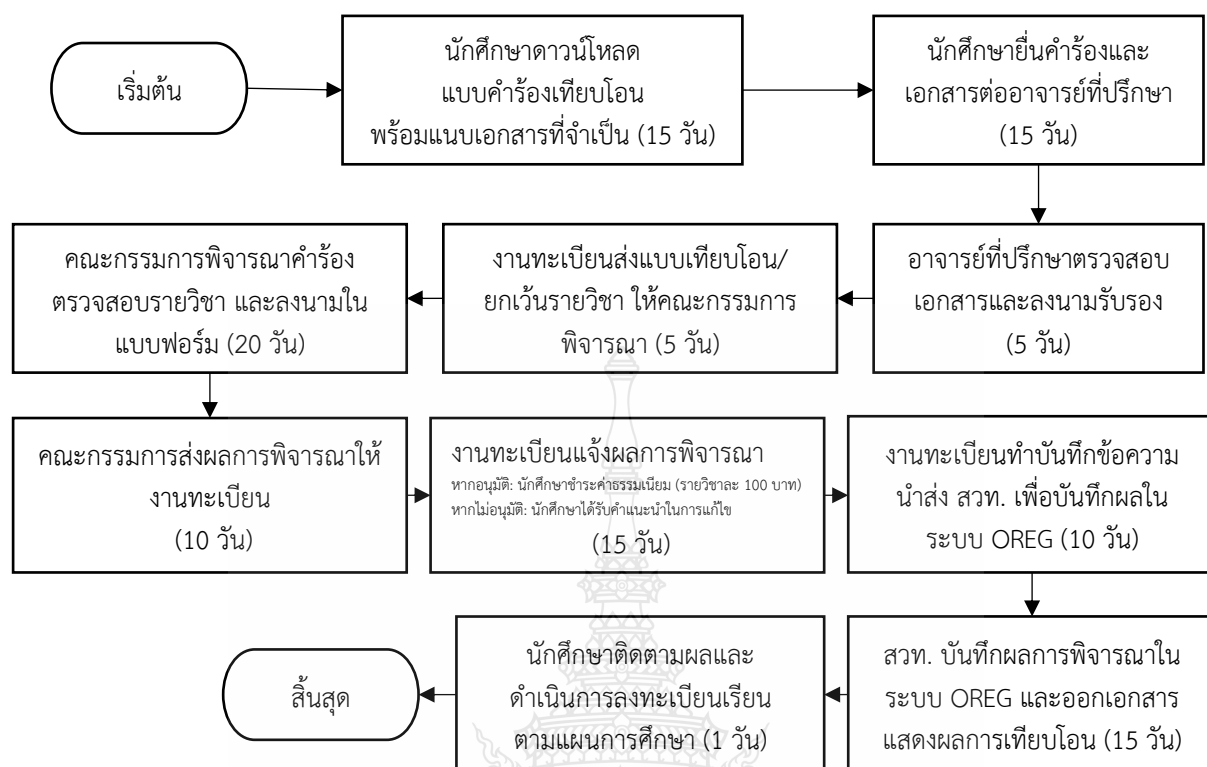
5. การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสนับสนุน

นักศึกษาหลายรายมีความคิดเห็นตรงกันว่า หากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สามารถนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน จะช่วยเพิ่มความเร็วและลดข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการจัดการข้อมูลในรูปแบบเอกสาร ดังตัวอย่างที่นักศึกษาระบุไว้อย่างน่าสนใจว่า

“หากสามารถนำระบบออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการยื่นเอกสาร การติดตามผล และการรับผลการพิจารณา จะทำให้การดำเนินการสะดวกและลดปัญหาการจัดการเอกสารที่ผิดพลาดลงได้มาก”

จากข้อเสนอแนะทั้งหมดข้างต้น สามารถสรุปได้อย่างชัดเจนว่า นักศึกษามีความคาดหวังให้มหาวิทยาลัยนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนที่ครอบคลุมทั้งในเรื่องของการสื่อสาร การจัดทำเอกสาร ระบบติดตามผล การบริการของบุคลากร และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อนำเสนอผลลัพธ์การปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนอย่างเป็นรูปธรรม งานวิจัยนี้ได้นำเสนอการเปรียบเทียบขั้นตอนการดำเนินงานก่อนและหลังการปรับปรุงในรูปแบบ Flowchart เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนถึงการลดขั้นตอน ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มความถูกต้องรวดเร็วในการดำเนินงาน รายละเอียดดังนี้

4.3.1 Flowchart กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน “ก่อนการปรับปรุง”

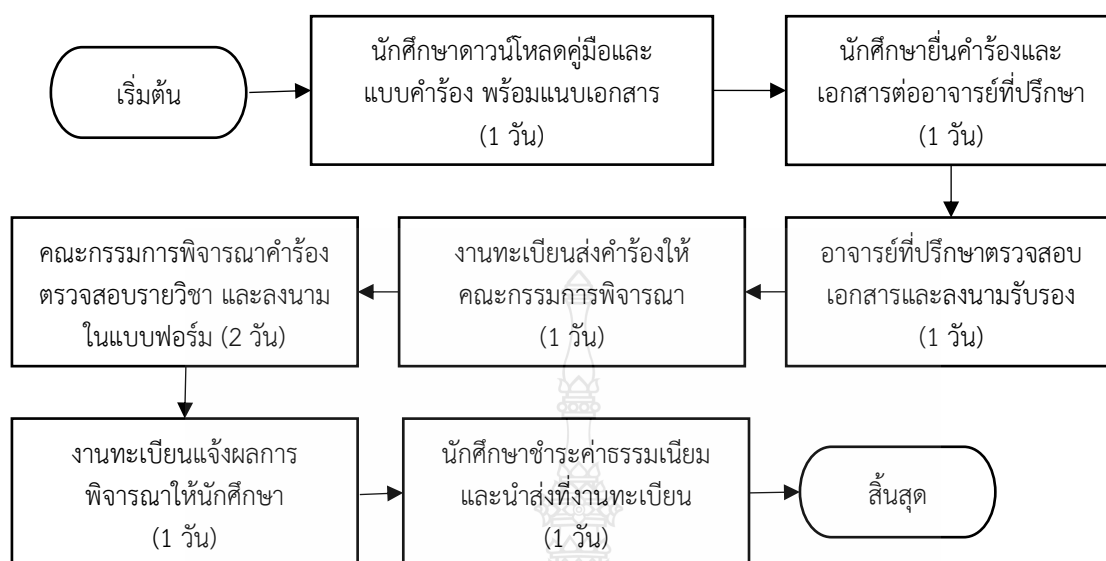

ภาพที่ 4.1 Flowchart กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน “ก่อนการปรับปรุง”

กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนก่อนการปรับปรุงของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประกอบด้วยหลายขั้นตอนที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นลำดับ โดยเริ่มจากนักศึกษาดาวน์โหลดแบบคำร้องเทียบโอนและจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นยื่นคำร้องพร้อมเอกสารต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งจะใช้เวลาตรวจสอบและลงนามรับรองในระยะเวลาที่กำหนด เมื่อเอกสารถูกตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว งานทะเบียนจะส่งแบบคำร้องไปยังคณะกรรมการพิจารณาของแต่ละสาขาวิชา เพื่อทำการพิจารณารายวิชาอย่างละเอียดและลงนามในแบบฟอร์ม ผลการพิจารณาจะถูกส่งกลับมายังงานทะเบียน ซึ่งจะเป็นผู้แจ้งผลการพิจารณาให้นักศึกษาทราบ หากผลการพิจารณาได้รับการอนุมัติ นักศึกษาจะดำเนินการชำระค่าธรรมเนียม และงานทะเบียนจะจัดทำบันทึกข้อความนำส่งข้อมูลให้แก่สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (สวท.) เพื่อดำเนินการบันทึกผลการเทียบโอนในระบบบริการการศึกษา (OREG) ขั้นตอนสุดท้าย สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (สวท.) จะบันทึกผลการพิจารณาในระบบบริการการศึกษา (OREG) และออกเอกสารแสดงผลการเทียบโอนให้นักศึกษา หลังจากนั้น นักศึกษาจึงติดตามผลและดำเนินการลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่เหลือตามแผนการศึกษา กระบวนการนี้มีลักษณะซับซ้อน ต้องผ่านการตรวจสอบและอนุมัติจากหลายฝ่าย ส่งผลให้ใช้ระยะเวลาดำเนินการโดยรวมยาวนานและมีความซ้ำซ้อนในบางขั้นตอน

4.3.2 Flowchart กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน “หลังการปรับปรุง”

กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนหลังการปรับปรุงได้รับการออกแบบให้มีความกระชับและลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นลง รายละเอียดขั้นตอนหลักมีดังนี้

ภาพที่ 4.2 Flowchart กระบวนการเทียบโอนผลการเรียน “หลังการปรับปรุง”

หลังการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กระบวนการได้ถูกออกแบบให้มีความกระชับ ชัดเจน และลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน โดยเน้นความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระบวนการเริ่มต้นจากนักศึกษาดาวน์โหลดคู่มือและแบบคำร้อง จากนั้นยื่นคำร้องพร้อมเอกสารประกอบต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของเอกสาร หลังจากที่ยื่นคำร้องแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและลงนามรับรอง งานทะเบียนจะดำเนินการส่งคำร้องให้คณะกรรมการพิจารณาโดยทันที เพื่อตรวจสอบรายละเอียดและลงนามในแบบฟอร์ม เมื่อกระบวนการพิจารณาเสร็จสิ้น งานทะเบียนจะแจ้งผลการพิจารณาให้นักศึกษาทราบโดยตรง จากนั้นนักศึกษาจึงดำเนินการชำระค่าธรรมเนียมและนำส่งหลักฐานการชำระที่งานทะเบียนเป็นขั้นตอนสุดท้าย

การปรับปรุงครั้งนี้ทำให้แต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน ใช้ระยะเวลาดำเนินการในแต่ละช่วงสั้นลง และสามารถตรวจสอบความคืบหน้าได้ตลอดกระบวนการ ส่งผลให้การเทียบโอนผลการเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลดความล่าช้าและข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากขั้นตอนที่ไม่จำเป็นในอดีต

4.3.3 สรุปผลการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

จากแผนภาพและการเปรียบเทียบกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน “ก่อน” และ “หลัง” การปรับปรุง พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ดังนี้

1. จำนวนขั้นตอนลดลง คือ กระบวนการหลังการปรับปรุงเหลือเพียง 7 ขั้นตอนหลัก จากเดิมที่มีถึง 11 ขั้นตอน ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนและการรอคอยระหว่างฝ่ายต่างๆ
2. ระยะเวลาดำเนินการรวมสั้นลงอย่างชัดเจน จากเดิมที่ใช้เวลารวมกว่า 90 วัน เหลือเพียงประมาณ 8 วันเท่านั้น ทำให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้องได้รวดเร็วขึ้น

3. การนำเทคโนโลยีมาช่วยเสริม การใช้ระบบสารสนเทศในการติดตามเอกสารและแจ้งผล ทำให้ลดโอกาสเกิดข้อผิดพลาดและสามารถตรวจสอบสถานะได้แบบเรียลไทม์

4. ลดความซ้ำซ้อนและปัญหาความล่าช้า ลดการส่งต่อระหว่างหน่วยงานและรวมขั้นตอนที่ไม่จำเป็น ทำให้กระบวนการดำเนินงานมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน “ก่อน” และ “หลัง” การปรับปรุง

ลำดับ	ขั้นตอนในกระบวนการ (ก่อนการปรับปรุง)	ระยะเวลา (วัน)	ขั้นตอนในกระบวนการ (หลังการปรับปรุง)	ระยะเวลา (วัน)
1	นักศึกษาดาวน์โหลดแบบคำร้องเทียบโอนรายวิชา พร้อมแนบเอกสารที่จำเป็น	15	นักศึกษาดาวน์โหลดคู่มือและแบบคำร้อง พร้อมแนบเอกสาร	1
2	นักศึกษายื่นคำร้องและเอกสารต่ออาจารย์ที่ปรึกษา	15	นักศึกษายื่นคำร้องต่ออาจารย์ที่ปรึกษา	1
3	อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเอกสารและลงนามรับรอง	5	อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเอกสารและลงนามรับรอง	1
4	งานทะเบียนส่งแบบเทียบโอน/ยกเว้นรายวิชาให้คณะกรรมการพิจารณา	5	งานทะเบียนส่งคำร้องให้คณะกรรมการพิจารณา	1
5	คณะกรรมการพิจารณาคำร้อง ตรวจสอบรายวิชา และลงนามในแบบฟอร์ม	20	คณะกรรมการพิจารณาคำร้อง ตรวจสอบรายวิชา และลงนามในแบบฟอร์ม	2
6	คณะกรรมการส่งผลการพิจารณาให้งานทะเบียน	10	-	-
7	งานทะเบียนแจ้งผลการพิจารณาให้นักศึกษา	15	งานทะเบียนแจ้งผลการพิจารณาให้นักศึกษา	1
8	นักศึกษาชำระค่าธรรมเนียม/ได้รับคำแนะนำในการแก้ไข (อนุมัติ/ไม่อนุมัติ)	5	นักศึกษาชำระค่าธรรมเนียมและนำส่งที่งานทะเบียน	1
9	งานทะเบียนทำบันทึกข้อความนำส่ง สวท. เพื่อบันทึกผลในระบบ OREG	10	-	-
10	สวท.บันทึกผลในระบบ OREG และออกเอกสารแสดงผลการเทียบโอน Transfer Credit (TC)	15	-	-
11	นักศึกษาติดตามผลและดำเนินการลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่เหลือตามแผนการศึกษา	1	-	-

โดยสรุป การปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในครั้งนี้ นอกจากจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและถูกต้องแล้ว ยังช่วยเพิ่มความโปร่งใสในการบริการ และสร้างความพึงพอใจให้กับนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาหลักสูตรเทียบโอนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ประเด็นที่ได้รับการปรับปรุงดังกล่าวจะถูกนำไปอภิปรายและนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน วิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีบทบาทโดยตรงในกระบวนการดังกล่าว

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในรูปแบบเดิมที่ใช้กับนักศึกษาที่เข้าศึกษาก่อนปีการศึกษา 2567 นั้น มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการในระดับหลักสูตรและการวางแผนการศึกษาของนักศึกษาโดยตรง โดยเฉพาะความล่าช้าในการดำเนินการ ความซับซ้อนของการเตรียมเอกสาร และความไม่ชัดเจนของขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมักก่อให้เกิดความสับสน และทำให้กระบวนการดำเนินงานต้องใช้เวลายาวนานกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ ความไม่สอดคล้องกันของข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ อาจารย์ และนักศึกษา ยังสะท้อนถึงข้อจำกัดในด้านการสื่อสารและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายใน อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการนำกระบวนการที่ได้รับการปรับปรุงใหม่มาใช้กับนักศึกษาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2567 พบว่าภาพรวมของการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านความชัดเจนของขั้นตอน ความสะดวกในการยื่นคำร้อง และความรวดเร็วในการประมวลผล ซึ่งช่วยให้การวางแผนการเรียนของนักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นักศึกษาส่วนใหญ่สะท้อนความพึงพอใจต่อระบบใหม่ และยืนยันว่าช่วยลดระยะเวลาในการศึกษาลงได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในส่วนของความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับความชัดเจน โปร่งใส และความต่อเนื่องของข้อมูลที่ได้รับจากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยเฉพาะในด้านการแจ้งผลและการติดตามสถานะของการพิจารณาเทียบโอน ซึ่งนักศึกษาคาดหวังว่าจะสามารถดำเนินการตรวจสอบได้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ พร้อมทั้งเสนอแนะให้มีการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนอัตโนมัติผ่านช่องทางที่เข้าถึงง่าย เช่น SMS หรือแอปพลิเคชันเสริม เพื่อป้องกันปัญหาการตกหล่นของข้อมูล ในขณะที่อาจารย์ที่ปรึกษาสะท้อนความคาดหวังด้านการบริหารจัดการระบบเอกสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการกำหนดกรอบเวลาที่ชัดเจนในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ

นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ยังครอบคลุมในประเด็นสำคัญ อาทิ การจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติสำหรับนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา การอบรมบุคลากรให้มีทักษะด้านการสื่อสารและการให้บริการที่เหมาะสม การจัดระบบฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บเอกสารในรูปแบบดิจิทัล และการพัฒนาเกณฑ์การพิจารณาเทียบโอนที่มีมาตรฐานเดียวกันสำหรับทุกหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อสร้างกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักศึกษา และช่วยลดภาระการทำงานที่ซ้ำซ้อนของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยสมมติฐานเชิงแนวคิด (Conceptual Assumptions) ซึ่งได้จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลในเชิงลึกได้ ดังนี้

1. การเทียบโอนผลการเรียนตามกระบวนการเดิมมีข้อจำกัดและปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อความล่าช้าและความไม่พึงพอใจของนักศึกษา ผลการศึกษายืนยันว่า กระบวนการเดิมมีลักษณะซับซ้อน ขาดความคล่องตัว และไม่สามารถตอบสนองต่อบริบทของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ทั้งจากข้อมูลของนักศึกษารุ่นก่อนปีการศึกษา 2567 และมุมมองของอาจารย์ที่ปรึกษา พบปัญหาเด่นชัด เช่น ความล่าช้าในการพิจารณา การจัดเตรียมเอกสารที่ยุ่งยาก และการสื่อสารที่ไม่เป็นระบบ ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการวิเคราะห์ SWOT ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า "ความล่าช้า" และ "ความซับซ้อนของเอกสาร" เป็นจุดอ่อน (Weaknesses) ของกระบวนการเทียบโอนเดิม และยังสะท้อนถึงปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียนตามแนวคิดของ Kolb (1984)

2. กระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในรูปแบบใหม่ช่วยลดข้อจำกัดที่มีอยู่เดิม และเพิ่มความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จากข้อมูลในบทที่ 4 นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทียบโอนคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2567 โดยใช้กระบวนการเทียบโอนแบบใหม่ แสดงความพึงพอใจในหลายมิติ ทั้งในด้านความรวดเร็ว ความชัดเจนของขั้นตอน และการลดเวลาในการศึกษาลงได้จริง แม้ยังมีข้อเสนอแนะบางประการ แต่ผลการวิจัยโดยรวมสะท้อนว่ารูปแบบใหม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ดีกว่าระบบเดิม แนวโน้มเชิงบวกดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการของ Recognition of Prior Learning (RPL) ตามที่ Garnett และ Cavaye (2015) ได้เสนอไว้ว่า RPL จะช่วยลดการเรียนรู้ซ้ำซ้อน ย่นระยะเวลาเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง หากระบบเทียบโอนได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม มีมาตรฐาน และสามารถสะท้อนศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

3. นักศึกษามีความคาดหวังให้กระบวนการเทียบโอนมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถติดตามผลการดำเนินการได้ด้วยตนเอง ข้อค้นพบจากบทที่ 4 สนับสนุนสมมติฐานข้อนี้อย่างเด่นชัด โดยนักศึกษาหลายรายเสนอให้มีระบบแจ้งเตือนผ่าน SMS หรือช่องทางออนไลน์ เพื่อให้ทราบความคืบหน้าแบบเรียลไทม์ และลดภาระในการติดตามด้วยตนเอง ทั้งยังเสนอให้มี คู่มือแนวปฏิบัติ เพื่อให้สามารถเตรียมเอกสารได้ถูกต้องตั้งแต่ต้น ซึ่งจะช่วยลดความผิดพลาดและเร่งรัดการดำเนินงาน สิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับหลักการของการเทียบโอนในระดับอุดมศึกษาตามประกาศของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ที่เน้นความโปร่งใส ความชัดเจน และความเสมอภาคในการดำเนินการ

4. อาจารย์ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของกระบวนการเทียบโอนผลการเรียน จากข้อมูลเชิงลึกในบทที่ 4 พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจกระบวนการเทียบโอนได้อย่างถูกต้อง ตั้งแต่การวิเคราะห์รายวิชา ตรวจสอบคำอธิบายรายวิชา ไปจนถึงการแนะนำแนวทางดำเนินการ สะท้อนว่า หากอาจารย์เข้าใจบทบาทของตนชัดเจน จะช่วยลดความล่าช้าและลดข้อผิดพลาดได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดใน ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) ซึ่งระบุว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนสามารถสะท้อนประสบการณ์ของตน และมีผู้มีบทบาทช่วยนำทางหรือให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในบริบทของการเทียบโอนผลการเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงเปรียบเสมือนผู้ประคับประคองกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา ให้สามารถจัดการกับระบบที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นผู้ประสานสำคัญในการสื่อสารกับหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ บทบาทของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Garnett และ Cavaye (2015) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของระบบ RPL ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และเชื่อในคุณค่าของการรับรองประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงการมองเห็นศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงการตรวจสอบเอกสารตามรูปแบบเท่านั้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาและยกระดับกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ในหลายแนวทางสำคัญ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อค้นพบไปใช้ในการปรับปรุง แนวทางปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ โดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเสริมสร้างทักษะด้านการสื่อสารเชิงระบบ เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษาและสนับสนุนการดำเนินการของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับความต้องการของนักศึกษาในด้าน ระบบติดตามสถานะและการแจ้งเตือนผลการดำเนินงาน จึงสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ด้วยตนเองในแบบเรียลไทม์ เพิ่มความโปร่งใส และลดภาระการติดตามงานด้วยตนเอง

3. จัดทำคู่มือหรือแนวทางการจัดเตรียมเอกสาร สามารถนำไปสู่การพัฒนาสื่อหรือเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น วิดีโอแนะนำ อินโฟกราฟิก หรือระบบตอบคำถามอัตโนมัติ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาดำเนินการได้ถูกต้องตั้งแต่ต้น ลดข้อผิดพลาด และเพิ่มความมั่นใจในการยื่นคำร้องเทียบโอน

4. ผลวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการทบทวนและปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับกระบวนการเทียบโอน ในระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย ให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

5.4 งานวิจัยครั้งต่อไป

1. การประเมินผลกระทบของระบบเทียบโอนแบบใหม่ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา แม้ว่างานวิจัยฉบับนี้จะสะท้อนความพึงพอใจและความเห็นเชิงบวกจากนักศึกษาที่ใช้ระบบเทียบโอนแบบใหม่ แต่ยังไม่ได้ประเมินผลกระทบต่อผลการเรียนหรือความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษาในระยะยาว งานวิจัยในอนาคตจึงควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบเทียบโอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในแง่ของ GPA ความสำเร็จการศึกษา หรือระยะเวลาในการเรียน

2. การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของอาจารย์ที่ปรึกษาในการเทียบโอน จากบทที่ 4 พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการเทียบโอน ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตอาจศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น การจัดอบรม การพัฒนาชุดความรู้ (Knowledge Package) หรือการสร้างระบบสนับสนุนที่ช่วยให้อาจารย์ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การพัฒนาเครื่องมือประเมินประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อใช้ในการเทียบโอน จากบทที่ 2 ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการประเมินผลลัพธ์จากประสบการณ์ในรูปแบบต่างๆ ตามแนวทาง RPL (Recognition of Prior Learning) ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือหรือเกณฑ์ที่ใช้ประเมินประสบการณ์จากการทำงาน หรือการเรียนรู้จากระบบให้มีความชัดเจน เชื่อถือได้ และตรวจสอบได้

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565. สืบค้นจาก <https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-standard/item/6942-2022-07-22-03-17-22>
- คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. สืบค้นจาก <https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-standard/item/7351-2565-2>
- ชาลี จิตรีผ่อง. (2562). รายงานการวิเคราะห์การเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มทร.ธัญบุรี ปีการศึกษา 2562. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐพล ดำรงเชื้อ. (2566). การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยระบบคลังหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(3), 565–574.
- ปริญญา ทองคำ. (2561). การพัฒนาระบบบริหารการจัดการงานเทียบโอนรายวิชาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วารสารโครงการวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ, 4(2), 51–59.
- ปิยวรรณ รุ่งรพวงศ์. (2565). การศึกษาเรื่องการเคลื่อนย้ายทางวิชาการและนักศึกษาโมบิลิตี้ในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้, 2(1), 1–13.
- พินิจ มีคำทอง และโกวิทย์ แสนพงษ์. (2562). เทคนิคการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 9(3), 111–120. สืบค้น จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/217393>
- พงษ์ภิญโญ แม่นโกศล. (2564). ผลการทดลองใช้ระบบธนาคารสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถาบันการอาชีวศึกษาในจังหวัดตาก. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 14(1), 15–27.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2562). ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียน พ.ศ. 2562.
- ลักสรดา ธนพันธ์. (2565). การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกลไกเข้าสู่ระบบปริญญาผ่านระบบธนาคารหน่วยกิตและการเทียบโอน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ณรงค์ ทิพวรรณ. (2563). การพัฒนาระบบเทียบโอนรายวิชา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 8(2), 337–346.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). รายงานการวิจัยและพัฒนาแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.
- สมิตตา จันทร์ขำ, และคณะ. (2563). การพัฒนาระบบการจัดการเทียบโอนผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. Journal of Roi Kaensarn Academi, 5(2), 23–32.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2513). ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาและความคิดของเปียเจต์ (Piaget's Cognitive Development Theory). วารสารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1(1), 1–27.

- อรุณี ตระการไฟโรจน์. (2561). ระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้สำหรับการศึกษาลดชีวิตของประเทศไทย (ดุสิตนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เอธิกา เอกวารีสกุล, & ชานน ศรีบูรพาภิรมย์. (2567). วารสาร Mahidol R2R e-Journal, 2(พฤษภาคม-สิงหาคม), 100-114.
- Bârsan, R. M., & Codrea, F.-M. (2019). Lean university: Applying the ECRS method to improve an administrative process. MATEC Web of Conferences, 290, 07003. <https://doi.org/10.1051/mateconf/201929007003>
- Bertalanffy, L. von. (1950). An outline of general system theory. The British Journal for the Philosophy of Science, 1(2), 134-165.
- Center for Higher Education Policy and Practice. (2024). Improving college credit transfer: Policy recommendations. CHEPP.
- Dennis, M., & Montagnino, C. (2024). Removing barriers to degree completion: The TEAMS Model. Journal of Strategic Innovation and Sustainability, 19(2), 110-125.
- Garnett, J., & Cavaye, A. (2015). Recognition of prior learning: Opportunities and challenges for higher education. In C. Jackson & M. Oliver (Eds.), Proceedings of the 2015 University Continuing Education Network Conference (pp. 56-62). UALL Publications.
- Giani, M. S. (2019). The correlates of credit loss. Research in Higher Education, 60(8), 1113-1141. <https://doi.org/10.1007/s11162-019-09559-6>
- Kolb, D. A. (1984). Experiential learning: Experience as the source of learning and development. Prentice Hall.
- Nasseri, S., Jonaidi, M., Nasajpour-Esfahani, N., & Schultz, R. (2022). Lean practices in academia: A comprehensive review and a new provisional model [Conference paper]. American Society for Engineering Education (ASEE) Annual Conference & Exposition.
- Porter, M.E. (1985). Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. Free Press.
- Richardson, A. J., & Knight, D. B. (2024). Earned credit could be lost credit. AERA Open, 10(1), 1-15. <https://doi.org/10.1177/2332858424123456>
- Sasitorn, I., Pinyopornpanish, K., Pongpanich, S., & Wichit, N. (2022). Blockchain-based credit transfer for higher education institutions. International Journal of Educational Communications and Technology (IJECT), 2(2), 46-60.
- The Secret Sauce. (2564, 12 มีนาคม). จิตวิญญาณการบริการแบบญี่ปุ่น คนไทยทำได้ไหม | The Secret Sauce EP.363 [ไฟล์วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=TdTGo7POcNk>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ-นามสกุล
2. กลุ่มนักศึกษา

คำถามสำหรับนักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน

1. ข้อมูลพื้นฐาน

- อะไรคือเหตุผลหลักที่ทำให้นักศึกษาเลือกเรียนในหลักสูตรเทียบโอน ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

.....

.....

.....

- นักศึกษาทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเทียบโอนรายวิชาได้อย่างไร? นักศึกษาได้รับข้อมูลจากแหล่งใดบ้าง?

.....

.....

.....

2. ประสบการณ์ในการยกเว้นรายวิชา

- ประสบการณ์ของนักศึกษาในการขอรับการเทียบโอนรายวิชาเป็นอย่างไรบ้าง? มีขั้นตอนใดที่คุณพบว่า ซับซ้อนหรือเป็นอุปสรรคหรือไม่?

.....

.....

.....

- นักศึกษาประสบปัญหาใดบ้างในกระบวนการเทียบโอนรายวิชา เช่น การรวบรวมเอกสารหรือการประสานงานกับเจ้าหน้าที่?

.....

.....

.....

3. การสื่อสารและการให้คำปรึกษา

- การสื่อสารระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาหรือเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการเทียบโอนรายวิชาเป็นอย่างไร? คุณได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือที่เพียงพอหรือไม่?

.....

.....

.....

- นักศึกษาเคยประสบปัญหาในการติดต่อหรือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในเรื่องการเทียบโอนรายวิชาหรือไม่? นักศึกษาจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร?

.....

.....

.....

4. ความโปร่งใสและความยุติธรรมในกระบวนการเทียบโอนรายวิชา

- นักศึกษาคิดว่ากระบวนการเทียบโอนรายวิชามีความโปร่งใสและยุติธรรมเพียงพอหรือไม่? โปรดอธิบายถึงเหตุผลที่ทำให้คุณรู้สึกเช่นนั้น

.....

.....

.....

- นักศึกษาเคยมีประสบการณ์ที่ทำให้รู้สึกว่ากระบวนการเทียบโอนรายวิชาไม่โปร่งใสหรือไม่? หากมี โปรดเล่าประสบการณ์นั้น

.....

.....

.....

5. ผลกระทบต่อการศึกษาและความพึงพอใจ

- กระบวนการเทียบโอนรายวิชาส่งผลต่อแผนการเรียนของนักศึกษาอย่างไรบ้าง? การเทียบโอนรายวิชาเหล่านี้ช่วยให้คุณสามารรถลดเวลาในการศึกษาหรือไม่?

.....

.....

.....

- นักศึกษาพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้รับจากการเทียบโอนรายวิชาหรือไม่? มีสิ่งใดที่นักศึกษาคาดหวังแต่ไม่ได้รับหรือไม่?

.....

.....

.....

6. ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการ

- ในระหว่างการดำเนินการเทียบโอนรายวิชา มีขั้นตอนใดที่คุณพบว่ายุ่งยากหรือซับซ้อนที่สุด

- นักศึกษาเคยต้องรอติดตามผลการเทียบโอนรายวิชานานกว่าที่คาดไว้หรือไม่? การรอนั้นส่งผลต่อการเรียนของนักศึกษาอย่างไร

7. ข้อเสนอแนะและการปรับปรุง

- นักศึกษาคิดว่ามีส่วนใดในกระบวนการเทียบโอนรายวิชาที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือไม่? เช่น ความรวดเร็วในการพิจารณาเอกสารหรือการสื่อสาร

- นักศึกษามีข้อเสนอแนะอะไรบ้างที่จะช่วยให้กระบวนการเทียบโอนรายวิชาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น?

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอเพิ่มเติม

- นักศึกษามีความคิดเห็นหรือประสบการณ์ใดเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการเทียบโอนรายวิชาที่ต้องการแบ่งปันไหม

- มีสิ่งใดที่นักศึกษายกให้เจ้าหน้าที่หรือมหาวิทยาลัยรับฟังและนำไปปรับปรุงในกระบวนการนี้หรือไม่

แบบสัมภาษณ์

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ-นามสกุล
2. สาขาวิชา

คำถามสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาหลักสูตรเทียบโอน

1. ข้อมูลพื้นฐานและบทนำ

- ขอให้อาจารย์แนะนำตัวเองและเล่าถึงประสบการณ์ในการให้คำปรึกษานักศึกษาเกี่ยวกับการเทียบโอนรายวิชา

.....

.....

.....

- โปรดระบุระยะเวลาที่ท่านให้คำปรึกษาในเรื่องนี้ และอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงที่ท่านสังเกตเห็นในกระบวนการเทียบโอนรายวิชา

.....

.....

.....

2. บทบาทและการดำเนินการในกระบวนการเทียบโอนรายวิชา

- บทบาทของท่านในกระบวนการเทียบโอนรายวิชาคืออะไร? มีขั้นตอนใดที่ท่านต้องรับผิดชอบมากเป็นพิเศษ

.....

.....

.....

- ท่านพบปัญหาอะไรบ้างในการให้คำปรึกษาและดำเนินการเทียบโอนรายวิชาให้กับนักศึกษา? ปัญหานั้นส่งผลต่อการดำเนินงานของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

3. การสื่อสารและการให้คำปรึกษา

- การสื่อสารระหว่างท่านกับนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ในระหว่างกระบวนการเทียบโอนรายวิชาเป็นอย่างไร? ท่านคิดว่าการสื่อสารมีความชัดเจนเพียงพอหรือไม่

- ท่านมีวิธีการหรือกลยุทธ์พิเศษในการช่วยให้นักศึกษาสามารถดำเนินการเทียบโอนรายวิชาให้สำเร็จได้อย่างไร

4. ความโปร่งใสและความยุติธรรมในกระบวนการเทียบโอนรายวิชา

- ท่านคิดว่าการกระบวนการเทียบโอนรายวิชามีความโปร่งใสและยุติธรรมเพียงพอหรือไม่? มีส่วนใดที่ท่านเห็นว่าควรปรับปรุง

- ท่านเคยมีประสบการณ์ที่พบว่านักศึกษารู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการเทียบโอนรายวิชาหรือไม่? ถ้ามี ท่านจัดการอย่างไร

5. ประสิทธิภาพของกระบวนการเทียบโอนรายวิชา

- ท่านคิดว่าการกระบวนการเทียบโอนรายวิชามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด? มีส่วนใดที่ท่านเห็นว่าควรปรับปรุงให้ดีกว่านี้

- ท่านคิดว่ามีทรัพยากรหรือการสนับสนุนใดที่ควรเพิ่มเพื่อช่วยให้นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ทำงานได้ง่ายขึ้นในกระบวนการเทียบโอนรายวิชา

6. ข้อเสนอแนะและการปรับปรุง

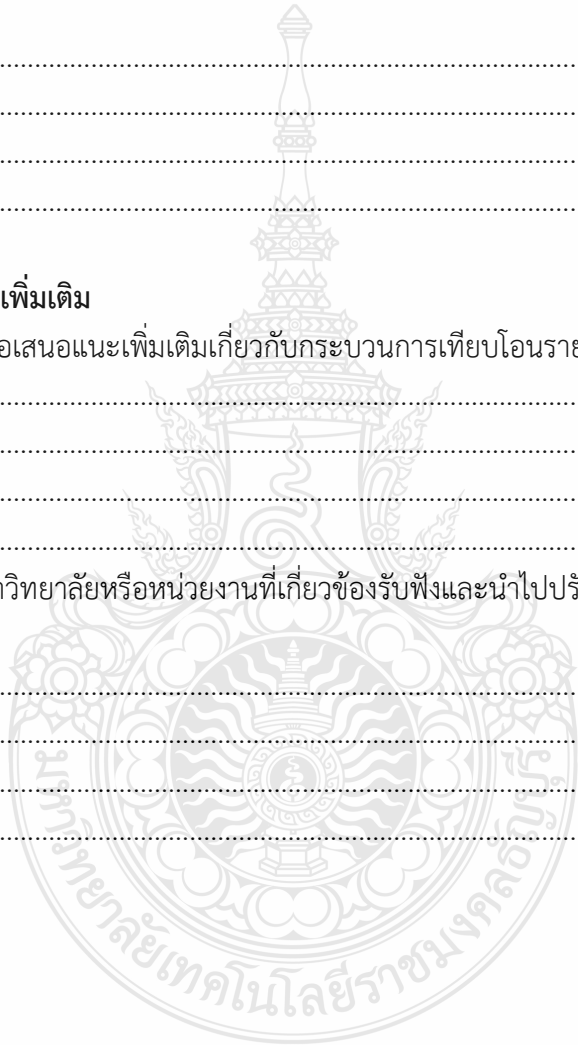
- ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างในการปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนรายวิชาให้มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับนักศึกษามากขึ้น

- ท่านคิดว่าการให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่สามารถช่วยปรับปรุงกระบวนการเทียบโอนรายวิชาได้อย่างไรบ้าง

7. ความคิดเห็นและข้อเสนอเพิ่มเติม

- ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการเทียบโอนรายวิชาที่ต้องการแบ่งปันไหม

- มีสิ่งใดที่ท่านอยากให้มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับฟังและนำไปปรับปรุงในกระบวนการนี้หรือไม่

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล

นายชาลี จิตรีผ่อง

E-mail

chalee_j@rmutt.ac.th

ตำแหน่ง

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับชำนาญการ
หัวหน้าฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สถานที่ทำงาน

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
39 หมู่ 1 ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2552

ระดับปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.)
สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ วิชาเอกวิทยาการสารสนเทศ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2554

ระดับปริญญาตรี เทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.)
วิชาเอกเทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จังหวัดนนทบุรี

พ.ศ. 2546

ระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.)
วิชาเอกระบบสารสนเทศ
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดปทุมธานี